

Gregorčičeva 20–25, SI-1001 Ljubljana

T: +386 1 478 1000

F: +386 1 478 1607

E: gp.gs@gov.si

<http://www.vlada.si/>

Številka: 30300-2/2011/4

Datum: 7. 4. 2011

**PROGRAM SPODBUJANJA
KONKURENČNOSTI IN UKREPI RAZVOJNE
PODPORE POKOLPJU V OBDOBJU 2011–2016**

PROGRAM POKOLPJE 2016

KAZALO VSEBINE

1	Uvodna pojasnila in izhodišča.....	3
2	Razvojna regija Jugovzhodna Slovenija, Območno razvojno partnerstvo Pokolpje ter Razvojni svet za Belo krajino in Kočevsko	4
2.1	Razvojna regija Jugovzhodna Slovenija.....	4
2.2	Območno razvojno partnerstvo Pokolpje.....	5
2.3	Razvojni svet za Belo krajino in Kočevsko.....	7
3	Določitev območja ukrepanja in obdobja dodatnih začasnih ukrepov razvojne podpore.....	7
4	Prikaz stanja in razvojnih težav na območju ukrepanja.....	10
5	Analiza inovacijskih potencialov Pokolpja.....	20
6.	Razvojni okvir programa POKOLPJE 2011–2016	23
6.1	Analiza SWOT.....	23
6.2	Ključne dolgoročne razvojne prednosti in priložnosti Pokolpja / prioritete vsebinske usmeritve programa POKOLPJE 2016.....	24
6.3	Vizija in strategija programa POKOLPJE 2016.....	27
6.4	Cilji programa POKOLPJE 2016.....	27
7.	Ukrepi razvojne podpore Pokolpju s finančnim ovrednotenjem in navedbo prispevka k razvojnim politikam.....	28
7.1	Ukrep 1: Program spodbujanja konkurenčnosti Pokolpja v obdobju od 2011 do 2016.....	33
7.2	Ukrep 2: Povračilo plačanih prispevkov delodajalca za socialno varnost.....	54
7.3	Ukrep 3: Davčne olajšave za zaposlovanje in investiranje v Pokolpju.....	56
7.4	Ukrep 4: Spodbude za trajnostni razvoj podeželja iz Programa razvoja podeželja.....	57
7.5	Ukrep 5: Garancije s subvencijo obrestne mere za investicijske kredite podjetjem v Pokolpju v okviru regijske garancijske sheme za Jugovzhodno Slovenijo	62
7.6	Ukrep 6: Prometna infrastruktura v Pokolpju	64
7.7	Ukrep 7: Elektroenergetska infrastruktura v Pokolpju.....	80
7.8	Teritorialni razvojni dialog med ministrstvi in ORP Pokolpje v okviru Sveta za teritorialno usklajevanje razvojnih pobud.....	82
8.	Skladnost ukrepov razvojne podpore z regionalnim razvojnim programom Jugovzhodne Slovenije in drugimi programi.....	84
9.	Priprava, izvajanje, spremljanje in vrednotenje programa POKOLPJE 2016.....	87
10.	Viri.....	88

1 Uvodna pojasnila in izhodišča

Zakonska podlaga

Zakonska podlaga za pripravo Programa spodbujanja konkurenčnosti in ukrepov razvojne podpore Pokolpju v obdobju 2011–2016 (v nadaljnjem besedilu: program POKOLPJE 2016) je Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja (Uradni list RS, št. 20/11; v nadaljnjem besedilu: zakon), ki v 25., 27. in 28. členu določa problemska območja z visoko brezposelnostjo. To so območja, na katerih se zaradi notranjih strukturnih problemov ali zunanjih vplivov gospodarske razmere tako poslabšajo, da stopnja registrirane brezposelnosti doseže kritično mejo. Problemska območja so deležna dodatnih začasnih ukrepov razvojne podpore, ki jih sprejme Vlada Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: vlada).

Zakon določa, da vlada sprejme dodatne začasne ukrepe razvojne podpore, kadar z rednimi ukrepi razvojnih politik ni mogoče izboljšati gospodarskih razmer. Vlada tudi določi obdobje trajanja in problemsko območje za njihovo izvajanje, na katerem mora živeti zadostno število prebivalcev. Kot problemsko se praviloma določi območje, na katerem je že organizirano območno razvojno partnerstvo ali druga oblika teritorialne organiziranosti razvojnih partnerjev.

Dodatni začasni ukrepi razvojne podpore problemskemu območju z visoko brezposelnostjo so projekti in dejavnosti, ki jih izvajajo ministrstva na tem območju in so ključni za odstranitev razvojnih ovir in/ali spodbuditev razvojnih potencialov območja. Za problemsko območje z visoko brezposelnostjo (v nadaljnjem besedilu: območje) sprejme vlada v okviru dodatnih začasnih ukrepov razvojne podpore tudi program spodbujanja konkurenčnosti območja, ki se financira iz posebne proračunske postavke Službe Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko (v nadaljnjem besedilu: služba). Za pripravo in izvedbo programa spodbujanja konkurenčnosti je odgovorna služba. Instrumente programa spodbujanja konkurenčnosti izvajajo območne razvojne institucije, regionalna razvojna agencija in služba skladno s programom.

Podrobneje so način odkrivanja območij in dodatni začasni ukrepi razvojne podpore določeni v 11., 12. in 13. členu Uredbe o izvajanju ukrepov endogene regionalne politike (Uradni list RS, št. 24/11; v nadaljnjem besedilu: uredba). Poslabšanje gospodarskih razmer na območju ugotavlja služba na ravni upravnih enot. Šteje se, da so se gospodarske razmere na območju bistveno poslabšale, če je stopnja registrirane brezposelnosti v upravnih enotah najmanj tri zaporedne mesece 17-odstotna ali višja. Območje je strnjeno območje občin in mora imeti najmanj 20.000 prebivalcev. Določi se na podlagi strokovne analize razvojnih problemov območja, na katerem je registrirana brezposelnost dosegla kritično mejo, upoštevajo pa se tudi gospodarski, socialni in družbeni kazalniki sosednjih, razvojno soodvisnih in povezanih območij. Določi ga vlada na predlog ministra, pristojnega za regionalni razvoj, na podlagi strokovne analize razvojnih problemov območja. Analizo pripravi regionalna razvojna agencija v sodelovanju z razvojnimi institucijami, ki delujejo na območju, in službo.

Sredstva za izvajanje programa spodbujanja konkurenčnosti se dodelijo iz proračunske postavke službe za obdobje, ki ga določi vlada ter z zmanjšanim letnim obsegom v zadnjih letih izvajanja. Program spodbujanja konkurenčnosti mora biti skladen s strategijami in

programi na državni in regionalni teritorialni ravni. Pri njegovi pripravi se upoštevajo dolgoročne primerjalne prednosti in razvojne usmeritve območja ter cilji razvojnih politik. Predlog programa spodbujanja konkurenčnosti pripravijo razvojne institucije na območju v sodelovanju z regionalno razvojno agencijo in službo.

Skupaj s programom sprejme vlada tudi druge dodatne začasne ukrepe razvojne podpore z okvirnim finančnim in časovnim ovrednotenjem, ki so nujni za odpravo ključnih razvojnih ovir in razvojno aktiviranje območja na podlagi njegovih primerjalnih prednosti. Financirajo jih pristojna ministrstva iz svojih proračunskih postavk. Sprejmejo se ukrepi, ki so sklenjena celota s programom in so nujno potrebni za doseganje zastavljenih ciljev. Izvajanje programa in ukrepov razvojne podpore spremlja Svet za teritorialno usklajevanje razvojnih pobud.

Priprava programa POKOLPJE 2016

Opisane razmere, ki so pogoj za razglasitev problemskega območja visoke brezposelnosti po Zakonu o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja, so nastale v okviru Območnega razvojnega partnerstva Pokolpje v upravni enoti Kočevje.

V začetku marca 2010 je bil zato ustanovljen Razvojni svet za Belo krajino in Kočevsko, ki ga vodi ministrica, pristojna za regionalni razvoj. Sestavljajo ga člani vlade, gospodarstveniki, predstavniki nevladnega sektorja in župani tega območja. Njegova naloga je oblikovanje strategije Pokolpja ter predlaganje in obravnava ukrepov posameznih ministrstev. Razvojni svet za Belo krajino in Kočevsko je vsebinsko usmerjal pripravo tega dokumenta.

Vlada je ustanovila Medresorsko komisijo za usklajevanje ukrepov razvojne podpore v Pomurski regiji in Pokolpju. Tako želi pospešiti izvajanje projektov, ki so v državni pristojnosti in pomembno vplivajo na regionalni razvoj. Medresorska komisija je obravnavala in vsebinsko usmerjala pripravo tega dokumenta.

Program Pokolpje 2016 je potrdil Svet območnega razvojnega partnerstva Pokolpje.

To gradivo je pripravljeno na podlagi predloga programa POKOLPJE 2016, ki ga je pripravil zunanji izvajalec APR, d. o. o., v sodelovanju z razvojnima institucijama v Pokolpju (Podjetniški inkubator Kočevje in Razvojno informacijski center Bele krajine) in pristojno regionalno razvojno agencijo RC Novo mesto. Program POKOLPJE 2016 je za sprejetje na vladi uskladila služba.

2 Razvojna regija Jugovzhodna Slovenija, Območno razvojno partnerstvo Pokolpje ter Razvojni svet za Belo krajino in Kočevsko

2.1 Razvojna regija Jugovzhodna Slovenija

Razvojna regija Jugovzhodna Slovenija je po površini največja razvojna regija v Sloveniji. Njena površina meri 2675 km², kar pomeni 13,2 % celotne površine Slovenije, obsega kar

15 % slovenskih gozdov in 10 % kmetijskih površin. Po številu prebivalcev je na petem mestu med slovenskimi regijami s 141.547 prebivalci, kar je 7 % prebivalstva Slovenije, in obsega 20 občin. Regionalno središče je Novo mesto.

V skladu z Zakonom o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja delujeta 20-članski svet regije, ki ga sestavljajo župani vseh občin v regiji, in 46-članski regionalni razvojni svet. Regija je sprejela regionalni razvojni program za obdobje 2007–2013.

Regionalna razvojna agencija Jugovzhodne Slovenije je razvojni center (RC) Novo mesto, ki je začel poslovati leta 1998. Deluje kot družba z omejeno odgovornostjo. Družbena pogodba določa, da se dobiček v celoti reinvestira v osnovno dejavnost družbe. RC Novo mesto ima skupščino, ki jo sestavljajo zastopniki lastnikov. Družbo vodi direktor družbe, ki ga imenuje skupščina za štiri leta. RC Novo mesto ima devet redno zaposlenih. Dejavnost RC Novo mesto, d. o. o., je usmerjena k razvoju mikropodjetij, malih in srednjih podjetij ter podjetnikov. Vizija na tem področju delovanja je, da dobi podjetnik vse storitve za začetek poslovanja, delujoča podjetja pa storitve, ki jih potrebujejo pri poslovanju in rasti (»one stop shop«).

Pri spodbujanju regionalnega razvoja opravlja RC Novo mesto, d. o. o., naloge, ki jih opredeljuje Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja, oziroma naloge, ki jih opravljajo regionalne razvojne agencije v javnem interesu. RC Novo mesto, d. o. o., kot regionalna razvojna agencija je stičišče različnih informacij, idej, programov, pobud in mesto, kjer se rojevajo razvojna partnerstva (infotočka in povezovalec) in se pripravljajo regijski razvojni programi in projekti, ki kandidirajo za državna in evropska sredstva in jih RC Novo mesto, d. o. o., tudi izvaja.

2.2 Območno razvojno partnerstvo Pokolpje

Območno razvojno partnerstvo Pokolpje (v nadaljnjem besedilu: ORP Pokolpje) sestavlja sedem občin v Beli krajini in na Kočevskem (Kočevje, Loški Potok, Osilnica, Kostel, Črnomelj, Semič in Metlika), ki imajo skupaj 46.549 prebivalcev. Namen ORP Pokolpje je priprava in izvajanje skupnih projektov za hitrejši razvoj območja. Na tem območju je velika potreba po novih delovnih mestih zlasti zaradi prestrukturiranja gospodarstva. Namen razvojnega partnerstva je tudi krepitev razvojnih struktur, ki bodo skupaj izvajale čezmejne projekte na obeh straneh meje. Predvsem pa je namen povezovanja hitrejši razvoj manj razvitih območij v manjših občinah v regijah. ORP Pokolpje se je oblikovalo s ciljem, da se za ta del regije pripravi poseben območni razvojni program kot več povezanih projektov.

Podporni instituciji, ki že opravljata razvojne pospeševalne naloge za ORP Pokolpje, sta: Podjetniški inkubator Kočevje (PIK) in javni zavod Razvojni informacijski center Bela krajina (RIC).

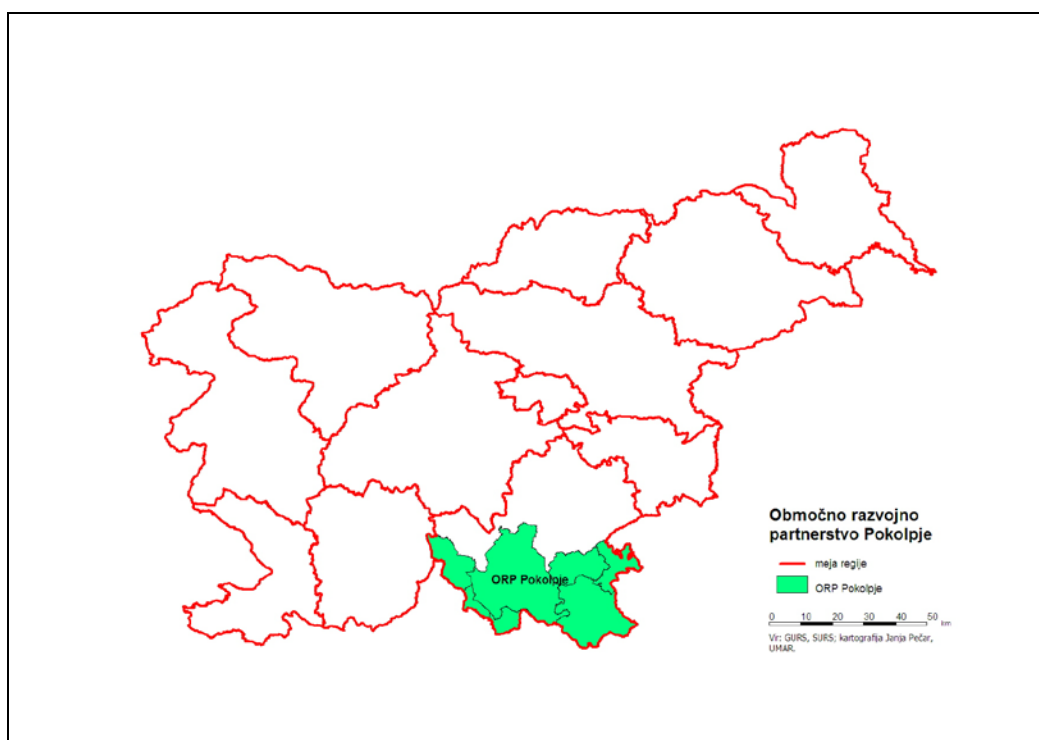
PIK na območju Kočevskega omogoča ugodnejši najem prostorov in ponudbo upravnih in intelektualnih storitev za podjetja v inkubatorju. V okviru razvojnega partnerstva Pokolpje bo PIK vzpostavil podjetniško infrastrukturo v skladu z mrežnim konceptom, storitve pa bodo izpopolnjene z vsebinami priprave in izvajanja razvojnih projektov.

RIC je javni zavod za promocijo turizma in podjetništva v Beli krajini. Zavod je bil ustanovljen leta 2004, da bi spodbujal razvoj in promocije podjetništva ter turizma. Svetuje in pomaga pri

pridobivanju sofinanciranja za posamezne projekte, opravljanje storitev za pravne osebe in podjetnike posameznike. Pomaga in svetuje pri trženju izdelkov in storitev, povezuje razpoložljive zmogljivosti v razvoju in raziskavah, organizira in usposablja, pripravlja in izvaja strategije razvoja turizma in malega gospodarstva, oblikuje celovito turistično ponudbo ipd. Javni zavod med drugim opravlja tudi naloge lokalnega podjetniškega centra (LPC) na območju občine Črnomelj.

Realna potreba je, da ti dve izvajalski inštituciji okrepita management, da bo sposoben izvajati projekte na ravni razvojnega partnerstva, sodelovati z regionalno razvojno agencijo in se vključevati v širše regijske projekte razvojne regije JV Slovenija ter nuditi strokovno in tehnično podporo gospodarstvu pri izvajanju podjetniških projektov. V okviru ORP Pokolpje obstajajo načrti za dopolnitev mreže razvojnih institucij. Na območju Bele krajine naj bi se mreža razvojnih institucij dopolnila s podjetniškim inkubatorjem, ki naj bi se razvijal v okviru podjetja TRIS Kanižarica v občini Črnomelj. Na območju Kočevskega pa naj bi nekatere razvojno pospeševalne naloge za območje opravljal tudi Razvojni center Kočevje Ribnica (RC Kočevje Ribnica), ki je že upravljavec Lokalne akcijske skupine LAS Po poteh dediščine od Idrije do Kolpe za izvajanje ukrepov Leader v okviru programa razvoja podeželja 2007-2013. Institucionalno strukturo izvajanja programa POKOLPJE 2016 bo določilo ORP Pokolpje po uskladitvi svojega delovanja z novim zakonom.

Slika 1: Območje ORP Pokolpje v regiji Jugovzhodna Slovenija

Vir: UMAP.

2.3 Razvojni svet za Belo krajino in Kočevsko

Razvojni svet za Belo krajino in Kočevsko (v nadaljnjem besedilu: svet) je neformalna oblika dela vlade. Ustanovljen je bil kot odgovor na nastale krizne razmere v Beli krajini in na Kočevskem, ki so se pokazale v visoki stopnji brezposelnosti in drugih neugodnih kazalnikih razvoja na tem območju. Na zahtevo po posebnem razvojnem zakonu za Pokolpje se je vlada odzvala z ustanovitvijo razvojnega sveta, ki ga sestavljajo vabljeni člani vlade, gospodarstveniki, predstavniki civilne družbe in župani tega območja. Vodi ga ministrica, pristojna za regionalni razvoj. Ustanovljen je bil 5. 3. 2010 v Ljubljani zaradi oblikovanja strategije in da bi predlagal ter obravnaval ukrepe za razvoj tega območja. Za opravljanje nalog je svet oblikoval ožje usklajevalno telo. Delovanje sveta je mogoče obravnavati tudi kot preizkušanje novega zakona o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja med njegovo pripravo. Izkušnje, pridobljene v Pokolpju, so bile uporabljene pri pripravi predloga zakona in jih bo mogoče uporabiti tudi v drugih regijah in območjih v Sloveniji.

3 Določitev območja ukrepanja in obdobja dodatnih začasnih ukrepov razvojne podpore

Območje Upravne enote Kočevje vse leto 2010 kaže visoke stopnje brezposelnosti (v januarju 2011 19,6-odstotno oziroma 1504 brezposelnih). To je geografsko in vsebinsko zaokroženo območje, ki pa nima dovolj prebivalstva, podjetij in drugih virov za celovit razvojni program. Gospodarske razmere v sosednji Beli krajini so podobne. Brezposelnost je nižja, vendar se povečuje. Drugi kazalniki razvoja in infrastrukturne opremljenosti so podobni oziroma v nekaterih primerih še slabši. Če temu dodamo gospodarsko strukturo Bele krajine z le nekaj velikimi nosilnimi podjetji in njihovo veliko ranljivostjo med gospodarsko krizo, je kot območje državnega ukrepanja po zakonodaji o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja smiselno določiti celotno območje ORP Pokolpje. To utemeljujeta tudi skupno porečje Kolpe in obmejna lega ob zunanji meji Evropske unije. Pokolpje je ustrezno območje za državno ukrepanje, ker ORP Pokolpje že obstaja in se je pri pripravi in izvajanju ukrepov razvojne podpore mogoče nasloniti na že obstoječe institucije. S tem se prihranijo čas in sredstva, ki so sicer potrebna za vzpostavljanje razvojnih struktur na območju.

Občine, ki se povezujejo v razvojno partnerstvo Pokolpje, so: Kočevje, Loški Potok, Osilnica, Kostel, Črnomelj, Semič in Metlika, ki imajo skupaj 46.549 prebivalcev, kar je 2,27 % prebivalstva Slovenije in obsegajo 6,79 % površine v RS.

Na območju Pokolpja živi 46.549 prebivalcev, kar pomeni 32,76 % prebivalstva v regiji Jugovzhodna Slovenija in obsega kar 51,49 % skupne površine regije Jugovzhodne Slovenije. Za to razvojno območje so značilne precejšnje notranje razlike ter razlike v razvojnih možnostih. Zmanjševanje razvojnih razlik in s tem hitrejši gospodarski razvoj celotne regije je eden ključnih ciljev Regionalnega razvojnega programa JV Slovenije 2007–2013, Program Pokolpje 2016 pa ta cilj podpira ter uresničuje ukrepe za zmanjšanje razvojnih razlik.

Preglednica 1: Prebivalstvo Pokolpja v sredini leta 2010

	SKUPAJ	Moški	Ženske	Površina km²
SLOVENIJA	2.046.976	1.014.107	1.032.869	20.273
Jugovzhodna SLOVENIJA	142.092	71.612	70.480	2.675
POKOLPJE	46.549	23.279	23.270	1.377,5
Črnomelj	14.698	7.399	7.299	339,7
Kočevje	16.558	8197	8.361	555,4
Kostel	665	343	322	56,1
Loški Potok	2.003	1.009	994	134,5
Metlika	8.440	4.223	4217	108,9
Osilnica	403	219	184	36,2
Semič	3.782	1.889	1.893	146,7
Delež v RS	2,27	2,30	2,25	6,79
Delež v JV Sloveniji	32,76	32,51	33,02	51,49

Vir: SURS.

Iz analize inovacijskih zmožnosti izhaja, da vpliv finančne in gospodarske krize dodatno povečuje razvojni zaostanek območja Pokolpja. Demografsko stanje je slabo, kar onemogoča normalen razvoj, predvsem pa je treba opozoriti na prihodnost, ko bo zaradi manjšanja že tako maloštevilnega prebivalstva težko najti ustvarjalne ljudi za zaposlovanje. Težava je tudi izseljevanje mladih, predvsem s podeželja in obmejnih območij. V sredini leta 2010 je v Pokolpju živelo 46.549 prebivalcev. Od tega je bilo 23.279 moških in 23.270 žensk. Indeks staranja prebivalstva je bil za Pokolpje v letu 2008 v povprečju 170, za Slovenijo pa 118. Povečuje se hitreje od povprečja Slovenije, regionalna demografska struktura pa kaže stanje, povezano z negativnimi ekonomskimi dejavniki. Zaradi premalo širokega razvoja gospodarstva regije in odpuščanja v nekaterih podjetjih se v območju srečujejo s strukturno brezposelnostjo. Po podatkih SURS za januar 2011 je bila stopnja registrirane brezposelnosti v Sloveniji 12,3-odstotna, na območju Pokolpja pa je bila višja v vseh občinah, razen v občini Loški potok. Najvišja stopnja brezposelnosti je v občinah Kočevje in Kostel. Za Pokolpje je značilno tudi večje število romskih prebivalcev, ki so občutljiva demografska skupina, za katero že zakonodaja predvideva posebne ukrepe. S strukturno brezposelnostjo pa se izključenost občutljivih demografskih skupin še povečuje (mladi, družine, socialno šibki, matere z otroki, starostniki ...).

Število zaposlenih v gospodarskih družbah se je v obdobju od 1999 do 2009 znižalo za 26,5 % oziroma za 2038, najbolj v občini Kočevje, sledijo Metlika, Semič, Črnomelj. V mikropodjetjih in malih podjetjih se število zaposlenih povečuje, v drugih se zmanjšuje. Za desetletno obdobje lahko ugotovimo, da je edina pozitivna dinamika zaposlovanja v mikropodjetjih, v katerih pa je njihova dinamika nastajanja prenizka, da bi lahko bistveno popravila negativno zaposlitveno sliko območja.

RRP Jugovzhodne Slovenije je program, ki pokriva celotno območje regije, v kateri pa so razlike v stopnji razvitosti zelo velike. Pokolpje – območje ob hrvaški meji ima izrazite razvojne težave, ki jih v razvitejšem območju regije okrog Novega mesta ni. Tako je

uresničevanje RRP Jugovzhodne Slovenije postavljeno pred veliko preizkušnjo in obstaja nevarnost, da cilji RRP zaradi prevelikih razlik v regiji ne bodo doseženi. Zato je zožitev razvojnega območja na Pokolpje s samostojnim območnim razvojnim programom in posebnimi ukrepi države za hitrejši razvoj nujna in potrebna.

Pokolpje kot območje, ki zajema sedem občin s 46.549 prebivalci, 2551 podjetji ter 13.324 zaposlenimi, zagotavlja kritično maso obsega, v katerem je mogoče izvajati ukrepe razvojne politike. Prednost Pokolpja je v tem, da že ima razvojne institucije, ki lahko zelo hitro prevzamejo izvajanje programa in s tem povezane naloge in odgovornosti. To je zagotovilo, da bodo cilji programa tudi doseženi.

Razlogi, ki so prevladali za odločitev o nujnosti posebnih ukrepov razvojne podpore ravno na tem območju, so:

- slaba dostopnost območja in slabe prometne, energetske in infrastrukturne povezave,
- izrazito pomanjkanje razvojnih projektov v majhnih občinah območja (Osilnica, Loški Potok) in težave pri vzpostavitvi razvojnih jeder,
- geografska, kulturna in zgodovinska povezanost območja ob Kolpi,
- Kolpa – reka, ki povezuje občine na območju Pokolpja in je mejna reka z Republiko Hrvaško,
- mejna lega z Republiko Hrvaško, ki se vključuje v Evropsko unijo in se s tem odpira prostor za sodelovanje pri čezmejnih projektih tudi v Pokolpju,
- gravitacijska jedra, ki so se oblikovala v Kočevju (Kočevsko) in v mestih v Beli krajini (Metlika, Črnomelj, Semič),
- izjemna naravna in kulturna dediščina, ki daje velik potencial za razvoj turizma in dopolnilnih dejavnosti na kmetijah,
- gozdnatost pokrajine in bogastvo biomase, ki je tudi velika gospodarski potencial,
- obstoj razvojnih institucij. Poleg regionalnih izpostav državne uprave (območni zavodi za zaposlovanje, za zdravstvo, za šolstvo, gospodarske in obrtne zbornice, socialno varstvo, kmetijskopospeševalna služba ipd.) so pomembne razvojne institucije Podjetniški inkubator Kočevje, Razvojno informacijski center Bela krajina in Razvojno informacijski center Kočevje Ribnica. Na ravni regije Jugovzhodne Slovenije pa je krovna razvojna institucija Razvojni center Novo mesto.

Za uspešno izvajanje Programa Pokolpje 2016 je ključna tudi trdna odločenost vseh, da program ne bo seštevek posamičnih projektov, temveč bo to območni razvojni program, ki bo uresničeval regionalne projekte na območju Pokolpja, s katerimi bodo doseženi cilji programa. Vodilo izvajalcev programa Pokolpje mora biti regionalna usmeritev v sinergijske, dolgoročne in trajnostne učinke, ki bodo dolgoročno zagotavljali zmanjšanje razlik v razvitosti razvojne regije Jugovzhodna Slovenija, s tem pa zagotovili boljše možnosti za delo in življenjsko raven vseh prebivalcev v regiji.

Izkušnje pri podobnih programih (Zasavje, Posočje) narekujejo maksimalno možno šestletno obdobje izvajanja. Toda le z delnimi ukrepi razvojnih politik, ki tečejo prek resornih ministrstev, ni mogoče dosegati konceptualnih razvojnih ciljev območja. Za to so potrebni med seboj povezani ukrepi, ki imajo zagotovljen tudi samostojen finančni vir. Zaradi razdrobljenosti, neustreznih povezav, šibkih razvojnih struktur ta območja tudi niso sposobna sama narediti razvojnega preskoka, ker ni kritične mase za pripravo projektov. Zato ta

območja nimajo projektov, ki bi bila pripravljena za kandidature na posamezne razpise, sredstva za posamezne ukrepe po razpisih pa so razdrobljena in predvsem jih je premalo.

Uradna statistika podatkov za Pokolpje ne zajema in ne prikazuje. Zaradi priprave tega programa so bili podatki zbrani iz različnih uradnih virov (po občinah, upravnih enotah, zavodih za zaposlovanje ipd.). S tem ko so se ob pripravi programa podatki zbrali za območje Pokolpja, se je območje uvrstilo na regionalni zemljevid, kar si zaradi svojih značilnosti in potrebe po posebni obravnavi tudi zasluži.

Program Pokolpje 2016 je zastavljen kot dinamičen, razmere se spreminjajo in s tem se morajo prilagoditi tudi ukrepi. Njihovi učinki se bodo spremljali in vrednotili in tudi sam program se bo prilagajal novim spoznanjem.

4 Prikaz stanja in razvojnih težav na območju ukrepanja

Demografsko stanje regije je slabo. Osilnica in Kostel sta občini z najvišjo povprečno starostjo prebivalstva v Sloveniji (49 oziroma 48 let). Povprečna starost v Pokolpju je bila konec leta 2008 43,5 leta in je višja kot v Jugovzhodni Sloveniji, kjer je bila 40,3 leta. Območje se spoprijema z izseljevanjem mladih, predvsem s podeželja in obmejnih območij. Vseh prebivalcev Pokolpja je bilo po podatkih SURS-a (junij 2010) 46.549, in sicer 23.279 moških in 23.270 žensk. Največ prebivalcev v Pokolpju imata občini Kočevje in Črnomelj, ki sta tudi največji občini v Pokolpju. Najmanj prebivalcev pa imata občini Osilnica in Kostel (najmanjši občini v Pokolpju).

Po podatkih SURS-a je delovno aktivnih prebivalcev v Pokolpju 13.491, 11.787 je zaposlenih oseb, 1704 pa je samozaposlenih oseb. Na območju je delovno aktivnega prebivalstva le 34,35 % prebivalcev (15.981), kar je manj kot na območju Slovenije (43,26 %) ali regije Jugovzhodna Slovenija (40,29 %). Na tem območju je 687 kmetov. Indeks staranja prebivalstva je za Pokolpje v letu 2008 v povprečju znašal 170, za Slovenijo pa 118. Povečuje se hitreje od povprečja Slovenije, območna demografska struktura pa kaže stanje, ki je povezano z negativnimi ekonomskimi dejavniki. Naravni prirast je bil v letu 2009 pozitiven samo v občini Črnomelj.

Skrb vzbuja podatek o izobrazbeni strukturi prebivalstva iz Popisa prebivalstva leta 2002. Delež prebivalstva v Pokolpju z višjo in visoko izobrazbo znaša le 7,94 %, medtem ko na ravni Slovenije ta delež znaša 12,93 % ter na ravni Jugovzhodne Slovenije 9,91 %. Odstotek prebivalstva nad 15 let z nepopolno osnovno izobrazbo znaša v Pokolpju 11,11 %, kar je več kot na ravni Slovenije (6,26 %) ter na ravni Jugovzhodne Slovenije (10,28 %).

Območje Pokolpja zaostaja za slovenskim povprečjem tudi po številu študentov. Število študentov na 1000 prebivalcev je bilo v letu 2008 v Pokolpju nižje, kot je slovensko povprečje, saj je bilo na območju Pokolpja 51 študentov na 1000 prebivalcev, na območju celotne Slovenije pa 56. Po številu študentov Pokolpja zaostaja tudi za JV Slovenijo, ki je v letu 2008 imela 59 študentov na 1000 prebivalcev. Stopnja izobrazbe in zanimanje za izobraževanje sta nižja, kar poslabšuje konkurenčnost območja navzven in še upočasnjuje

gospodarski razvoj. Omejena je ponudba višje- in srednješolske izobrazbe, predvsem pa primanjkuje šol za posebne poklice. Tudi možnost e-učenja ni razširjena.

Januarja 2011 je bilo na območju Pokolpja 3.459 brezposelnih oseb (avgusta 2010 3065 ali 45,92 % vseh v Jugovzhodni Sloveniji, od tega je bilo 1598 moških in 1467 žensk). Zaradi premalo širokega razvoja gospodarstva območja in odpuščanja v nekaterih podjetjih se v regiji srečujejo s strukturno brezposelnostjo.

Preglednica 2: Stopnja registrirane brezposelnosti za januar 2011

OBČINE	STOPNJA
SLOVENIJA	12,3
ČRNOMELJ	14,3
KOČEVJE	19,8
KOSTEL	16,8
LOŠKI POTOK	9,4
METLIKA	14,2
OSILNICA	12,4
SEMIČ	14,2

Vir: SURS.

Po podatkih SURS za januar 2011 je bila stopnja registrirane brezposelnosti v Sloveniji 12,3 %, na območju Pokolpja pa je bila višja v vseh občinah, razen v občini Loški potok.

Iz objavljenih prostih delovnih mest ZRSZ je razvidno, da je v Pokolpju pomanjkanje delovnih mest večje kot v razvojni regiji Jugovzhodna Slovenija. Visoka je stopnja brezposelnosti, na voljo pa so v glavnem nizko plačana delovna mesta. Mladina po končani izobrazbi ne dobi ustrezne zaposlitve in se ne vrača. Stopnja brezposelnosti se je letih 2009 in 2010 v primerjavi s preteklimi leti precej povečala. Največja je v občini Kočevje, kjer je bila januarja 2011 19,8 %. Najpogostejši vzroki prijavljanja na Zavod RS za zaposlovanje (ZRSZZ) v Pokolpju so bili potek zaposlitve za določen čas, stečaj, poslovni razlogi in iskanje prve zaposlitve.

Zaradi premalo širokega razvoja gospodarstva Pokolpja in odpuščanja v nekaterih podjetjih se Pokolpje srečuje tudi s strukturno brezposelnostjo (invalidi, iskalci prve zaposlitve, starejši). Pojavlja se bojazen, da bodo brezposelni starši slabo vplivali na mlajše generacije, ki v Pokolpju ne bodo videle možnosti za lasten razvoj, zato bodo iskali možnosti za študij in zaposlitev drugod.

Preglednica 3: Delež registriranih brezposelnih oseb po stopnji izobrazbe, avgust 2010

	Stopnja izobrazbe								Skupaj
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.+VIII.	B. Š.	
Slovenija	31,89	5,08	0,89	24,28	25,96	3,44	8,24	0,22	100
Jugovzhodna Slovenija	41,91	7,69	0,72	21,50	18,64	2,85	6,56	0,13	100
Pokolpje	43,49	7,77	0,65	23,85	16,80	2,58	4,76	0,10	100

Vir: Poročilo ZRSZ.

Glede na stopnjo izobrazbe je bilo v Pokolpju največ brezposelnih oseb s I. stopnjo izobrazbe (nedokončana osnovna šola), in sicer 1333, kar je 43,49 % vseh brezposelnih v Pokolpju. Ta delež je višji kot na ravni Slovenije (31,89 %) in regije Jugovzhodna Slovenija (41,91 %). 23,85 % brezposelnih je v Pokolpju s IV. stopnjo izobrazbe ter 16,80 % s V. stopnjo izobrazbe. Delež brezposelnih s VII. in VIII. stopnjo izobrazbe v Pokolpju znaša 4,76 %, kar je 3,48 % manj kot na ravni Slovenije in 1,8 % manj kot na ravni Jugovzhodne Slovenije. Najnižji delež med brezposelnimi v Pokolpju so osebe s III. stopnjo izobrazbe (0,72 %).

Preglednica 4: Delež registriranih brezposelnih oseb po starosti, avgust 2010

	Starost							Skupaj
	do 18 let	18 do 25 let	25 do 30 let	30 do 40 let	40 do 50 let	50 do 60 let	60 let in več	
Slovenija	0,11	9,84	15,59	22,23	20,78	29,08	2,37	100
Jugovzhodna Slovenija	0,70	10,98	15,48	22,13	21,26	27,43	2,01	100
Pokolpje	0,46	11,13	15,33	20,42	21,34	29,30	2,02	100

Vir: Poročilo ZRSZ.

Po starostni strukturi med brezposelnimi v Pokolpju je največ starih od 50 do 60 let (29,30 %), kar je za 0,22 % več kot na ravni Slovenije in za 1,87 % več kot na ravni Jugovzhodne Slovenije. 21,34 % brezposelnih v Pokolpju je starih od 40 do 50 let, 20,42 % pa je starih od 30 do 40 let.

Po podatkih ZRSZ je bilo na območju Urada za delo Kočevje (občine Kočevje, Osilnica, Kostel) v letu 2009 prijavljenih 844 potreb po delavcih, realiziranih pa je bilo 561. Za občino Loški Potok podatke zbira Urad za delo Ribnica; v letu 2009 je bilo prijavljenih 517 potreb po delavcih, realiziranih pa 404. Na območju Urada za delo Črnomelj (občini Črnomelj in Semič)

pa je bilo v letu 2009 prijavljenih 939 potreb po delavcih, realiziranih pa je bilo 556, torej so na Uradu za delo Črnomelj glede na potrebe po delavcih zaposlili le 51,1 % delavcev, v občini Metlika le 61,2 %.

Preglednica 5: Potrebe po delavcih in njihova realizacija v letu 2009 na območju Bele krajine

Urad za delo	Potrebe		Realizacija	
	štev. potreb 2009	IND 09/08	štev. zaposlitev 2009	IND 09/08
Črnomelj*	939	60,5	556	51,1
Metlika	378	54,3	271	61,2

* Urad za delo Črnomelj zbira podatke za občini Črnomelj in Semič.

Vir: Poročilo ZRSZ, OS Novo mesto za leto 2009.

Glede na skupine brezposelnih oseb je bilo v Beli krajini na Zavodu za zaposlovanje RS v decembru leta 2009 prijavljenih največ oseb brez strokovne izobrazbe – kar 921 oseb, sledijo dolgotrajno brezposelne osebe – 791 oseb, osebe, stare 50 let in več – 587 oseb, trajno presežni delavci in stečajniki – 493 oseb, invalidi – 329 oseb, stari do 26 let – 275 oseb in iskalci prve zaposlitve – 263 oseb.

Preglednica 6: Značilne skupine registrirano brezposelnih oseb v decembru 2009

Urad za delo	Od vseh število posameznih skupin			
	iščejo prvo zaposlitev	stari do 26 let	brez strokovne izobrazbe	stari 50 let in več
Črnomelj*	182	200	672	236
Metlika	81	75	249	93
Skupaj	263	275	921	329

*Urad za delo Črnomelj zbira podatke za občini Črnomelj in Semič.

Vir: Poročilo ZRSZ, OS Novo mesto za leto 2009.

Na Uradu za delo Kočevje (občine Kočevje, Osilnica in Kostel) je bilo v decembru 2009 glede na skupine brezposelnih oseb največ prijavljenih žensk, in sicer 47,8 %, sledijo dolgotrajno brezposelni (41 %), trajni, presežki, stečajniki (26,8 %), stari 50 let in več (25,3 %), stari 40–50 let (20,7 %), stari do 26 let (17,2 %) ter z 18 % iskalci prve zaposlitve.

Podatki za občino Loški Potok se glede na skupine brezposelnih oseb prikazujejo ločeno, ker te podatke zbira Urad za delo Ribnica. Največ je bilo prijavljenih starih 50 let in več, in sicer 38,2 %, sledijo dolgotrajno brezposelni (33,8 %), ženske (30,9 %), stari 40–50 let (29,4 %), trajni presežniki, stečajniki (27,9 %), iskalci prve zaposlitve (7,4 %) ter s 5,9 % stari do 26 let.

Veliko brezposelnih je tudi invalidov. V letu 2009 so bile skupaj na uradih za delo Črnomelj, Metlika, Kočevje ter v občini Loški Potok prijavljene 603 osebe s statusom invalida. Največ brezposelnih invalidov v Pokolpju je delovnih invalidov, in sicer kar 87,89 %. Invalidov po ZUZIO/ZZRZI je 6,8 %, kategoriziranih mladostnikov 5,14 %, ena brezposelna oseba pa ima telesno okvaro (0,17 %). Delovnih invalidov je bilo največ na območju Urada za delo Kočevje (43,40 %), kategoriziranih mladostnikov je bilo največ na Uradu za delo Črnomelj (64,52 %), največji invalidov po ZUZIO/ZZRZI pa je bil na Uradu za delo Kočevje (68,29 %).

Precejšen del brezposelnih z območja Pokolpja lahko uvrstimo med ranljive skupine. Zaradi tega so programi socialnega vključevanja mladih in starejših nujnost, da bi tako zmanjšali še večje negativne posledice brezposelnosti. V nekaj strnjenih naseljih v Pokolpju živi tudi romska skupnost. Romi imajo svoje predstavnike v občinskih svetih občin Kočevje, Metlika, Semič in Črnomelj. Pristojna ministrstva izvajajo programe in ukrepe s svojih delovnih področij, ki so usmerjeni v izboljšanje položaja romske skupnosti ter zagotavljanje in uresničevanje njihovih pravic. Predvsem se izvajajo programi in ukrepi za izboljšanje bivalnih razmer, programi in ukrepi na področju vzgoje in izobraževanja, zaposlovanja ter zdravstvenega varstva.

Komunalna opremljenost je nezadostna, saj je oskrba s pitno vodo pomanjkljiva in problematična, sistemov za odvajanje in čiščenje odpadnih vod v večjem delu območja ni. Pogost problem je neusklajena dinamika gradnje vodovodnih sistemov in sistemov za odvajanje in čiščenje odpadnih voda, saj so se pogosto gradila samo vodovodna omrežja, s

čimer se je problem odpadnih voda še zaostрил. Zaradi razpršene pozidave je za Pokolpje in Jugovzhodno Slovenijo značilno pomanjkanje ustreznih sistemov za odvajanje in čiščenje odpadnih voda, kar je pomemben dejavnik pri zmanjševanju okoljskih vrednosti v regiji.

Ključna ugotovljena problema za infrastrukturo v Pokolpju sta prometna dostopnost in energetska oskrba. **Prometna infrastruktura ne omogoča zadovoljivega povezovanja Pokolpja** v tej regiji med kočevsko-ribniškim delom, Belo krajino in preostalo Dolenjsko, pa tudi radialne povezave nimajo ustreznih delov (Ljubljana–Kočevje–Brod na Kolpi–Reka in Novo mesto–Metlika–Karlovac–zahodna Bosna–Dalmacija ter Obkolpska cesta, katere pomen je še toliko večji zaradi obmejne lege in zaradi turističnih potencialov območja). Cestne in železniške povezave (notranje in z drugimi regijami in med občinskimi središči) so slabe, kar je neugodno z vidika morebitnih investitorjev in dotoka kapitala, pa tudi turistov in ne nazadnje z vidika migracij na delovna mesta zunaj regije. Slabo je izkoriščeno železniško omrežje, ki bi ga bilo treba dopolniti in posodobiti. Javni potniški promet na državni, regionalni in lokalni ravni je zapostavljen in neučinkovit, na območju regije pa se kaže izrazito upadanje, ki naj bi se nadaljevalo. Obstoječe regionalne kolesarske povezave niso urejene.

Regija Jugovzhodna Slovenija je v energetske smislu nehomogena, količinska poraba in (upo)raba energetskih virov pa je različna po njenih delih. Uporaba obnovljivih virov energije (geotermalnih zmožnostnega potenciala, sončne energije, malih hidroelektrarn na Kolpi in njenih pritokih na mestu in v nekdanjih obratih na vodni pogon (mlini, žage ...), predvsem pa lesne biomase, ki je velik potencial, zlasti na zelo gozdnatih predelih, je premajhna. Na območju Jugovzhodne Slovenije je večina energetske oskrbe vezana na osrednja naselja, ki sestavljajo mrežo napajalnih točk. Glede na geografski položaj regije je večina linijskih energetskih vodov in končnih naprav, kar pomeni, da obstaja problematika dvostranskega napajanja oziroma oskrbe iz dveh neodvisnih virov/smeri za vsa območja v regiji. Vse strokovne analize kažejo, da **je potrebna ojačitev elektrodistribucijskega omrežja**.

V Pokolpju je bilo v letu 2008 640 gospodarskih družb in 1118 podjetnikov. **Vpliv finančne in gospodarske krize na poslovanje podjetij dodatno povečuje razvojni zaostanek** za razvojno regijo Jugovzhodna Slovenija. Gospodarske družbe z območja Kočevskega so v letu 2008 še imele pozitiven finančni rezultat, se je pa povečala izguba pri poslovanju, predvsem pa izguba pri rednem delovanju (za 50 % v primerjavi s predhodnim letom). Na območju Bele krajine se je število gospodarskih družb z izgubo v letu 2009 povečalo na 150 (leta 2008 – 86). V občini Metlika je kar 44,6 % gospodarskih družb poslovalo z izgubo. Skrb vzbuja podatek, da je v Črnomlju v letu 2009 poslovala samo ena velika gospodarska družba (SECOP d. o. o.), ki je zaposlovala skoraj polovico (48,5 %) delovno aktivnega prebivalstva občine Črnomelj. Prav tako je v občini Semič poslovala samo ena velika družba (Iskra MIS, d. o. o.), ki je zaposlovala 62,2 % aktivnega prebivalstva v občini. Ko se te družbe znajdejo v težavah, je to za Pokolpje socialna katastrofa.

Na območju Pokolpja je bilo v letu 2008 1774 samozaposlenih oseb, na območju Jugovzhodne Slovenije pa 6083. Število samozaposlenih oseb na 1000 je v Pokolpju nižje (38) kot na območju Slovenije ali Jugovzhodne Slovenije (44). Največ samozaposlenih na 1000 prebivalcev je v občini Osilnica, in sicer 72, sledi pa ji občina Črnomelj s 50 samozaposlenimi osebami na 1000 prebivalcev.

Povprečna mesečna bruto plača na zaposleno osebo je v Pokolpju nižja kot na ravni Slovenije (1496,35 evrov) in na ravni statistične regije Jugovzhodna Slovenija (1506,68 evra) ter je v januarja 2011 znašala med 851,71 (v Osilnici) in 1336,41 evra (v Loškem Potoku)..

V gospodarskih družbah Bele krajine je bilo v letu 2009 ustvarjenih 25 % manj prihodkov kot v letu 2008, kar kaže večje znižanje prodaje kot v regiji. Število delujočih gospodarskih družb se je od leta 2008 do leta 2009 povečalo za 15, vendar so ustvarile za 138 milijonov manj čistega prihodka od prodaje. Šibka gospodarska moč belokranjskega gospodarstva se razbere iz podatkov, da je bilo v 406 belokranjskih družbah v povprečju zaposlenih 4,5 tisoč ali 15,2 % vseh delavcev regije, družbe pa so ustvarile 9,0 % vseh čistih prihodkov od prodaje regije. Delež čistega prihodka je za približno dvakrat nižji kot delež števila gospodarskih družb ali 18,4 % družb iz Bele krajine je ustvarilo samo 9 % čistega prihodka od prodaje v regiji. Kaže pa tudi slabo opremljenost s sredstvi, saj ima 18,4 % družb le 8,5 % sredstev. Gospodarske družbe Bele krajine so v letu 2009 zmanjšale neto dodano vrednost (NDV) za delavca za 12,9 % glede na leto 2008, kar je največ v regiji. Povprečno zmanjšanje NDV na delavca v regiji Jugovzhodna Slovenija je bilo 1,6 %. Neto dodana vrednost na delavca je bila v gospodarskih družbah Bele krajine 22.400 evrov, kar je mnogo manj, kot je povprečje regije, ki je 41.000 evrov. V letu 2008 je imelo pozitivno poslovanje 274 gospodarskih družb, v letu 2009 samo še 236 družb. Število gospodarskih družb z izgubo se je s 86 (leta 2008) povečalo na 150 gospodarskih družb (leta 2009). Tako je izguba gospodarskih družb v Beli krajini preseгла vrednost dobička za 10,384 milijona evrov (neto čista izguba).

Za območje Pokolpja je značilno ekstenzivno kmetijstvo. Pokolpje je pretežno podeželsko območje, zato je problematika razvoja podeželja širša in obravnava vsa področja življenja in dela na podeželju (tudi podjetništvo, turizem, varovanje okolja, infrastrukturo ...). Glavni dejavnosti na podeželju sta še vedno kmetijstvo in gozdarstvo kot samostojni gospodarski panogi, ki pa se vse bolj dopolnjujeta tudi z opravljanjem drugih storitev, vezanih na podeželje.

Preglednica 7: Kmetijske površine v Pokolpju

Občina	Vsa kmetijska zemljišča /ha	Njive in vrtovi /ha	Sadovnjaki /ha	Vinogradi/ha	Travniki in pašniki /ha
Črnomelj	6784	3176	175	162	3270
Kočevje	2611	69	14	0	2528
Loški Potok	1493	85	10	0	1398
Metlika	2875	1106	92	225	1452
Osilnica	184	13	8	0	163
Semič	1956	600	32	80	1244
Kostel	191	17	15	0	158
POKOLPJE	16094	5066	346	467	10213
Pokolpje/JVS	33,50 %	33,54 %	34,25 %	33,59 %	33,45 %
JV Slovenija	48028	15104	1010	1390	30524
Slovenija	456215	150178	11421	13786	280829

Vir: RRP JV Slovenije, str.79; območje Pokolpja.

Območje Pokolpja obsega 33,50 % vseh kmetijskih zemljišč v regiji Jugovzhodna Slovenija. Najbolj razširjeni so travniki in pašniki, sledijo njive in vrtovi, kar kaže na to, da v regiji prevladuje živinoreja. Pomembna ljubiteljska dejavnost je tudi vinogradništvo, velike možnosti pa so v sadjarstvu, saj je intenzivnih nasadov samo 90 ha.

Podnebne razmere, značilne za Pokolpje, so primerne tudi za vinogradništvo, ki obsega površine, ki so za preostalo kmetijsko rabo nezanimive (manjša donosnost, manjša možnost strojne obdelave), zato vinogradniška raba v veliki meri zagotavlja obdelanost teh površin in s tem ohranjanje kulturne krajine. Izrazit problem vinogradništva je razdrobljenost vinogradniških površin, kar posledično povzroča zahtevno in drago pridelavo grozdja in vina. Prav v vinogradništvu pa je tržna organiziranost najboljša, saj vinska klet Metlika pokriva celotno vinogradniško območje vinorodnega okoliša Bela krajina. Za vinorodni okoliš Bela krajina je značilno, da je podnebje zelo naklonjeno vinski trti. Povprečne dnevne temperature v vegetacijski dobi so ugodno visoke, v istem obdobju pa pade tudi dokaj ugodna količina padavin. V Beli krajini rastejo bele in rdeče sorte vinske trte. Med belimi sortami prevladujeta laški rizling in kraljevina, nekoliko manj pa vse druge bele sorte, kot so: šardone, beli pinot, sivi pinot, sovinjon, zeleni silvanec, renski rizling, rumeni muškat, kerner, žlahtnina in traminec. Med rdečimi sortami največji delež pripada modri frankinji in žametni črnini. V manjšem obsegu pa so zastopane tudi druge rdeče sorte portugalka, šentlovrenka, gamaj, modri pinot in zweigelt.

Najbolj razvita v območju je živinoreja, poleg pridobivanja mleka sta na območju razviti tudi prireja mesa govedi in reja drobnice. Reja drobnice ima svoj pomen tudi pri preprečevanju zaraščanja kmetijskih zemljišč. V prihodnje bo pomen te dejavnosti prireje mesa odvisen predvsem od politike države pri neposrednih plačilih za to panogo.

V Beli krajini prevladuje poljedelstvo. Kmetijska dejavnost je pomembna gospodarska dejavnost, čeprav se je s spreminjanjem demografske strukture zmanjšala kmetijska vloga podeželskih naselij in sta kmetijstvo in gozdarstvo postajali bolj dopolnilni dejavnosti. Večina zemlje je kamnita in slabo rodovitna. Prevladujejo travniki in pašniki. Kmetije so večinoma premajhne za učinkovito proizvodnjo in uporabo spodbud, kmetije so v glavnem manjše od 10 hektarjev. Več kot 85 % gospodarjev kmetij je starih nad 45 let. Po nekaterih podatkih (iz leta 2004) se od 2374 kmetij s kmetijstvom kot glavno dejavnostjo ukvarja le 463 kmetij ali 20 %. Preprečevanja zaraščanja ali celo krčenja zaraslih površin ne bo brez učinkovitih ekonomskih ukrepov.

V Beli krajini je 11.614 hektarjev kmetijskih zemljišč, od tega 4882 hektarjev njiv ter 5965 hektarjev travnikov in pašnikov. Kar štiri petine teh zemljišč stroka ocenjuje kot zemljišča z omejenimi dejavniki. Prevladuje poljedelstvo. Temelji predvsem na samooskrbi kmetij ter na pridelavi krme za živino. Žitaric je vse manj. Velik pomen ima vinogradništvo, ki je prevladujoča dejavnost v občini Semič. Velik del grozdja predelajo vinogradniki v doma ustekleničeno kakovostno vino. V vinsko klet Metlika prodajo v glavnem rdeče grozdje. Govedorejo vse bolj nadomešča ovčereja, in sicer zaradi manjšega fizičnega obsega dela in preprečevanja zaraščanja zemljišč. Sadjarstvu je namenjena premajhna pozornost glede na naravne razmere in ekonomičnost pridelave. Prevladujejo ekstenzivni sadovnjaki s starimi sortami.

Razvoj kmetijstva in gozdarstva je zelo odvisen od ukrepov kmetijske politike in neposredne pomoči, velike potencial v Pokolpju pa imata ravno predelava in obdelava lesa, zato so s tem povezani tudi ukrepi pospeševanja razvoja. Na eni strani govorimo o industrijski izrabi lesa in lesne biomase, na drugi pa je to tudi pomembna dopolnilna dejavnost na kmetijah.

Kmetijstvo na podeželju je tesno povezano z razvojem turizma in dopolnilnih dejavnosti, saj temeljijo na naravni in kulturni dediščini, ekološkem kmetovanju, gozdarstvu, lovstvu in ribolovu. Vzporedno pa je treba tudi izboljšati izobrazbeno strukturo ljudi na podeželju, predvsem s pripravo ustreznih izobraževalnih programov. Razvoj Pokolpja bo temeljil na krepitvi večnamenske vloge kmetijstva in gozdarstva, na načelih trajnostnega razvoja in gospodarjenja z obnovljivimi naravnimi viri, ohranjanju kulturne krajine, varovanju okolja in biotske raznovrstnosti in storitvenih dejavnosti. Ukrepi bodo usmerjeni k ekonomski in socialni krepitvi podeželja v regiji in uveljavljanju novih načinov za povečanje zaposlenosti na podeželju.

Razvoj sonaravnega kmetijstva, spodbujanje tržne pridelave, spodbujanje dopolnilnih dejavnosti, redna obdelava kmetijskih zemljišč skupaj z oblikovanjem celovite turistične ponudbe z vključevanjem lokalnih kmetijskih izdelkov, prenočitvenih zmogljivosti, lahko poveča dodano vrednost s turizmom in kmetijstvom povezanih dejavnosti. Potrebni so povezanost, skupna promocija in trženje izdelkov in storitev.

Pokolpje (Bela krajina in Kočevsko) postaja turistično prepoznavna destinacija.

Sedanja turistična ponudba ni dovolj razvita in je predvsem premalo promovirana, da bi bilo območje prepoznavno kot turistična destinacija v Sloveniji in še manj v tujini. Analiza potencialov za razvoj turizma pa na drugi strani kaže, da ima območje predvsem s svojo neokrnjeno naravo, biotsko raznovrstnostjo, kulturno dediščino in širokimi možnostmi za šport in rekreacijo, zadosten potencial za razvoj turizma. Ključna pomanjkljivost je pomanjkanje raznovrstnih namestitvenih kapacitet, ki bi na območju zadržale kritično maso obiskovalcev in s tem spodbudile razvoj raznovrstnih turističnih proizvodov in storitev. To je spodbuda za razvoj turizma kot podjetniške dejavnosti, ki bi bila zanimiva tudi za podjetniška vlaganja.

Na območju Kočevja so potencialne turistične atrakcije razpršene praktično po vsem območju in segajo tudi zunaj njega. Kljub temu je zaradi zagotavljanja trajnostnega razvoja turizma, ki poleg gospodarske upošteva tudi socialno in okoljsko razvojno sestavino, smiselno koncentrirati razvoj turizma na nekaj turističnih središč z zaokroženo turistično ponudbo.

Območje Bele krajine je zaokrožena turistična destinacija, katere upravljavec je RIC. Skrbi za strategijo razvoja turizma, prepoznavo in uvajanje turističnih destinacij, njihovo promocijo, spodbujanje investicij v turistično infrastrukturo, organizacijo in izvajanje prireditvenih dejavnosti, razvoj človeških virov, zagotavljanje kakovosti, razvoj integralnega turističnega informacijskega sistema, razvijanje novih turističnih proizvodov, uvajanje javno-zasebnega in civilnega partnerstva, sodelovanje in povezovanje s sorodnimi organizacijami za vključevanje v nacionalni turistični informacijski sistem in v izvajanje turistične politike na regionalni in državni ravni.

Preglednica 8: Zmogljivosti – ležišča stalna (vsi objekti) v obdobju 2006–2009 v občinah Pokolpja

Leto	2006	2007	2008	2009
SLOVENIJA	74.178	76.169	77.171	84.602
Pokolpje	726	888	907	1.086
Črnomelj	66	336	399	366
Kočevje	99	102	100	98
Kostel	40	40	40	99
Loški Potok	–	–	–	–
Metlika	305	315	273	331
Osilnica	179	45	45	45
Semič	37	50	50	147

Bela krajina ima bogato in raznovrstno naravno in kulturno dediščino, razgibano naravo s številnimi posebnostmi. Krasita jo dva krajinska parka (Krajinski park Lahinja in Krajinski park Kolpa), v območje sega tudi regijski park Kočevsko - Kolpa. Jedro turistične ponudbe je reka Kolpa. Zanimive so številne izletniške točke, objekti kulturne dediščine ter 40 urejenih turističnih poti (pri nekaterih sta potrebni še obnova ali označitev). V Beli krajini se odvijajo številne že tradicionalne prireditve (Jurjevanje, Vinska vigred, Semiška ohcet, Martinovanje ...). Podeljen naslov evropska destinacija odličnosti pomeni dodaten korak naprej in nove priložnosti. Za zimski del turizma skrbi družba Iskra Turizem, d. o. o., ki vzdržuje smučarsko središče Bela, ki leži med Dolenjsko in Belo krajino v bližini hrvaške meje ter se razprostira na 36 hektarjev ozemlja. Njegova prihodnja ureditev je vzpostavitev osrednjega regijskega zimskega rekreacijskega centra z vrsto še neizkoriščenih naravnih potencialov. Že danes je priljubljena izletniška točka tudi poleti, a žal brez tako potrebne infrastrukture.

Slabši so umetni dejavniki. Turistična infrastruktura (transportna, nočitvena, parkirišča, kampi itd) je nezadovoljiva. Tudi posamezne aktivnosti in atrakcije na posameznih destinacijah se še lahko izboljšajo. Za Pokolpje je primeren turizem, ki ne bo čezmerno obremenjeval naravnih, gospodarskih in drugih možnosti območja. Razvijati ga je treba s kakovostno in raznovrstno ponudbo, ki kaže posebnosti krajine, urejeno okolje, ustvarjalni odnos domačega prebivalstva, oblikovanje pozitivne podobe turistične ponudbe in izobraževanje delavcev in ponudnikov v turistični dejavnosti. Turistična ponudba ne dosega potrebne ekonomije obsega, ki bi zagotavljala trajnostni razvoj turizma. Lahko obstaja kot dopolnilna dejavnost v okviru gospodarstva.

Večje prenočitvene kapacitete imata Črnomelj in Metlika, manjše pa so predvsem po turističnih kmetijah.

V Pokolpju so v obdobju 2006–2009 prenočitvene kapacitete naraščale (stalna ležišča), in sicer so se zvišale s 726 na 1086 stalnih ležišč. Občina Loški potok prenočitvenih kapacitet nima, občina Osilnica jih ima najmanj, in sicer 45 stalnih ležišč. Največ jih imata občina Črnomelj (366 stalnih ležišč) in Metlika (331 stalnih ležišč). Število prenočitev v Pokolpju se je v obdobju 2006–2009 povečevalo, in sicer s 13.855 na 35.829 prenočitev. Največ prenočitev so v letu 2009 imeli v občini Metlika (11.663) ter občini Črnomelj (9064).

Turistična infrastruktura (transportna, nočitvena, parkirišča, kampi itd) je nezadovoljiva in območju Pokolpja manjka nastanitvenih kapacitet.

Preglednica 9: Število prenočitev v Pokolpju v obdobju 2006–2009

Leto	2006	2007	2008	2009
SLOVENIJA	7.722.267	8.261.308	8.411.688	8.302.231
Pokolpje	13.855	16.161	17.272	35.829
Črnomelj	5.153	6.760	5.847	9.064
Kočevje	3.787	1.550	1.149	2.951
Kostel	104	75	31	3.321
Loški Potok	–	–	–	–
Metlika	3.492	6.111	7.322	11.663
Osilnica	1.146	1.454	2.776	5.728
Semič	173	211	147	3.102

Vir: SURS.

Šibke razvojne institucije in nepripravljenost območnih in regijskih projektov. V Pokolpju se izvajajo razvojni projekti, ki pa med seboj niso povezani, kot bi bilo potrebno. Poleg tega bi bilo treba ob pripravi projektov upoštevati njihovo izvedljivost in smotrnost izvedbe ter izbirati projekte, ki gradijo na razvojnih potencialih območja in so konkurenčna prednost ter naložba v dolgoročni razvoj Pokolpja.

Ključno vlogo pri gospodarskem prestrukturiranju območja, pri boljšem sodelovanju med zasebnim in javnim sektorjem s spodbujanjem, vodenjem in povezovanjem trajnostnega poslovanja in tehnološkega razvoja naj bi imele razvojne institucije. Vse to pa je mogoče samo ob tesnem medsebojnem sodelovanju vseh ključnih dejavnikov na regionalni ravni: regionalne in območnih razvojnih agencij, občin, javnih in zasebnih ustanov, organizacij in podjetij, ki so gibalno gospodarskega razvoja. Razvojne institucije bi morale več časa nameniti razvoju novih zamisli in povezovanju ter vsebinam, ki so povezane z regijo. Preboj lahko pomeni le koncentracija znanja in kapitala, ki sta na območju že tako omejeni.

Poleg regionalne in območnih razvojnih agencij opravljajo razvojne naloge na območju tudi regionalno organizirane institucije in panožne organizacije kot so: Območna gospodarska zbornica, Območni zavod za zaposlovanje, Območna kmetijskopospeševalna služba, Območni zavod za zdravstveno zavarovanje, večje gospodarske družbe z razvojnimi oddelki (Melamin, SECOP, Iskra MIS, Kolpa ipd.), izobraževalne inštitucije, delavske univerze, civilna družba, izobraževalne ustanove na območju Pokolpja ipd.

Pri pripravi programa so bili popisani projekti oziroma projektne ideje v Pokolpju. Kritično je pomanjkanje razvojnih projektov, ki bi izražali podjetniškorazvojni krog v smislu Schumpetrove »kreativne destrukcije«. Tudi zato ni živahne regijske dinamike pri nastajanju novih podjetij in potenciala za nastajanje novih zaposlitev. Za razvoj konkurenčnosti bi bilo treba v Pokolpju spodbuditi ekonomsko, okoljsko in socialno inovativnost. O stanju pripravljenosti projektov na območju se ugotavlja:

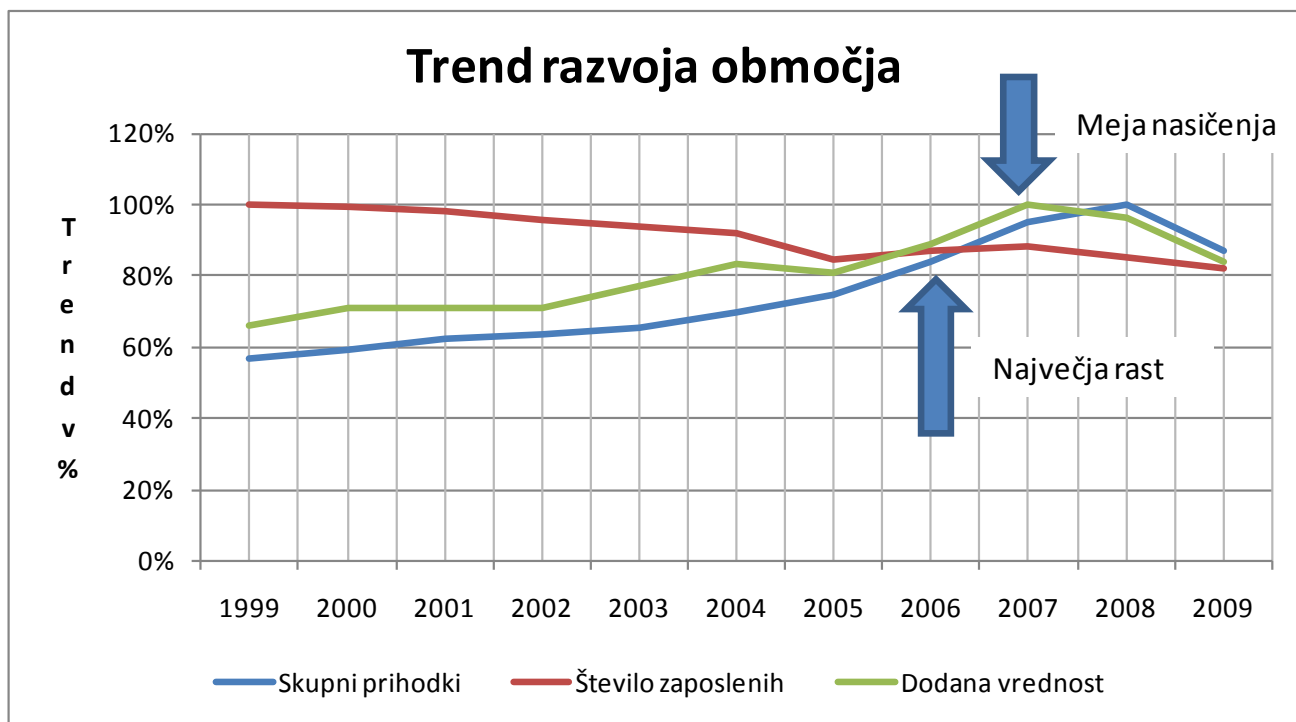
- Iz vseh projektov izhaja, da so za večino znani nosilci in so nekateri projekti že pripravljene do te faze, da bi lahko v letu 2011 kandidirali na razpisih (podjetniški, razvojni projekti, turizem, dopolnilne dejavnosti). Drugi projekti so v fazi zamisli ali projektne naloge, zato jih ni mogoče začeti izvajati, povezani pa so s pridobivanjem dovoljenj, pripravo PGD/PZI dokumentacije ipd. Ti projekti bodo kandidirali za sofinanciranje v naslednjem obdobju.
- Projekti socialne infrastrukture (domovi za upokojece) bodo v skladu z možnostmi lahko kandidirali na razpisih Ministrstva za delo družino in socialne zadeve oziroma tudi v okviru programa ORP Pokolpje, če bodo dokazovali razvojni vpliv na območje (delovna mesta, socialna vključenost). Pri teh projektih je treba ugotoviti smiselnost uvedbe javno-zasebnih partnerstev.
- Večina projektov ima za seboj trdnejše projektne skupine, ki lahko delajo pri projektih, oziroma so nosilci občine ali podjetja. Drugi pa temeljijo na sedanjih strukturah in osebju, ki se ukvarja z drugimi nalogami.
- Za večino večjih območnih in regijskih projektov so potrebna dodatna sredstva za njihovo pripravo, ki pa bodo morala biti nadzorovana. Dosedanje študije izvedljivosti so pomanjkljive in ne kažejo dejanskih možnosti za izvedljivost obravnavanih projektov. Poleg tega večkrat narobe razlagajo možnosti evropskega financiranja in dosežke projektov. Pri projektih se financiranje njihove priprave ne razume kot vložek, ampak kot potreben strošek, kar pa zmanjšuje pomen in stanje pripravljenosti projektov.

5 Analiza inovacijskih potencialov Pokolpja

Na podlagi podatkov iz zaključnih računov gospodarskih družb za območje Pokolpja za časovno obdobje 1999–2009 je bili ugotovljeni razvojni trendi. V diagramu vidimo, da je bila rast družb na območju relativno blaga, kar pomeni, da v okolju ni bilo intenzivnejših spodbud za rast programov. Območje je po logističnem zakonu doseglo največjo rast v letu 2005–2006. Razvita območja običajno v tem obdobju pospešeno iščejo nove programe, ki zagotavljajo čim daljše ohranjanje največje razvojne hitrosti. V območju so ta trenutek zamudili in že leta 2007 je dodana vrednost dosegla mejo nasičenja, kar pomeni, da je bilo število novih programov majhno in novi programi niso bili sposobni ohraniti razvojne hitrosti predhodnih let. Za območje je značilno, da je nastopila kriza že leta 2007. Kriza leta 2008, ki se nadaljuje še danes, je samo dodatno oslabilo območje.

Ko se območje enkrat znajde v razmerah, kakršne so v Pokolpju, je izredno težko smiselno postaviti merila, kako naj se območje razvija v naslednjem obdobju. Država lahko pomaga takim območjem, vendar pa mora biti pomoč povezana z merili, ki ustrezajo potrebam na območju. Pri določanju meril za določeno območje je treba upoštevati doseženo stopnjo razvoja in strukturne značilnosti gospodarstva. Pri iskanju najboljšega scenarija razvoja okolja je treba upoštevati, da se lahko družbe z dobrimi razvojnimi nastavki hitreje umestijo na trgu, družbam, ki so ogrožene, pa je treba omogočiti prestrukturiranje na nove programe z novimi podjetji in njihovo postopno zaprtje.

Slika 3: Razvojni trendi območja za obdobje 1999–2009.

Z analizo inovacijskih potencialov za Pokolpje so bile določene skupine gospodarskih družb, za katere je treba zagotoviti podporne ukrepe, ki bodo tudi dolgoročno zagotavljali več delovnih mest in socialno varnost zaposlenih. Na podlagi podatkov za območje Pokolpja za časovno obdobje 1999–2009 so bili ugotovljeni razvojni trendi za posamezne subjekte. Ti so bili razvrščeni v štiri smiselne skupine, ki popisujejo razvojno intenziteto v posamezni dejavnosti in tako se je pokazalo 78 družb, ki so potencialne bodoče nosilke razvoja v prihodnosti.

Podjetja, ki tvorijo inovacijski potencial Pokolpja obsegajo 12,4 % družb v območju, zaposlujejo 7,57 % zaposlenih in ustvarijo 8,19 % vseh prihodkov (podatki za leto 2008). Te družbe izstopajo v pozitivni smeri od podatkov poslovanja družb za območje pri neto dobičku 76,92 %, produktivnosti 65,91 %, bruto dodani vrednosti 98,47 % in dobičkonosnosti 7,2 %.

Inovacijski potencial imajo družbe, ki so razpršene v praktično v vseh dejavnostih.

Na območju je 78 takih družb. Največ jih je v občini Črnomelj, in sicer 37, sledi pa ji občina Kočevje s 26 družbami. V občini Osilnica je le ena taka družba. Največ družb z inovacijskimi zmožnostmi je med mikropodjetji, in sicer 57. Med malimi podjetji je takih družb 18, med srednjimi pa 3.

Preglednica 10: Poslovni podatki za skupino družb, ki tvorijo inovacijski potencial na območju, podatki za leto 2008

Parameter	Družbe na območju	Družbe z inovacijskim potencialom	Delež v %
število družb	628	78	12,42 %
število zaposlenih	7.963	603	7,57 %
prihodek družb	833.524.945	68.238.299	8,19 %
dodana vrednost	190.309.396	23.274.705	12,23 %
neto dobiček	6.419.593	4.937.673	76,92 %
produktivnost	1.327.269	874.850	65,91 %
bruto dodana vrednost	303.040	298.394	98,47 %
dobičkonosnost	0,80 %	7,20 %	939,52 %

Analiza inovacijskega potenciala Pokolpja kaže, da so na območju skupine družb, za katere je treba zagotoviti pogoje za njihovo nadaljnjo rast:

- skupina 1: to skupino sestavljajo družbe, ki se uvrščajo v inovacijski potencial območja in jim je treba zagotoviti rast skladno z lizbonskimi merili, dvigniti zaposlenost in povečati bruto dodano vrednost. Osnovni parametri za to skupino družb so prikazani v preglednici 10;
- skupina 2: skupino sestavljajo družbe, ki so imele prihodke, vendar nimajo nobenega zaposlenega. Takih družb je bilo na območju 138, podatki za leto 2009. Navedeno skupino je treba predvsem spodbuditi, da bo začela zaposlovati;
- skupina 3: na območju je v treh letih nastalo 121 novih družb. Slabost teh družb pa je, da so na začetni razvojni stopnji in še niso sposobne dosegati načrtovanih poslovnih pokazateljev. Družbe se še niso uspele tržno in razvojno umestiti na trgu;
- skupina 4: v letu 2008 je bilo 274 družb, ki niso dosegale minimalne bruto dodane vrednosti za zaposlenega, da bi lahko »normalno poslovale« (15.000 evrov za zaposlenega).

Z analizo inovacijskega potenciala za območje Pokolpja so dane podlage za začetek izvajanja projekta mreženja razvojnih vsebin. Obravnavano območje mora začeti dejavno reševati razvojne težave, ki se kažejo v preveliki proizvodni usmerjenosti in prešibki razvojni pomoči sedanjih podjetij ter pomanjkanju pomoči pri nastajanju novih podjetij. V območju so nastavki za uresničevanje regionalnega razvojnega modela, ki bo združil in povezal podjetniški inkubator, tehnološke parke, visokošolska središča in industrijsko-logistične cone.

Nastajanje novega inovativnega okolja je priložnost za družbe in podjetnike, da bodo sposobni proizvajati izdelke z visoko dodano vrednostjo ter nižjimi proizvodnimi stroški. Dolgoročno preživetje s ponudbo poceni izdelkov in storitev ni mogoče. Izdelki z visoko dodano vrednostjo praviloma zahtevajo novejšo tehnologijo, ki je za mnoga podjetja in podjetnike cenovno nedostopna. Medsebojno povezovanje in delitev stroškov visoke tehnologije ter dodatnega znanja pomeni za podjetja s skupnimi interesi ključni izziv

programa Pokolpje 2016. Za vpeljavo novih tehnologij sta sodelovanje in izmenjava izkušenj med podjetji odločilnega pomena. Poleg uvedbe novih tehnologij in tehnoloških inovacij so za povečanje konkurenčnosti območja prav tako pomembne tudi druge inovacije. Prožnost malih podjetij omogoča izkoriščanje proizvodnje majhnih serij, ki so prilagojene potrebam kupcev. Uporaba zapletene tehnologije zahteva nove tehnološke načine ter zato novo znanje, ki se lahko uresniči z mrežnim pristopom delovanja in upravljanja v podjetniškem inkubatorju Jugovzhodne Slovenije.

6. Razvojni okvir programa POKOLPJE 2011–2016

6.1 Analiza SWOT

Nevarnost, ki jo ugotavlja RRP JV Slovenije, so velike razvojne razlike v regiji in ali so v tej regiji sploh sposobni obvladovati spremembe na področju gospodarskega in družbenega razvoja. V Pokolpju gre za nevarnost nadaljnje izgube delovnih mest v tekstilni in lesni industriji ter drugih večjih gospodarskih družbah, »beg možganov«, ohranjanje nezadovoljivega stanja glede notranje povezanosti in prometne dostopnosti Kočevskega ter Bele krajine, nepravočasno reševanje težav pri oskrbi z električno energijo, pomanjkljivo komunalno opremljenost, premajhno razpoznavnost turističnih priložnosti ipd.

Slabosti so dolgotrajna in visoka stopnja brezposelnosti, slaba dostopnost in povezanost območja, slabo razvit storitveni sektor, premalo kakovostnih delovnih mest za izobražene prebivalce ter slabo razvito podporno okolje za razvoj podjetništva. Izrazito je pomanjkanje visokošolskih programov in inštitucij, inovativnost je šibka, vlaganja v raziskave in razvoj so omejena; ovira za hitrejši razvoj so tudi razpršene pozidave in obsežna območja varstva narave (ki šele ob ustreznih javnih vlaganjih lahko postanejo prednost), razdrobljene posesti in opuščanje kmetijstva, slaba prepoznavnost območja kot turistične destinacije ter šibkost in nepovezanost razvojnih institucij.

Razvojne prednosti regije: ugodno stanje okolja in ohranjena narava, potenciali za veliko bivalno kakovost ob zagotovitvi navezanosti na slovenski cestni križ, prepoznavna, ohranjena kulturna krajina, bogata naravna in kulturna dediščina; visoka stopnja regionalne pripadnosti prebivalcev Bele krajine in Kočevskega ter tradicionalne hkratne odprtosti (strpnosti), ki je pomemben socialni in s tem razvojni kapital; okoljski potenciali za razvoj trajnostnega turizma (Kolpa – skupna in ključni naravni turistični potencial celotnega Pokolpja); obnovljivi viri energije, zlasti les in biomasa, sončna energija, vodna energija in geotermalna energija; obmejna lega kot razvojna prednost celotnega Pokolpja, zlasti zaradi predvidenega članstva Hrvaške v EU.

Razvojne priložnosti regije: razvoj malih in srednjih podjetij (MSP), razvoj tehnoloških centrov, inkubatorjev in izobraževalnih središč, ki bodo podpirali preboj MSP, povezovanje podjetij s centri odličnosti in logističnimi ter izobraževalnimi programi, opremljanje poslovnih, gospodarskih in obrtnih con, razvoj turizma, spodbujanje javno-zasebnega partnerstva pri pripravi in izvajanju razvojnih in drugih projektov, gozd in predelava lesa, uvajanje spin off podjetij, vlaganje v razvoj znanja, razvoj storitev za vse generacije in družbene skupine, tretja in tretja A razvojna os, zagotavljanje prostorskega razvoja, trajnostno upravljanje okolja, obmejna lega, programi razvoja podeželja, razvoj socialnega podjetništva in socialne

ekonomije, kakovost življenja za prebivalce regije, tradicionalna in ekološka pridelava hrane, doživljajski, rekreativni, sprostitveni, kulturni in tematski turizem, turistični menedžment, termalni in poslovni turizem, odprtost za investitorje in nove tehnološke programe.

6.2 Ključne dolgoročne razvojne prednosti in priložnosti Pokolpja / prioritete vsebinske usmeritve programa POKOLPJE 2016

Ob upoštevanju navedenih slabosti in prednosti ter nevarnosti in priložnosti je mogoče okvirno opredeliti razvojno usmeritev Pokolpja, in sicer:

- trajnostno upravljanje naravnih virov s poudarkom na lesni predelavi in sončni energiji,
- sonaravni turizem in razvoj podeželja ter
- razvoj novih tehnologij in izdelkov.

Priložnosti, ki jih omogočata gozd in les, bodo podjetja iz Pokolpja lahko izkoristila v povezovanju s podjetji na drugih območjih v Sloveniji, ki jih združuje Slovenska gozdno-lesna tehnološka platforma.

Kakovostni preskok v razvoj sonaravnega turizma in podeželja je v Pokolpju verjetnejši ob povezovanju dejavnikov v turizmu na širšem območju Bele krajine, Ribniško-Kočevskega in Dolenjske ter z vključevanjem v dejavnosti Slovenske turistične organizacije.

Potencial za razvoj novih tehnologij in novih izdelkov ter podjetništva (nova podjetja) obstajajo in so utemeljene na gospodarskih conah, kritični masi ključnih podjetij, industrijski tradiciji, razpršeni gospodarski strukturi in razpoložljivi delovni sili. Ustrezno jih je mogoče aktivirati v sklopu tehnoloških prizadevanj v širši regiji Jugovzhodne Slovenije. Priložnost je v vzpostavitvi regijskega mrežnega inkubatorja in nadgradnji njegovih vsebin v smeri zahtevnejših tehnoloških centrov. Dejavnosti mrežnega inkubatorja potekajo na posameznih gospodarskih lokacijah na območju, tehnološke rešitve in specializirana svetovanja podjetjem pa se zagotavljajo v mreži, po potrebi tudi zunaj regije.

Na vseh treh perspektivnih področjih ima Pokolpje priložnost, da sodeluje s širšo regijo, zato je pomembno, da se hkrati s podporo novim investicijam in vlaganjem v človeške vire rešujejo težave z dostopnostjo in infrastrukturno oskrbljenostjo Pokolpja.

Trajnostno upravljanje naravnih virov je glede na stanje njihove ohranjenosti in razpoložljivosti realna dolgoročna usmeritev. Gospodarjenje z lesom kot naravnim virom je ena pomembnejših tradicionalnih dejavnosti regije in še neizkoriščena možnost za razvojno specializacijo območja. Lesna predelava temelji na podjetjih, ki se morajo v naslednjem obdobju hitreje usmeriti v zagotavljanje možnosti za razvoj izdelkov in tehnologij. Ključni proizvodi so proizvodnja lesnih izdelkov, zbiranje lesnih odpadkov in njihova predelava, pridobivanje energije iz biomase s spremljajočimi dejavnostmi, kot so konstruiranje, informatika, izobraževanje. Ključna podjetja se ukvarjajo s proizvodnjo pohištva, masivnih plošč, lesno galanterijo, stavbnim mizarstvom, žaganjem in skobljanjem lesa, reciklažo lesnih ostankov in proizvodnjo energije. Proizvodne programe bo treba v prihodnje usmeriti v izdelke z visoko stopnjo predelave in deleža znanja, celovitejše izdelke, iskanje sinergij in interesnih povezav med posameznimi podjetji. Potencialna podjetja se lahko ukvarjajo z izdelavo pohištva za ljudi s posebnimi potrebami, robotsko proizvodnjo pohištva, globinsko

impregnacijo lesa ipd. Kot razvojno priložnost je mogoče izkoristiti tudi druge priložnosti, ki jih omogočata gozd in les. »Slovenska gozdno-lesna tehnološka platforma si prizadeva povezati dejavnosti od pridelave, predelave ter energetske izrabe lesa. Gozdarstvo, lesarstvo, papirništvo in oblikovanje lesa bi morali združiti v smiselno celoto ter na ta način omogočiti, da iz lesa ustvarimo izdelke z najvišjo možno dodano vrednostjo. V končni stopnji pa lahko odslužene izdelke ter ostanke predelave uporabimo v energetske namene. Povečana predelava lesa bi omogočila nova delovna mesta in razvoj podeželja.«¹

Povečevanje deleža obnovljivih virov energije je ena od prednostnih nalog energetske in okoljske politike države. Ob upoštevanju, da se okoli 70 % celotne primarne energije za potrebe Slovenije uvozi, imajo obnovljivi viri energije ugodne socialne in okoljske učinke, hkrati pa so tudi pomembna nacionalna strateška zaloga energije. Nezadostna energetska oskrba je v Pokolpju pomembna razvojna ovira, učinkovita raba energije in raba obnovljivih virov energije pa razvojna priložnost. Učinkovita raba energije zahteva prilagoditev obstoječih objektov (predvsem javnih) in energetske varčno novogradnjo. Pomeni pa tudi priložnost za podjetja in obrtnike v Pokolpju s področja gradbeništva in industrije ter za razvoj znanj s tega področja. V Pokolpju je na razpolago lesna biomasa, obstajajo pa tudi velike možnosti (za slovenske razmere zelo ugodno osončenje) za večje izkoriščanje sončne energije² (tudi razvoj vrtnarstva, sadjarstva, zeliščarstva), manj pa hidroenergije in drugih obnovljivih virov.

Pokolpje ima zaradi izredno pestre in dobro ohranjene naravne in kulturne dediščine ter številnih možnosti za dejavno preživljanje prostega časa precejšnje potenciale za **razvoj sonaravnega turizma pri razvoju podeželja**. Pri povezovanju in krepitvi destinacijskega menedžmenta je bil v zadnjem času dosežen precejšen napredek, vendar je treba za razvojno specializacijo regije v tej smeri okrepiti sodelovanje in povezovanje akterjev v turizmu in se strateško lotiti trženja destinacije. Treba je nadgraditi tržno strategijo, določiti emitivne trge in ciljne skupine ter oblikovati učinkovito promocijo. Pokolpje je za produkt »Kolpa, dotakni se zgodbe« prejelo naslov evropska destinacija odličnosti 2010, ki ga podeljuje Evropska komisija, kar je treba izkoristiti in nadgraditi z novimi pobudami. Potreben je razvoj kakovostne turistične ponudbe v mestnih naseljih in zunaj njih (hoteli, penzioni, turistične sobe in apartmaji), razvoj turističnih kmetij, družinskih penzionov, kampov in malih družinskih hotelov s ponudbo za dobro počutje, hostlov za mlade popotnike in ekokampov za avanturiste. Na ponudbeni strani so priložnosti za celovito ponudbo v idilični okolici vinogradov, gozdov, kočevskega jezera, celotnega porečja Kolpe, smučarskega središča Bela, Krajinskega parka Lahinja, ureditev rekreativnih površin, kolesarskih poti, konjeniških poti in površin, pozimi smučišč, sankališč in drsališč, prog za smučarski tek, poleti pa dejavnosti v povezavi z reko Kolpo. Razvoj turizma temelji na teh produktih, ki izhajajo iz bogate kulturne in naravne dediščine ter številnih možnosti za dejavno preživljanje prostega časa. To je priložnost za podjetja, ponudnike nastanitvenih kapacitet (obstoječa in nova),

¹ Dr. Franc Pohleven: Pomen SGLTP za povezavo gozdarstva, predelave in energetske izrabe lesa ter oblikovanja z industrijo, v Gozd in les – razvojna priložnost Slovenije, zborniku referatov in razprav št. 5/2010, Državni svet RS.

² Za izkoriščanje sončne energije za energetske namene v Beli krajini je treba izdelati študijo sončnega potenciala. V prvi fazi bo izdelana ocena sončnega potenciala, proučene površine (zgradbe, razvrednotena območja ipd.), primerne za postavitev sončnih elektrarn, določene tehnične zmožljivosti ter ugotovljene najprimernejše lokacije za njihovo postavitev. V drugi fazi bodo za predvidene lokacije izdelane študije.

ponudnike gostinskih storitev in rekreativnih dejavnosti, pridelave in predelave hrane in pijač, turistične agencije, kulturni menedžment ipd.

V nekaterih predelih Pokolpja je ekstenzivno kmetijstvo še vedno temelj gospodarstva in pomeni za podeželje razvojni potencial. Z medsektorskim povezovanjem in sodelovanjem z obrtniki, trgovino, turizmom, živilsko industrijo itd. je mogoče podeželje razvijati še naprej. Na podeželju, kjer je glavna dejavnost kmetijska pridelava in predelava hrane, lahko svojo konkurenčnost povečajo z razvojem oblik regionalne kulinarike in hrane s poreklom, podeželskega turizma ter biopridelavo, pa tudi z ustvarjanjem novih izdelkov visoke kakovosti. Pridelava, predelava in ponudba agroživilskih izdelkov regije se lahko ekonomsko najuspešneje uveljavi na trgu neposredno prek turističnih gostinskih in hotelskih podjetij (kulinarična turistična ponudba območja), saj odpade posrednik, to je trgovina. Da bi tovrstna povezanost med različnimi proizvajalci polizdelkov, potrebnih za končni in celovit turistični proizvod, zaživela, bi morale biti uvedene t. i. dobaviteljske verige, ki omogočajo stalno dobavo potrebnih kakovostnih živil iz lokalnega okolja za turistični gostinsko-hotelski sektor.

Tudi biopridelava in lokalni izdelki so razvojna priložnost in tržna niša, ki še ni izkoriščena. V Sloveniji pridelujemo ekološko zelenjavo na približno 115 ha pridelovalnih površin, od tega od 60 do 70 ha površin obdelujejo tržno usmerjeni pridelovalci. V prometu z ekološkimi žvili zavzema slovenska zelenjava kljub povpraševanju slovenskih potrošnikov zanemarljiv delež zaradi majhnega obsega pridelave. Ciljno usmerjena in organizirana ekološka pridelava (in predelava) vrtnin je zato tržna priložnost, ki kot taka pomeni mogoč vir zaslužka kmetovalcev. Prednostni projekti so lahko usmerjeni k vzpostavitvi kratkih prehranskih verig za zadovoljevanje potreb končnih potrošnikov in zagotavljanju zadostnih količin ekološko pridelane zelenjave za zadovoljitev povečanega povpraševanja javnega sektorja po ekološko pridelani zelenjavi zaradi spremenjene zakonodaje (subvencioniranje obrokov).

Razvoj novih izdelkov in tehnologij ima v Pokolpju razvojni potencial, ki temelji na obstoječih elektropodjetjih, kovinskih, kemičnih, tekstilnih podjetjih in podjetjih, ki se ukvarjajo s predelavo plastike in elektronike. Njihove proizvodne programe bo treba usmeriti v nove izdelke, razvoj novih tehnologij, avtomatizacijo proizvodnje in v spremljajoče dejavnosti (konstruiranje, fizikalne in kemične raziskave, informatika, izobraževanje). Podpreti je treba hitrejši razvoj in prenos znanja na področju razvoja tehnike, tehnologij, trženja in kadrov. Cilj je nadgradnja sedanjega razvoja tako, da se ustvarijo razmere za razvoj novih podjetij, novih izdelkov in storitev višjega cenovnega razreda ter tehnološko zahtevnejših izdelkov. V Pokolpju je več con regijskega pomena, v katerih bi bilo mogoče razviti dejavnosti mrežnega regijskega inkubatorja. To je že dolgo načrtovan projekt, ki ga bo mogoče izpeljati v okviru programa Pokolpje 2016. Cilj je povezati vse ključne dejavnike v regiji in medsebojno spodbujati večje sodelovanje z institucijami znanja, spodbujati potencial hitre rasti, izobraževanja in pridobivanja strokovnega znanja zaposlenih, doseči višjo dodano vrednost na zaposlenega ter podjetjem omogočiti hitrejši preboj na svetovni trg. Zaradi mrežne zasnove inkubatorja bodo podporne storitve inkubiranim podjetjem dostopnejše.

6.3 Vizija in strategija programa POKOLPJE 2016

Vizija je dostopnejše Pokolpje z izkoriščenimi razvojnimi potenciali v Beli krajini in na Kočevskem.

Strategija programa. Glede na stanje v Pokolpju je mogoče razumeti, da dosednji načini delovanja razvojnih politik v regiji niso bili dovolj učinkoviti. Delovanje ministrstev je bilo nepovezano, endogena regionalna politika, ki je regiji Jugovzhodni Sloveniji prepuščala praktično vso razvojno pobudo, pa je tudi imela nekatere pomanjkljivosti. Šibke regionalne institucije niso bile sposobne povezati razpršenih regionalnih interesov. Finančna in gospodarska kriza je samo jasno pokazala tisto, kar je bilo do takrat prikrito.

Vlada je zato z dodatno institucijo razvojnega sveta okrepila delovanje regionalne politike v Pokolpju in ob enem uskladila delovanje ministrstev v regiji. Poleg politične in povezovalne vloge je razvojni svet prevzel tudi usklajevanje pri pripravi projektov, saj trenutno vzpostavljenemu projektnemu okolju ni uspelo zagotoviti, da bi bili projekti dovolj pripravljeni za izvedbo. V pripravo projektov in njihovo izvajanje so se vključile razvojne institucije Pokolpja PIK in RIC. Služba je z dvoletno pogodbo zagotovila finančna sredstva za okrepitev območnega razvojnega menedžmenta v Pokolpju.

Program spodbujanja konkurenčnosti v Pokolpju bo usmerjen v podporo razvoju novih in obstoječih podjetij, pri čemer se bodo pri pripravi in izvajanju posameznih instrumentov upoštevale ugotovitve iz opravljene analize inovacijskih potencialov Pokolpja.

Treba je iskati tudi dolgoročne rešitve, ki bodo ustrezale ne le regionalnim značilnostim, ampak bodo primerne tudi z vidika svetovnih izzivov, ki jih napovedujejo svetovni inštituti in strategiji. Projekti v Pokolpju bodo odgovarjali tudi na vprašanja podnebnih sprememb in njihovih posledic, razporeditve in uporabe naravnih virov, varnosti itd. Za Pokolpje so zelo pomembni tudi demografske spremembe, razvoj in uporaba tehnologij ter delovanje sistemov in institucij.

S programom se bodo okrepile institucije regionalnega menedžmenta in razvojna platforma regije nasploh. Podlaga za odločanje bo učinkovitost rešitev, pa tudi njihova trajnost in ustreznost za regijo in njene izzive. Priprava projektov je poslanstvo regionalne razvojne agencije in razvojnih institucij v Pokolpju, ki bodo postale regionalno vozlišče zamisli, znanja, dobre volje ter bodo iskale rešitve s sodobnimi in inovativnimi podjetniki, projekti in posamezniki. Takoj bo treba začeli pripravljati projekte, ki bodo usmerjeni v gradnjo nujno potrebne infrastrukture, zaposlovanje in razvoj novih izdelkov. Nekaj projektov bo usmerjenih v podporno okolje za razvoj podjetništva, drugi bodo povsem podjetniško-poslovni.

6.4 Cilji programa POKOLPJE 2016

Strateški cilj programa POKOLPJE 2016 je zmanjšati razvojne ovire in spodbuditi gospodarske dejavnike k izkoriščanju razvojnih priložnosti ter tako razvojno razgibati območje.

To se želi doseči z izboljšano infrastrukturo, državno pomočjo obstoječim inovacijskim potencialom območja, razvojem podjetništva v Pokolpju, privabljanjem tujih in domačih investicij ter spodbujanjem drugih oblik zaposlovanja. Delovna sila naj bi prešla iz strukturne brezposelnosti in bila z dokvalifikacijami sposobna pridobiti dovolj znanja, da bo konkurenčna za nova in obstoječa delovna mesta v regiji. Zelo pomembno je, da se mladi po končanem študiju začnejo vračati in zaposlovati doma.

Operativna cilja programa POKOLPJE 2016 sta:

- zmanjšati zaostanek v gospodarskem razvoju in z novimi programi razvojno prestrukturirati tradicionalne panoge v Pokolpju (kazalnika doseganja cilja: neposredno ustvariti 400 novih delovnih mest z novimi programi v obstoječih in novih podjetjih ter dvigniti neto dodano vrednosti na zaposlenega v Pokolpju hitreje od povprečja v Sloveniji);
- izboljšati oskrbo Pokolpja z infrastrukturo ter povečati dostopnost Bele krajine in Kočevskega s pospešeno gradnjo prometne infrastrukture.

Cilji programa POKOLPJE 2016 so zastavljeni tako, da se s kombinacijo različnih ukrepov in instrumentov podpre razvoj podjetništva v Pokolpju glede na ugotovljene vrzeli ter z novimi programi usmeri razvoj v dolgoročne primerjalne prednosti območja. S tem se bodo kratkoročno ublažile posledice finančne in gospodarske krize, dolgoročno pa se bo pripomoglo k razvojnemu prestrukturiranju tradicionalnih panog. Na podlagi izvajanja podobnih programov za razvoj podjetništva v Pomurju, Posočju in Zasavju se ocenjuje, da vsako neposredno ustvarjeno novo delovno mesto v okolju ustvari še dve do tri dodatni novi delovni mesti.

7. Ukrepi razvojne podpore Pokolpju s finančnim ovrednotenjem in navedbo prispevka k razvojnim politikam

Iz dolgoročnih razvojnih prednosti Pokolpja in zastavljenih ciljev izhaja sedem ukrepov, s katerimi bodo doseženi cilji programa POKOLPJE 2016:

- Ukrep 1: Program spodbujanja konkurenčnosti Pokolpja v obdobju 2011 do 2016 v višini 20.000.000 evrov, ki ga sprejme Vlada Republike Slovenije s posebnim sklepom, izvede pa ga Služba Vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko;
- Ukrep 2: Povračilo plačanih prispevkov delodajalca za socialno varnost na podlagi 27. člena Zakona o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja (Uradni list RS, št. 20/11; v nadaljnjem besedilu: zakon), ki ga izvede Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve;
- Ukrep 3: Davčne olajšave za zaposlovanje in investiranje v Pokolpju na podlagi 28. člena zakona, ki ga izvede Služba Vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko;
- Ukrep 4: Spodbude za trajnostni razvoj podeželja se dodelijo v okvirni višini 2,2 milijona evrov v okviru Ukrepov 311 in 312 iz Programa razvoja podeželja 2007-2013 in se izvedejo tako, da se s pomočjo meril za izbor pri ocenjevanju projektov na javnih razpisih

prijaviteljem iz Pokolpja dodelijo dodatne točke - izvedba Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano;

- Ukrep 5: Garancije s subvencijo obrestne mere za investicijske kredite podjetjem v Pokolpju v okviru regijske garancijske sheme za jugo vzhodno Slovenijo v okvirni višini 2.500.000 evrov, ki ga izvede Služba Vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko;
- Ukrep 6: Prometna infrastruktura v Pokolpju v okvirni višini 254.102.024 evrov, ki ga izvede Ministrstvo za promet. Vrednost in letna dinamika financiranja projektov se določi z državnim proračunom;
- Ukrep 7: Elektroenergetska infrastruktura v Pokolpju v okvirni višini 7.585.000 evrov. Vrednost in letna dinamika financiranja projektov se določi z načrti razvoja distribucijskega omrežja električne energije v Republiki Sloveniji.

Preglednica 11: Proračunski izdatki za izvedbo ukrepov razvojne podpore Pokolpju

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Skupaj
Ukrep 1: Program spodbujanja konkurenčnosti Pokolpja v obdobju od 2011 do 2016	4.000.000	4.000.000	4.000.000	3.000.000	3.000.000	2.000.000	20.000.000
Ukrep 2: Povračilo plačanih prispevkov delodajalca za socialno varnost		300.000	300.000	300.000	300.000	300.000	1.500.000
Ukrep 3: Davčne olajšave za zaposlovanje in investiranje v Pokolpju*							
Ukrep 4: Spodbude za trajnostni razvoj podeželja iz Programa razvoja podeželja***	850.000	500.000	850.000				2.200.000
Ukrep 5: Garancije s subvencijo obrestne mere za investicijske kredite podjetjem v Pokolpju v okviru regijske garancijske sheme za Jugovzhodno Slovenijo	400.000	500.000	400.000	400.000	400.000	400.000	2.500.000
Ukrep 6: Prometna infrastruktura v Pokolpju**	22.350.533	19.078.639	20.132.852	22.340.000	26.700.000	143.500.000	254.102.024
Ukrep 7: Elektroenergetska infrastruktura v Pokolpju	1.125.000	930.000		230.000	2.100.000	3.200.000	7.585.000
Skupaj vrednost ukrepov razvojne podpore Pokolpju (ukrepi 1 do 7)	28.725.533	25.308.639	25.682.852	26.270.000	33.500.000	149.400.000	287.887.024

* Davčne olajšave v tabeli proračunskih izdatkov niso prikazane, ker gre za spodbudo na strani prihodkov državnega proračuna. Ocenjene so na okoli 900.000 evrov letno oziroma okoli 4,5 milijone evrov v obdobju do leta 2016.

** Za železniško infrastrukturo v obdobju 2013–2016 v višini 41 milijonov evrov sredstva niso zagotovljena.

*** Pri tem ukrepu se po letu 2014 (novo programsko obdobje 2014-2020) pričakujejo spremembe, ki bodo vplivale na izvedbo programa. Za obdobje 2014-2016 sredstva niso zagotovljena. Vrednosti so okvirno ocenjene glede na pričakovano absorpcijsko sposobnost v Pokolpju.

Prvih pet ukrepov sestavlja povezano celoto v smislu celovite podpore podjetjem v Pokolpju, da bi se ustvarila nova delovna mesta in nova podjetja ter pridobile dodatne postelje (nastanitvene zmogljivosti) v turizmu. Ukrepa 6 in 7 pomenita odpravljanje ključnih ugotovljenih ovir za dolgoročni razvoj gospodarstva v Pokolpju. Razvoj podjetništva brez zanesljive energetske oskrbe in prometne dostopnosti Pokolpja ni mogoč, prav tako pa tudi ne razvoj turizma na podeželju. Tudi za razvoj Pokolpja v smeri izrabe obnovljivih virov energije je zanesljivo elektroenergetsko prenosno omrežje ključnega pomena. Z uresničitvijo navedenih sedmih ukrepov v skupni vrednosti okoli 287 milijonov evrov bodo v Pokolpju zagotovljene osnovne možnosti za trajnostni razvoj v širši regiji Jugovzhodne Slovenije.

Ocena finančnih posledic Ukrepa 3: »Davčne olajšave za zaposlovanje in investiranje v Pokolpju« je pripravljena na podlagi obračunskih podatkov akontacije dohodnine od dohodkov iz opravljanja dejavnosti in davka od dohodkov pravnih oseb zavezancev s sedežem na območju Pokolpja v letih 2008 in 2009. Ob predlagani olajšavi za investiranje bi se javnofinančni prihodki iz naslova dohodnine in davka od dohodkov pravnih oseb po oceni letno znižali za okoli 900.000 evrov (v petih letih približno 4,5 mio evrov). V Preglednici 11 davčnih olajšav nismo seštevali s proračunskimi izdatki za izvedbo programa Pokolpje 2016, ker gre za spodbudo (oprostitvev plačila davka) na strani proračunskih virov.

Podjetja, občine in drugi subjekti v Pokolpju bodo kandidirali tudi na drugih javnih razpisih in programih, ki se pripravljajo za celotno državo, zato je za doseganje ciljev programa POKOLPJE 2016 pomemben tudi teritorialni razvojni dialog z ministrstvi v Svetu za teritorialno usklajevanje razvojnih pobud. Pri tem bo Pokolpje lahko izkoristilo poseben položaj problemskega območja z visoko brezposelnostjo, za katero zakon določa prednostno obravnavo vlog v okviru programov in javnih razpisov ministrstev.

Preglednica 12: Prispevek Programa Pokolpje 2016 k doseganju specifičnih in splošnih ciljev posameznih razvojnih politik:

Ukrepi POKOLPJE 2016	Rezultati	Specifični cilji (raven programa)	Splošni cilji (raven politike)	Politika, Program, Podprogram, Ukrep
Ukrep 1: Program spodbujanja konkurenčnosti Pokolpja v obdobju 2011 do 2016 (SVLR) Instrument 1.1 Javni razpisi za spodbujanje začetnih investicij	I06792 Št. gospodarskih subjektov, vključenih v sofinancirane projekte =100 I06794 Število sofinanciranih projektov =100 I06795 Število dodatno ustvarjenih novih delovnih mest	C 1427 - Reševanje strukturnih problemov ciljnih problemskih območij in zmanjšanje njihovega razvojnega zaostanka, Kazalnik: Število novo ustvarjenih bruto delovnih mest	C 1355 – Povečati gospodarski, okoljski in družbeni kapital ter povečati njegovo učinkovitost, Kazalnik: BDP na prebivalca po standardih kupne moči (SKM) (EU 27=100)	01 PODJETNIŠTVO IN KONKURENČNOST 0103 Spodbujanje konkurenčnosti na regionalni ravni 010301 Razvoj regij 01030101 Dodatni začasni ukrepi za problemska

<p>podjetij in ustvarjanje novih delovnih mest</p> <p>Instrument 1.2 Vzpostavitev mreže podjetniških inkubatorjev</p> <p>Instrument 1.3 Ustvarjanje novih delovnih mest v okviru institucionalne mreže storitev za starostnike</p> <p>Instrument 1.4 Promocija in podpora pri pripravi in izvajanju regijskih projektov v Pokolpju</p> <p>Ukrep 3: Davčne olajšave za zaposlovanje in investiranje v Pokolpju (SVLR)</p>	<p>= 400</p> <p>Instrument 1.1 Število dodatno ustvarjenih novih delovnih mest = 380</p> <p>Instrument 1.2 Število dodatno ustvarjenih novih delovnih mest = 15</p> <p>Instrument 1.3 Število ohranjenih delovnih mest = 40</p> <p>Instrument 1.4 Število dodatno ustvarjenih novih delovnih mest = 5</p>			<p>območja</p> <p>Skupina projektov: 1536-11-S017 - Dodatni ukrepi za problemska območja</p>
<p>Ukrep 2: Povračilo plačanih prispevkov delodajalca za socialno varnost (MDDSZ)</p>	<p>I000283 Število vključenih ranljivih oseb = 150</p>	<p>C1550 - Podpora dolgotrajno brezposelnim osebam in ranljivim skupinam na trgu dela</p> <p>Kazalnik: I002812 Delež dolgotrajno brezposelnih vključenih v programe APZ in druge projekte glede na vse vključene</p>	<p>C1538 - Socialna in delovna vključenost ranljivih in težje zaposljivih skupin brezposelnih</p> <p>Kazalnik: I002793 Znižanje relativnega deleža dolgotrajno brezposelnih</p>	<p>03 TRG DELA</p> <p>0301 - Aktivna politika zaposlovanja</p> <p>030104 - Socialno vključevanje in socialno podjetništvo</p> <p>Skupina projektov: 2611-11-S010 - Enake možnosti in soc.vklj.-PU 4.1</p>

<p>Ukrep 4: Spodbude za trajnostni razvoj podeželja iz Programa razvoja podeželja</p>	<p>I06248 Število podprtih mikro podjetij =25</p> <p>I06250 Število podprtih kmetij z dopolnilno ali dodatno dejavnostjo =25</p>	<p>C5940 - Spodbujanje diverzifikacije gospodarske dejavnosti Kazalnik: I06248 Število podprtih mikro podjetij</p>	<p>C1771 - Stabilen razvoj trajnostnega kmetijstva</p>	<p>08 KMETIJSTVO, GOZDARSTVO, RIBIŠTVO IN PREHRANA</p> <p>0801 – Kmetijstvo</p> <p>080102 - Ukrepi razvoja podeželja</p> <p>Dejavnost: 08010201 - Program razvoja podeželja</p> <p>Skupina projektov: 2311-11-S013 - Izboljšanje kakovosti življenja</p>
<p>Ukrep 5: Garancije s subvencijo obrestne mere za investicijske kredite podjetjem v Pokolpju v okviru regijske garancijske sheme za JV Slovenijo</p>	<p>C 1392 Povečanje števila inovativnih podjetij</p> <p>Število sofinanciranih projektov: 100</p>	<p>C 1379 Rast prihodkov v podprtih podjetjih Kazalnik: Čisti prihodek v podprtih podjetjih</p>	<p>C 1352 Izboljšanje dostopa do ugodnih virov financiranja za podporo razvoju in rasti podjetij v vseh fazah razvoja</p> <p>C 1356 – Pozitivni vpliv na trajnostni gosp., reg. In družbeni razvoj</p> <p>C 1357 – Spodbuditi rast podjetij Kazalnik: BDP na preb v SKM EU-27=100</p>	<p>01 PODJETNIŠTVO IN KONKURENČNOST</p> <p>0102 Spodbujanje rasti in razvoja podjetij</p> <p>010201 Spodbude za rast in razvoj podjetij</p> <p>01020104 Razvojni ukrepi SRRS</p> <p>Ukrep: 1536-11-0020 Razvojni ukrepi SRRS</p>
<p>Ukrep 6: Prometna infrastruktura v Pokolpju</p>	<p>I002976 Posodobljene železniške proge: Kočevje - Grosuplje</p> <p>I06443 Priprave za gradnjo nove cestne poveze: 3 razvojna os – južni del</p> <p>I05294 Ukrepi na obstoječem cestnem omrežju: - 3a razvojna os in regionalna cesta R1-216 (Partizanska magistrala)</p>	<p>C1675 - Posodobljena in dograjena javna železniška infrastruktura Kazalnik: I002974 Novo zgrajene železniške proge</p> <p>C1683 - Boljša dostopnost do posameznih regij in naselij</p> <p>C1686 - Ohranjanje dosežene ravni konkurenčnosti države</p>	<p>C1667 - Učinkovitejša mobilnost ter varnost prometa, blaga in ljudi Kazalnik: I05330 Delež državnega cestnega omrežja v slabem stanju</p> <p>C1669 - Povečanje železniškega prometa Kazalnik: I002972 Obseg tovarnega prometa</p>	<p>06 PROMET IN PROMETNA INFRASTRUKTURA</p> <p>0601 - Promet in prometna infrastruktura</p> <p>060101 - Železniški promet in infrastruktura</p> <p>Podprogram: 060102 - Cestni promet in infrastruktura</p> <p>Veliki projekt: 2415-04-0011 - OBVO Škofljica</p>

				Veliki projekt: 2415-11-0011 - OBVO Obvoznice Velike Lašče, Ribnica, Kočevje Veliki projekt: 2415-07-0023 - NOVO Tretja razvojna os (južni del:NM-Vinica)
Ukrep 7: Elektroenergetska infrastruktura v Pokolpju	Daljnovid Kočevje–Črnomelj Gradnja RP Semič Povezava med RTP Črnomelj in RP Semič (11 km)	C1735 - Ohranjanje kakovosti (pre)oskrbe z energijo	C1733 - Zanesljiva, trajnostna in konkurenčna oskrba z energijo	07 ENERGETIKA 0701 - Oskrba z energijo

7.1 Ukrep 1: Program spodbujanja konkurenčnosti Pokolpja v obdobju od 2011 do 2016

Program spodbujanja konkurenčnosti Pokolpja v obdobju od 2011 do 2016 se bo financiral s posebne proračunske postavke službe in izvajal s temi štirimi instrumenti:

- instrument 1.1: Javni razpisi za spodbujanje začetnih investicij podjetij in ustvarjanja novih delovnih mest;
- instrument 1.2: Vzpostavitev mreže podjetniških inkubatorjev;
- instrument 1.3: Ustvarjanje novih delovnih mest v okviru institucionalne mreže storitev za starostnike;
- instrument 1.4: Promocija in podpora pri pripravi in izvajanju regijskih projektov v Pokolpju.

Vrednost programa spodbujanja konkurenčnosti Pokolpja v obdobju 2011–2016 je 20 milijonov evrov. Upoštevano je načelo zmanjševanja obsega razpoložljivih sredstev v zadnjih letih izvajanja programa. Več kot dve tretjini sredstev je namenjenih spodbujanju investicij v podjetjih in 5 % za vzpostavitev mreže podjetniških inkubatorjev. Za programe v okviru institucionalne mreže storitev za starostnike je namenjenih 20 % vseh sredstev, 8 % sredstev pa za promocijo in pomoč pri pripravi regijskih projektov v Pokolpju. Za izvajanje programa je odgovorna služba, ki bo s pogodbo o izvajanju programa posamezne naloge prenesla na RRA in območne razvojne institucije.

Preglednica 13: Finančni načrt Programa spodbujanja konkurenčnosti Pokolpja v obdobju od 2011 do 2016 (v evrih)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Skupaj	Str. v %
Javni razpisi za spodbujanje začetnih investicij podjetij in ustvarjanje novih delovnih mest (instrument 1.1)	3.220.000	1.830.000	1.720.000	2.470.000	2.520.000	1.570.000	13.330.000	67
Vzpostavitev mreže podjetniških inkubatorjev (instrument 1.2)	150.000	200.000	200.000	200.000	150.000	100.000	1.000.000	5
Ustvarjanje novih delovnih mest v okviru institucionalne mreže storitev za starostnike (instrument 1.3)	500.000	1.750.000	1.750.000	0	0	0	4.000.000	20
Promocija in podpora pri pripravi in izvajanju regijskih projektov v Pokolpju (instrument 1.4)	130.000	220.000	330.000	330.000	330.000	330.000	1.670.000	8
Skupaj vrednost programa	4.000.000	4.000.000	4.000.000	3.000.000	3.000.000	2.000.000	20.000.000	100

Z izvedbo programa se bo pomagalo najmanj 100 podjetjem v Pokolpju ter pripravilo najmanj 7 regijskih projektov v Pokolpju, ki bodo usmerjeni v izkoriščanje njegovih ugotovljenih razvojnih potencialov Pokolpja in s katerimi se bo uresničevala razvojna vizija območja. Na območju bo z dejavnostmi v okviru programa neposredno ustvarjenih najmanj 400 delovnih mest, uresničene bodo najmanj štiri naložbe vlagateljev, ki niso s tega območja, število postelj na tem območju pa se bo povečalo za 200. Program bo pripomogel k zmanjšanju brezposelnosti in hitrejši rasti neto dodane vrednosti na zaposlenega v Pokolpju, pa tudi v povprečju za Slovenijo.

Preglednica 14: Kazalniki doseganja ciljev Programa spodbujanja konkurenčnosti Pokolpja v obdobju od 2011 do 2016

INSTRUMENTI	Kazalniki	Izhodišče	Cilj 2016
1. kazalniki učinka	(U) število gospodarskih subjektov, vključenih v sofinancirane projekte	0	100
	(U) število pripravljenih območnih/regijskih projektov	0	7
2. kazalniki rezultata	(R) število na novo ustvarjenih delovnih mest v podjetjih, v katera so bila vložena javna sredstva, in na podlagi novih naložb v območje, ki jih izvedejo vlagatelji, ki niso s tega območja	0	400
	(R) število novih naložb v območje, ki jih izvedejo vlagatelji, ki niso s tega območja	0	4
	(R) povečanje števila postelj v penzionih, hotelih in kampih	0	200
3. kazalniki vpliva	(V) zmanjšanje zaostanka neto dodane vrednosti na zaposlenega za slovenskim povprečjem	30,2 % (2008)	zmanjšanje
	(V) zmanjšanje števila registriranih brezposelnih oseb	3.133 (dec. 2010)	zmanjšanje

7.1.1 Instrument 1.1: Javni razpis za spodbujanje začetnih investicij podjetij in ustvarjanja novih delovnih mest

Namen in cilji:

- spodbujanje začetnih investicij podjetij na območju izvajanja programa,
- ustvarjanje novih delovnih mest,
- prestrukturiranje gospodarstva na območju v smeri dviga neto dodane vrednosti,
- spodbujanje razvoja novih izdelkov in tehnologij, storitev, tehnoloških in netehnoloških inovacij,
- spodbujanje razvoja turizma,
- popolnjevanje nezasedenega prostora v poslovnih in gospodarskih conah ter v opuščeni gospodarskih objektih, ki niso v funkciji.

Upravičeni prijavitelji

Upravičenci so mikropodjetja, mala, srednja in velika podjetja ter samostojni podjetniki, ki so registrirani po Zakonu o gospodarskih družbah (Uradni list RS, št. 65/09 – UPB3) in:

- niso v stečajnem postopku, postopku prisilne poravnave ali likvidacije;
- ne pridobivajo državne pomoči za podjetja v težavah (po Zakonu o pomoči za reševanje in prestrukturiranje gospodarskih družb v težavah – uradno prečiščeno besedilo (ZPRPGDT – UP), Uradni list RS, št. 44/07),
- niso insolventni glede na 2. točko tretjega odstavka 14. člena Zakona o finančnem poslovanju ali v postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (Uradni list RS, št. 126/07),
- nimajo neporavnanih zapadlih obveznosti do Republike Slovenije,
- njihove dejavnosti niso izločene iz shem državnih pomoči v Evropski uniji.

Prijavitelji morajo biti pravno, finančno in operativno sposobni izvesti projekt.

Upravičeni projekti

Projekt, s katerim prijavitelj kandidira na razpisu, mora izpolnjevati te pogoje:

- realiziran mora biti v Republiki Sloveniji na območju občin Kočevje, Kostel, Loški Potok, Osilnica, Črnomelj, Metlika ali Semič;
- pričakovani rezultati/cilji projekta morajo biti podrobno opisani v investicijski dokumentaciji in prijavnem obrazcu;
- podjetje mora izkazati zaprto finančno konstrukcijo za celotno vrednost projekta brez DDV – če podjetje ni davčni zavezanec, mora vrednost celotnega projekta vključevati tudi DDV;
- podjetje mora kot dokaz za finančno konstrukcijo priložiti izjavo banke, da ima zagotovljena sredstva – za sredstva, ki jih bo zagotavljalo z bančnim kreditom;
- zagotovljeno mora biti posebno stroškovno mesto, na katerem bo prijavitelj vodil evidenco stroškov, nastalih v zvezi s prijavljenim projektom;
- projekt mora biti voden tako, da bo ob zaključku projekta prijavitelj poročal o primerjavi dejanskega stanja projekta začetne investicije s cilji, ki izhajajo iz investicijske dokumentacije in prijavnega obrazca, ter pojasnil morebitna odstopanja od teh ciljev.

Način izvajanja instrumenta

Instrument se bo izvajal z javnimi razpisi za spodbujanje investicij podjetij in ustvarjanja novih delovnih mest po zakonodaji o izvrševanju državnega proračuna. Javni razpisi bodo razdeljeni na dva sklopa:

sklop A: Državna pomoč za manjše investicijske projekte in

sklop B: Državna pomoč za večje investicijske projekte.

Sredstva se dodeljujejo v obliki subvencij upravičencem, izbranim na podlagi javnih razpisov. Višina sredstev bo določena v posameznem javnem razpisu.

Okvirna višina sofinanciranja posameznega projekta v okviru sklopa manjši investicijski projekti znaša od 10.000 do 50.000 evrov. Okvirna višina sofinanciranja posameznega

projekta v okviru sklopa večji investicijski projekti pa znaša od 50.001 evro do 500.000 evrov. Oba sklopa vključujeta tudi turistične projekte.

Projekti so lahko dvoletni. Sredstva, ki so odobrena za tekoče leto, morajo biti porabljeni v tekočem proračunskem letu.

Pomoč se lahko dodeli za sofinanciranje naložb v osnovna opredmetena in neopredmetena sredstva pri:

- vzpostavitvi novega obrata,
- širitvi obstoječega obrata,
- diverzifikaciji izdelkov obrata z novimi dodatnimi izdelki,
- bistveni spremembi proizvodnega procesa v obstoječem obratu.

Opredmetena osnovna sredstva so zemljišča, zgradbe, oprema in stroji. Neopredmetena osnovna sredstva so prenos tehnologije z nakupom patentov, licenc, know-howa ali nepatentiranega tehničnega znanja. Neposreden nakup premoženja podjetja, ki je prenehalo poslovati ali bi prenehalo poslovati, če ne bi bilo prodano, se šteje kot začetna naložba, če je podjetje kupil neodvisni kupec. Pri nakupu podjetja se šteje kot začetna naložba strošek nakupa osnovnih sredstev podjetja, če so kupljena pri tretji osebi po tržnih pogojih.

Najvišja dovoljena stopnja državne pomoči, izražene v bruto ekvivalentu dotacije ne glede na to, iz katerih javnih virov je pomoč dodeljena, lahko za velika podjetja znaša do 30 odstotkov upravičenih stroškov naložb ali stroškov ustvarjenih delovnih mest, povezanih z naložbo. Za srednja podjetja se tako določena zgornja meja lahko poveča za 10 odstotnih točk, za mala podjetja pa za 20 odstotnih točk, razen za podjetja, ki poslujejo v sektorju transporta.

Prednost bodo imeli (več točk pri ocenjevanju bodo prejeli) kakovostno pripravljene projekti, ki bodo izpolnjevali ta merila:

- zaposlitev večjega števila delavcev (oba sklopa),
- izvedba v poslovnih ali gospodarskih conah ter v opuščeni gospodarskih objektih, ki niso v funkciji (sklop – državna pomoč za večje investicijske projekte),
- investicija v nakup strojev in opreme ter nematerialne naložbe,
- nimajo negativnega vpliva na okolje (oba sklopa).

Podrobneje bodo ta merila določena v javnih razpisih. Poleg navedenih bodo v javnih razpisih lahko določena tudi druga merila.

Regionalno državno pomoč je mogoče dodeliti samo, če je prosilec zanjo vložil vlogo za dodelitev državne pomoči pred začetkom izvajanja projekta. Za začetek izvajanja projekta se šteje trenutek, ko je sklenjena prva obvezujoča zaveza za začetek aktivnosti na projektu.

Javni razpisi bodo izvedeni po Regionalni shemi državnih pomoči (št. priglasitve BE01-1783262-2007) skladno s 7. členom Uredbe o dodeljevanju regionalnih državnih pomoči (Uradni list RS, št. 72/06, 70/07, 99/08 in 17/09).

7.1.2 Instrument 1.2: Vzpostavitev mreže podjetniških inkubatorjev

Namen in cilji

Inkubator pomeni okolje z ugodnimi pogoji za začetek delovanja novega podjetja ter zagotavlja infrastrukturo in skupne storitve podjetnikom začetnikom – inkubirancem. Inkubator podjetjem zagotavlja okolje z ugodnimi pogoji za podjetniško rast in razvojno-raziskovalno dejavnost. Podjetjem v začetni fazi rasti in razvoja tudi svetuje ter opravlja druge skupne naloge, ki so potrebne za delovanje inkubatorja ter za rast in promocijo podjetij.

Inkubator spremlja in vodi projekte vključitve in razvoja posameznega podjetja. Projekt razvoja posameznega podjetja vsebuje podprojekte, raziskovalno-razvojne dejavnosti in strateški načrt razvoja podjetja. Na podlagi teh projektov inkubator pripravi ustrezen načrt svetovanja ter v imenu podjetja zaprosi za subvencioniranje upravičenih stroškov projektov ter spremlja in vodi izvajanje projekta z vidika zahtev dajalca subvencij (priprava poročil, zbiranje in priprava dokumentacije zahtevka ipd). Inkubator pomaga podjetjem s svetovalnimi storitvami na področju usposabljanja, upravljanja, računovodstva, knjigovodstva ter finančnega poslovanja, novih tehnologij – predvsem informacijskih, varstva okolja, varstva intelektualne lastnine in podobno, ocene izvedljivosti novih predlogov ter razširjanja znanja.

Svetovalne storitve so namenjene malim in srednjim podjetjem v začetni fazi razvoja. Podjetja so v inkubatorju le omejeno obdobje. Po določenem času se morajo iz njega izseliti oziroma zanje ni mogoče več pridobiti subvencije. Pomoči so lahko deležni tudi posamezniki pred ustanovitvijo podjetja.

Namen je spodbuditi nastajanje in ustanavljanje novih dinamičnih podjetij.

Mreža podjetniških inkubatorjev Jugovzhodne Slovenije

Glede na geografsko raznolikost Jugovzhodne Slovenije, različno stopnjo razvitosti posameznih območij in željo, da podjetniki svojo dejavnost opravljajo v svojem lokalnem okolju, je nastal koncept mreže podjetniških inkubatorjev Jugovzhodne Slovenije z lokacijami (objekti) v občinah Črnomelj, Kočevje, Metlika, Semič in Novo mesto. Lokacije, ki niso v Pokolpju, ne bodo financirane iz programa POKOLPJE 2016. Skupina strokovnjakov, ki bi inkubatorjem ponudila strokovno znanje in pomoč, bi bila ena. Stroški strokovne skupine inkubatorja bodo tako manjši, znanje bolj koncentrirano, zaradi različnih interesov in lastniških struktur bo zagotovljena kakovost znanja ljudi, ki bodo skupino sestavljali. Podjetja, vključena v inkubatorje, bodo imela na vseh lokacijah dostop do znanja strokovne skupine in vseh storitev, ki jih bo ta ponujala.

Trenutno delujeta v Jugovzhodni Sloveniji dva inkubatorja s skupno površino približno 5.300 m² in 20 inkubiranimi mladimi podjetji. To sta inkubatorja v Kočevju in Novem mestu. Oba sta vpisana v evidenco subjektov spodbujanja inovativnega okolja B. V okviru programa POKOLPJE 2016 bo podprt nastanek oziroma začet razvoj še tretjega inkubatorja v TRIS Kanižarica v občini Črnomelj.

Mreža inkubatorjev bo opravljala več vrst storitev:

- storitve na lokalni ravni – enote inkubatorja,
- infrastrukturne storitve,
- skupne storitve – poslovne storitve na ravni mrežnega inkubatorja,

- specialistične storitve – zahtevnejše poslovne storitve v sodelovanju z zunanjimi izvajalci, vključenimi v strokovno skupino.

1. Infrastrukturne storitve

Infrastrukturne storitve bodo vključevale poslovne prostore, opremo in pomoč na prvi stopnji, ki je namenjena vzpostavitvi in spodbujanju razvoja podjetij na regionalni ravni. Poleg poslovnih prostorov, najemanja in uporabe parkirnih prostorov bo inkubator zagotavljal te storitve:

- storitve recepcije (prevzemanje klicev, sporočil in sprejemanje obiskovalcev),
- pisarniške storitve (fotokopiranje, faksiranje, vezanje dokumentov),
- poštne storitve,
- prostore za sestanke in konference,
- čiščenje pisarniških prostorov, opravljanje nadzora in varovanje ipd.

po enotni subvencionirani ceni, ki bo enaka v vseh inkubatorjih, vključenih v mrežo.

2. Skupne storitve

Skupne storitve bodo usmerjene na drugo stopnjo svetovanja in bodo omogočile stalni dostop do strokovno pomoči. Storitve bo zagotavljala strokovna skupina mreže inkubatorjev.

Storitve bodo vključevale:

- knjigovodstvo, pošiljanje računov, vodenje mesečnih poročil,
- pomoč pri zaposlovanju, pripravljanju pogodb o zaposlitvah, seznanjanju z obveznostmi delodajalca, svetovanje pri usposabljanju delavcev,
- poučevanje o splošni tematiki,
- organizacijo in vodenje srečanj in dogodkov za podjetja.

3. Specialistične storitve

Dostop do specialističnih storitev strokovnjakov, vključno z zunanjimi svetovalci na področju podjetniškega znanja in spretnosti, bo organizirala strokovna skupina s pomočjo zunanjih strokovnjakov, ki delujejo na državni ali mednarodni ravni.

Storitve bodo vključevale:

- evalvacijo, ocenjevanje ključnih področij poslovanja inkubiranih podjetij,

- mentorstvo že uveljavljenih podjetnikov za izboljšanje učinkovitosti vključenih podjetij.

Dejavnosti, ki jih bo treba opraviti oziroma posodobiti pred odločitvijo o konkretnem programu in lokacijah:

- analiza območja, na katerem bi bil inkubator (pregled podatkov, dosedanjih analiz, strategij razvoja, literature o mrežnih inkubatorjih, ogled primera dobre prakse),
- priprava zasnove delovanja mreže,
- priprava in izvedba ankete med podjetij za ugotovitev potreb in usmeritev inkubatorja,
- predstavitev ugotovitev po občinah,
- priprava končne različice sistema delovanja in pregled možnosti za prostorsko umestitev inkubatorja ter analiza prednosti in pomanjkljivosti ter priložnosti in nevarnosti posameznih lokacij z izračunom stroškov postavitve za predlagane lokacije.

Upravičeni stroški

- stroški storitev podjetniških inkubatorjev;
- stroški zunanjih svetovalcev ter strokovnjakov, ki sodelujejo pri dejavnostih podjetniškega inkubatorja;

Vsi naštetih upravičeni stroški se lahko inkubiranim podjetjem sofinancirajo do zneska v višini do 200.000 evrov. Če se inkubirano podjetje prijavi na javne razpise in so mu odobrena sredstva v obliki državne pomoči, se upoštevata pravilo kumulacije državnih pomoči za shemo in namen, za katerega je bila državna pomoč odobrena.

Spodbude bodo dodeljene po Regionalni shemi državnih pomoči (št. priglasitve BE01-1783262-2007) skladno s 7. členom Uredbe o dodeljevanju regionalnih državnih pomoči (Uradni list RS, št. 72/06, 70/07, 99/08 in 17/09).

Prejemniki in postopek dodeljevanja spodbud

Prejemniki državnih pomoči so podjetja, ki delujejo v podjetniškem inkubatorju. Državne pomoči bodo prejemale v obliki storitev. Sredstva bodo dodeljena na podlagi pogodbe med službo in razvojno institucijo v okviru katere deluje podjetniški inkubator, za pokrivanje upravičenih stroškov.

Do sredstev programa so upravičeni tudi podjetniški inkubatorji, ki delujejo v mreži podjetniških inkubatorjev Jugovzhodne Slovenije. Upravičeni stroški so:

- stroški nakupa zemljišč,
- gradnja in nakup objektov,
- nakup strojev in opreme,
- stroški nematerialnih naložb, ki pomenijo prenos tehnologije z nakupom patentiranih pravic, licenc, know-howa in nepatentiranega tehničnega znanja, ki jih inkubatorji potrebujejo za opravljanje storitev inkubiranim podjetjem.

Posebni pogoji za regionalno državno pomoč za novoustanovljena mala podjetja

Poleg upravičenih stroškov, ki so bodo financirali po pravilu de minimis in ostalih shemah državnih pomoči se bodo sofinancirali še pravni, svetovalni in administrativni stroški, ki so neposredno povezani z ustanovitvijo novega podjetja ter naslednji stroški, ki nastanejo v prvih petih letih od ustanovitve podjetja:

- obresti zunanjih finančnih virov in dividende na lastni kapital, uporabljen pri ustanovitvi novega podjetja, če te ne presegajo referenčne obrestne mere,
- povračilo stroškov najema proizvodnih prostorov, strojev in/ali opreme,
- povračilo stroškov porabljene energije, vode, ogrevanja, davkov in administrativnih taks,
- povračilo amortizacije in stroškov zakupa proizvodnih prostorov, strojev in opreme in
- povračilo stroškov plač vključno s povračilom obveznih socialnih prispevkov, če ti niso vključeni v drugih oblikah ali virih regionalne državne pomoči.

Povračilo davka na dodano vrednost, davka na dobiček ali na dohodek ni upravičen strošek.

Najvišja dovoljena intenzivnost državnih pomoči za te namene je 35 odstotkov upravičenih stroškov projekta, ki nastanejo tri leta po ustanovitvi podjetja oziroma 25 odstotkov četrto in peto leto po ustanovitvi podjetja pod pogojem, da ne preseže zneska 2.000.000 evrov, pri čemer znesek pomoči ne sme preseči 33 odstotkov te vrednosti letno.

Državna pomoč za te namene:

- ni dovoljena podjetjem v katerih imajo kontrolni lastniški delež osebe, ki so imele lastniški delež v podjetju, ki je prenehalo poslovati, 12 mesecev od prenehanja prvotne družbe in katerega dejavnost je bila enaka ali podobna novoustanovljenemu podjetju
- se ne sme združevati z državnimi pomočmi za isto naložbo dodeljene po drugih shemah državnih pomoči, vključno s pomočmi dodeljenimi po pravilu de minimis.
- so dovoljene le podjetjem, ki so bila ustanovljena manj kot pet let pred odobritvijo pomoči.
- so upravičena samo podjetja, ki izpolnjujejo pogoje o neodvisnosti skladno z določbami priloge I Uredbe 800/2008/ES.

Do te pomoči so upravičena tako inkubirana podjetja kot inkubatorji, v kolikor izpolnjujejo našete pogoje.

Do potrditve shem de minimis po katerem se bodo dodeljevale državne pomoči inkubiranim podjetjem in inkubatorjem se ta instrument ne bo izvajal.

Državne pomoči za novo nastala mala podjetja (16. člen Uredbe o dodeljevanju regionalnih državnih pomoči, Uradni list RS, št. 72/06, 70/07, 99/08 in 17/09) se bo dodeljevala po shemi državnih pomoči Pomoč za novonastala mala podjetja (št. priglasitve 001-1783262-2008).

7.1.3 Instrument 1.3: Ohranjanje in ustvarjanje novih delovnih mest v okviru institucionalne mreže storitev za starostnike

Namen

Eden pomembnejših razvojnih izzivov za Slovenijo in še posebej za Pokolpje je staranje prebivalstva. Indeks staranja je za Pokolpje v letu 2008 v povprečju znašal 170, za Slovenijo pa 118. Povečuje se hitreje od povprečja Slovenije in med drugim odpira vprašanje stanovanjske oskrbe starostnikov. Hkrati pa je ravno stanovanjska oskrba starostnikov ena od primernih zaposlitvenih možnosti za delovno silo v Pokolpju. Struktura brezposelnih in nekatera gibanja na trgu dela v Pokolpju kažejo, da bi bila lahko razširitev institucionalne mreže storitev za starostnike razvojna priložnost in način za ustvarjanje novih delovnih mest.

Od oblik institucionalne mreže prevladuje na območju Pokolpja domska oskrba starostnikov. Delujejo Dom starejših občanov Kočevje, Dom starejših občanov Grosuplje – dislocirana enota Loški Potok, Dom starejših občanov Črnomelj in Dom počitka Metlika. V načrtu je še gradnja domov starejših občanov v Semiču, Osilnici in Loškem Potoku (2. faza). Obstaja možnost za podjetniške projekte in javno-zasebno partnerstvo.

Poleg domskih zmogljivosti pomenijo zaposlitveno priložnost tudi druge oblike institucionalnih storitev za starostnike. Sem spadajo dnevni centri, varovana stanovanja, stanovanjske skupnosti, oskrbniške družine itd. Poleg tega domovi starejših občanov in različna podjetja danes razvijajo raznovrstne storitve, ki so namenjene ohranjanju samostojnega življenja starega človeka v bivalnem okolju (dnevni centri, centri za pomoč na domu, storitve na daljavo, dodatni in dopolnilni programi, namenjeni starejšim).

Opravljen je bil analiza potreb po dodatnih posteljnih zmogljivostih v obstoječih in načrtovanih domovih starejših občanov. MDDSZ je zaostriło normative in določilo prehodno obdobje tako, da se domovi srečujejo z zahtevo po opuščanju tri- in večposteljnih sob, kar bo imelo za posledico zmanjševanje zmogljivosti pod mejo donosnosti. Če se želi ohraniti sedanja raven zmogljivosti in s tem zaposlenosti, so potrebna investicije v razširitve. S tem

povezano obstaja povpraševanje po specializiranih oddelkih (program demence, institucionalno varstvo invalidov ipd.). Prav tako je veliko povpraševanje po dnevni centrih, oblikah pomoči na domu in dopolnilnih programih za starostnike.

V nadaljevanju je dan pregled stanja in potreb po posameznih domovih starejših občanov z okvirnim finančnim ovrednotenjem njihovih razvojnih načrtov.

DOM POČITKA METLIKA

- lokacija doma: Metlika;
- razpoložljive zmogljivosti: 74 sob/172 stanovalcev;
- 12 enoposteljnih sob;
- 40 dvoposteljnih sob;
- 14 triposteljnih sob;
- 3 štiriposteljne sobe;
- 4 petposteljne sobe;
- 1 šestposteljnja soba;
- zasedenost: 99-odstotna;
- povpraševanje: po osnovni in socialni oskrbi, varstvu in zdravstveni negi, po eno- in dvoposteljnih sobah;
- število zaposlenih: 88;
- spremljajoča infrastruktura: zdravstveni dom;
- okvirna vrednost načrtovanega projekta razširitve v evrih: 2.750.000.

DOM STAREJŠIH OBČANOV KOČEVJE (DSO Kočevje)

- lokacija doma: Kočevje – v neposredni bližini centra, Roška cesta 22, 1339 Kočevje;
- razpoložljive zmogljivosti: 73 sob/160 stanovalcev;
- 20 enoposteljnih sob;
- 19 dvoposteljnih sob;
- 34 triposteljnih sob;
- zasedenost: 100-odstotna;
- povpraševanje: odvisno od različnih dejavnikov, v glavnem pa je skupni imenovalec izboljšanje kakovosti življenja stanovalcev;

- število zaposlenih: 82;
- spremljajoča infrastruktura: Pogodbeno je zaposlena zdravnica, obenem pa DSO Kočevje zagotavlja zdravniško oskrbo tudi Zdravstveni dom Kočevje, ki je v neposredni bližini DSO;
- okvirna vrednost načrtovanega projekta razširitve v evrih: 3.000.000.

DOM STAREJŠIH OBČANOV ČRNOMELJ (DSO Črnomelj)

- lokacija doma: Črnomelj, Ulica 21. oktobra 19/c, 8340 Črnomelj;
- razpoložljive zmogljivosti: 93 sob/195 stanovalcev;
- 23 enoposteljnih sob;
- 44 dvoposteljnih sob;
- 20 triposteljnih sob;
- 6 štiriposteljnih sob;
- zasedenost: 103-odstotna;
- povpraševanje: po vseh vrstah, po večposteljnih zaradi nižje cene, po enoposteljnih pa zaradi večjega udobja;
- število zaposlenih: 90;
- spremljajoča infrastruktura: dom zagotavlja osnovno in socialno oskrbo v ustanovi in lokalnem okolju, zdravstveni dom je v neposredni bližini, najbližja bolnišnica v Novem mestu.

DSO Črnomelj mora ukiniti tri- in štiriposteljne sobe, zaradi česar se znižalo skupno število postelj in zaposlenih. DSO Črnomelj naj bi bil zato razbremenjen z gradnjo nove enote v Semiču, ki bi nadomestila manjkajoče zmogljivosti.

- okvirna vrednost projekta v evrih: 4.500.000 evrov;
- lokacija: Semič;
- razpoložljive zmogljivosti: 60 postelj;
- predvideno število zaposlenih 32;
- spremljajoča infrastruktura: dom bo zagotavljal osnovno in socialno oskrbo v ustanovi in v lokalnem okolju, zdravstveni dom je v neposredni bližini, najbližja bolnišnica v Novem mestu.

DOM STAREJŠIH OBČANOV GROSUPLJE – Dislocirana enota LOŠKI POTOK (DSO LOŠKI POTOK)

- lokacija doma: Hrib - Loški Potok – v centru, Hrib - Loški Potok 104, 1318 Loški Potok;
- razpoložljive zmogljivosti: 60 postelj;
- zasedenost: 100-odstotna;
- povpraševanje: večanje zmogljivosti doma in hkrati izboljšanje kakovosti življenja stanovalcev;
- število zaposlenih: 23;
- spremljajoča infrastruktura: DSO Loški Potok deluje kot dislocirana enota DSO Grosuplje. Zdravniško oskrbo zagotavlja Zdravstveni dom Ribnica – zdravstvena postaja Loški Potok;
- razširitev doma je potrebna, da se doseže število postelj, ki zagotavlja donosnost poslovanja. Okvirna vrednost projekta razširitve v evrih: 2.500.000.

DOM STAREJŠIH OBČANOV OSILNICA

- Projekt gradnje je bil pred leti ustavljen. Okvirna vrednost dokončanja projekta v evrih (2. faza): 2.500.000
- Objekt je zgrajen do III. gradbene faze
- Razpoložljive zmogljivosti naj bi bile:
- 24 enoposteljnih sob
- 24 dvoposteljnih sob
- Predvideno število zaposlenih: od 40-60, odvisno od kombinacije programov.

Skupna okvirna vrednost investicijskih namer v Pokolpju pri domski oskrbi starostnikov znaša več kot 16 milijonov evrov. Toliko sredstev v okviru programa POKOLPJE 2016 ni mogoče zagotoviti. Poudarek programa bo zato na sofinanciranju najnujnejših investicijskih posegov. Na podlagi svojih meril MDDSZ meni, da imata v Pokolpju prednost pri vlaganju Dom počitka Metlika in Dom starejših občanov Kočevje. Za doseganje standardov po Pravilniku o minimalnih tehničnih zahtevah za izvajalce socialnovarstvenih storitev morajo v obeh domovih zmanjšati število triposteljnih sob, zato so v obeh potrebni dodatni prostori in prenova obstoječih.

Opis dejavnosti v okviru instrumenta:

1. Dom počitka Metlika je v sodelovanju z Občino Metlika pripravil projekt gradnje enote v neposredni bližini obstoječega doma. Poleg Doma počitka Metlika je treba zgraditi enoto, saj za zagotovitev standardov zavod potrebuje približno 60 mest, ki jih mora nadomestiti na drugi lokaciji. Samo z zmanjšanjem zmogljivosti dom ne bi bil ekonomsko stabilen. Predmet naložbe je gradnja novega objekta in preureditev obstoječih sob, v katerih se zmanjša število postelj.

Z zmanjšanjem števila postelj v obstoječih sobah bo v novi enoti treba zagotoviti najmanj 60 mest. Ocenjena vrednost GOI del novega objekta brez opreme je okoli 2.500.000 evrov. Vrednost gradbene parcele in komunalni prispevek nista ovrednotena. Sanacija triposteljnih sob, ki se preuredijo v enoposteljne, je ocenjena na približno 250.000 evrov. Štiri-, pet- in šestposteljne sobe v tako imenovani Komendi se ne preurejajo, v njih se izvajajo druge dejavnosti in programi v sklopu storitev zavoda. Po končani novogradnji in sanaciji obstoječih prostorov doma bo v Domu počitka Metlika 112 sob za skupno 172 stanovalcev, in sicer 52 enoposteljnih in 60 dvoposteljnih sob.

2. Projekt DSO Kočevje pomeni gradnjo enote z velikostjo 2000 m² za 48 do 60 stanovalcev, ki jih bodo postopoma premestili v novo stavbo, tako da bodo ohranjena delovna mesta. Poleg obstoječih dejavnosti bo z novo enoto pridobljenih še nekaj izboljšav:

- prostor za izvajanje pomoči na domu,
- varovanje na daljavo,
- dnevno varstvo starejših,
- prostor za zdravnika ter
- frizerski salon.

Ohranjenih bo 30 delovnih mest, ki bi bila sicer izgubljena, in pridobljenih dodatnih 43 delovnih mest s širitvijo dejavnosti, skupaj torej 73 delovnih mest.

Ocenjena vrednost GOI del novega objekta brez opreme znaša približno 1.500.000 evrov. Vrednost gradbene parcele ter komunalni prispevek nista ovrednotena. Sanacija triposteljnih sob, ki se preuredijo v enoposteljne, je ocenjena na okoli 1.500.000 evrov. Po končani

novogradnji in sanaciji obstoječih prostorov doma bosta v DSO Kočevje 102 sobi za skupno 160 stanovalcev, in sicer 44 enoposteljnih in 58 dvoposteljnih sob.

Cilji:

- iz razpoložljivih sredstev v okviru programa POKOLPJE 2016 (4 milijone evrov v letih 2011–2016) ne bo mogoče financirati vseh ugotovljenih investicijskih namer, ampak le manjši obseg najnujnejših naložb. S tem se želi vlagatelje spodbuditi k iskanju drugih finančnih virov za dokončanje naložb;
- podpreti ohranitev in ustvarjanje novih delovnih mest v okviru institucionalne mreže storitev za starostnike;
- izboljšati in razviti manjkajoče, zahtevnejše sestavne dele institucionalne mreže storitev za starostnike;
- dvigniti raven domske oskrbe starostnikov in zadostiti povišanim normativom na tem področju.

Način izvajanja

Za sofinanciranje naložbe v Domu počitka Metlika bo sklenjena pogodba med službo, Ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve ter Občino Metlika. Sredstva iz instrumenta 1.3 bodo zagotovljena v višini največ 2.000.000 evrov.

Za sofinanciranje naložbe v DSO Kočevje bo sklenjena pogodba med službo, Ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve ter Občino Kočevje. Sredstva iz instrumenta 1.3 bodo zagotovljena v višini največ 2.000.000 evrov.

7.1.4 Instrument 1.4: Promocija in podpora pri pripravi in izvajanju regijskih projektov v Pokolpju

Namen, cilji in opis instrumenta

Eden od ciljev programa POKOLPJE 2016 je privabljanje investicij v Pokolpje. Učinki programa bodo večji, če bo mogoče pritegniti tudi podjetnike iz drugih regij in tujine z razvojnimi programi, ki bodo pripomogli k izboljšanju gospodarske strukture na območju. Investitorji morajo na enem mestu dobiti vse informacije o možnostih za investiranje, prednostih, ki iz tega izhajajo, veljavni zakonodaji in mogočih partnerstvih. Potekale bodo stalne dejavnosti, kot so: organizacija dogodkov, trženje ponudbe območja ipd. Predvsem je pomembna priprava ponudbe Pokolpja (razpoložljiva zemljišča za industrijske in poslovne objekte, poslovne cone, zgradbe, nepremičninski projekti...).

Za promocijo programa med podjetniki v Pokolpju in njihovo podrobno obveščanje bodo razvojne institucije na območju uporabljale svoje spletne strani in sredstva javnega obveščanja.

Promocija in pomoč pripravi regijskih projektov v Pokolpju je način za prestrukturiranje formalnih in neformalnih institucij na območju. Tako se bo z vlaganji v pripravo projektov povečala sposobnost Pokolpja za kandidiranje na javnih razpisih in pri programih za državne finančne spodbude. S tem namenom je deloma že bil okrepljen območni razvojni menedžment. Ta podpora pomoč se bo v naslednjih letih izvajanja programa še okrepila oziroma nadaljevala. Cilj je toliko okrepiti območni razvojni menedžment, da bo sposoben samostojnega delovanja v regijski razvojni mreži Jugovzhodne Slovenije. Doseči se želijo tudi potrebne kadrovske zmogljivosti in usposobljenost razvojnega menedžmenta na območni ravni tako, da se bo lahko začel teritorialni razvojni dialog med državo, Jugovzhodno Slovenijo, Pokolpjem in njegovimi občinami.

V okviru tega instrumenta bodo potekale te dejavnosti:

1. Obveščanje in ozaveščanje javnosti o programu POKOLPJE 2016

Promocijske dejavnosti bodo izvajale služba, regionalna razvojna agencija RC Novo mesto, in območne razvojne institucije po sklepu ORP Pokolpje, in sicer v občilih, na spletnih straneh, delavnicah, javnih predstavitev oziroma okroglih mizah, v neposrednih stikih z vodstvi lokalnih skupnosti in različnih podpornih institucij ter v neposrednih stikih s predstavniki različnih ciljnih skupin (poslovni subjekti, brezposelni, podeželsko prebivalstvo, osnovne in srednje šole, študenti in drugi zainteresirani). Namen obveščanja in ozaveščanja javnosti o posameznih ukrepih razvojne podpore je, da bi podjetnikom in prebivalcem v Pokolpju predstavili koristi od ukrepov razvojne podpore ter koristi za območje od domačih in tujih naložb. Ciljne skupine so:

- upravičenci, ki jim je treba zagotoviti predvsem jasne in razumljive informacije zlasti o postopkih za pridobivanje sredstev, aktualnih razpisih, pogojih in merilih, upravičenih stroških, postopku izpolnjevanja in pregleda vlog za projekte ter informacije o osebah ali točkah za stike, kjer je mogoče dobiti dodatna pojasnila,
- splošna javnost in
- množična občila (nacionalna, regionalna in lokalna slovenska ter tuja).

2. Privabljanje investicij na območje

Aktivnosti privabljanja investicij na območje bodo izvajali regionalna razvojna agencija RC Novo mesto, in območne razvojne institucije po sklepu ORP Pokolpje. Posebnost območja je, da ima skoraj vsaka od občin nekaj zemljišča namenjenega za poslovno uporabo. Za učinkovito privabljanje tujih in domačih investitorjev je treba zbrati vse podatke o priložnostih za investitorje na območju (*Priprava ponudbe regije*), in sicer o:

- industrijskih zemljiščih,
- zgradbah, ki so na razpolago in so primerne za industrijsko/poslovno uporabo, in
- nepremičninskih projektih.

3. Krepitev razvojnih zmogljivosti, priprava regijskih projektov v Pokolpju ter operativnih strateških dokumentov za Pokolpje

Dejavnosti bodo izvajali regionalna razvojna agencija RC Novo mesto, in območne razvojne institucije po sklepu ORP Pokolpje. Organizirali bodo usposabljanja in delavnice za vse razvojne dejavnike na temo priprave razvojnih projektov, projektnega vodenja in izvajanja projektov, da se okrepijo razvojne zmogljivosti na območju in izboljša kakovost pripravljenih projektov. V Pokolpju morajo pripraviti tudi ključne regijske projekte za to območje, ki bodo sestavni del dogovora za razvoj Jugovzhodne Slovenije.

V Pokolpju morajo izvajanje programa izkoristiti za svoje dolgoročno prestrukturiranje in se zato pripravljati na obdobje naslednje finančne perspektive Evropske unije po letu 2013. V zvezi s tem bo po potrebi pripravljen in dopolnjen program POKOLPJE 2016, pozneje pa tudi Regionalni razvojni program Jugovzhodne Slovenije in izvedbeni dokumenti za izvajanje kohezijske politike Evropske unije v Pokolpju po letu 2013.

4. Pomoč službi pri izvajanju Programa POKOLPJE 2016

Za izvedbo programa POKOLPJE 2016 so odgovorna ministrstva in služba, ki o izvajanju programa redno periodično poročajo Svetu za teritorialno usklajevanje razvojnih pobud. Služba bo nekatere naloge oddala v izvajanje regionalni razvojni agenciji RC Novo mesto, in območnim razvojnim institucijam po sklepu ORP Pokolpje, nekatere pa izvedla skupaj z njimi:

- strokovna, tehnična in administrativna podpora za delovanje Sveta za teritorialno usklajevanje razvojnih pobud,
- usklajevanje dejavnosti občin in ministrstev za učinkovito porabo razpoložljivih razvojnih sredstev, v sodelovanju s službo,
- priprava periodičnih in letnih poročil o izvajanju in priprava dopolnitev programa POKOLPJE 2016 za obravnavo na Svetu za teritorialno usklajevanje razvojnih pobud, v sodelovanju s službo,
- obveščanje mogočih prijaviteljev na javne razpise v okviru izvajanja programa POKOLPJE 2016,
- pomoč pri uveljavljanju spodbud za zaposlovanje,

- pomoč pri uveljavljanju davčnih olajšav,
- spodbujanje javno-zasebnega partnerstva,
- iskanje vlagateljev zunaj regije in v njej,
- opravljanje nalog sekretariata strokovne komisije (opravljanje administrativnih nalog) pri izvajanju javnih razpisov in javnih naročil, ki jih izvaja služba, skladno s programom,
- sodelovanje pri pripravi razpisne dokumentacije, delu strokovnih komisij ter dajanju informacij skladno s programom,
- nadzor nad izvajanjem projektov na terenu v sodelovanju s službo,
- spremljanje izpolnjevanja pogodb do dokončanja vseh nalog (npr. zaposlitev oseb v treh letih po končani investicije, petletna prisotnost investicije v regiji, ...) po koncu vseh izplačil skladno s programom,
- poročanje o rezultatih pogodb (doseganje kazalnikov) skladno s programom,
- vzdrževanje evidenc in priprava poročil v okviru informacijskega sistema službe in
- druge naloge po pogodbi o izvajanju programa POKOLPJE 2016 s službo.

Podrobna razdelitev nalog in pristojnosti med službo, regionalno razvojno agencijo RC Novo mesto in območnimi razvojnimi institucijami po sklepu ORP Pokolpje se bo določila v pogodbi o izvajanju programa POKOLPJE 2016.

V delo razpisnih komisij pri postopkih javnih razpisov, ki bodo potekali v okviru instrumentov programa, bodo zaradi optimalnega ocenjevanja vlog in ponudb vključeni zunanji strokovnjaki, da bi bili tako izbrani najperspektivnejši razvojni projekti v Pokolpju. Za vključitev zunanjih strokovnjakov bo služba izvedla oddajo javnega naročila za izvedbo storitev zunanjih strokovnjakov. Stroški se bodo krili iz programa POKOLPJE 2016.

Način izvajanja

Obveščanja in ozaveščanja javnosti o programu POKOLPJE 2016 (aktivnost 1 v okviru instrumenta 1.4), privabljanje investicij na območje (aktivnost 2 v okviru instrumenta 1.4), krepitev razvojnih zmogljivosti, priprava regijskih projektov ter operativnih strateških dokumentov za Pokolpje (aktivnost 3 v okviru instrumenta 1.4) in pomoč službi pri izvajanju

programa POKOLPJE 2016 (aktivnost 4 v okviru instrumenta 1.4) bodo izvajale regionalna razvojna agencija RC Novo mesto in območne razvojne institucije po sklepu ORP Pokolpje.

Razvojne institucije izven območja lahko uveljavljajo le povračilo stroškov iz programa POKOLPJE 2016 za aktivnosti na območju Pokolpja oziroma za območje Pokolpja.

Za vse dejavnosti v okviru instrumenta 1.4 bo sklenjena ena pogodba med službo in navedenimi institucijami. Naloge bodo ovrednotene skladno z normativi. Predlagatelj zahtevkov za izplačilo bo RC Novo mesto kot pristojna RRA, nakazila pa bodo izvedena po opravljenem delu na račune izvajalskih institucij.

Upravičeni so stroški dela, materiala in storitev v zvezi z dejavnostmi v okviru instrumenta 1.4.

Pri naročanju zunanjih storitev se upošteva zakonodaja s področja javnega naročanja.

Sredstva se dodelijo skladno z zakonodajo s področja regionalnega razvoja, ki ureja sofinanciranje razvojnih nalog na regionalni ravni, ki so v javnem interesu.

7.2 Ukrep 2: Povračilo plačanih prispevkov delodajalca za socialno varnost

Namen, cilji in opis instrumenta. Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja določa spodbudo za zaposlovanje na problemskem območju z visoko brezposelnostjo, ki jo bodo ob določenih pogojih lahko uveljavljali delodajalci, ki imajo sedež v Pokolpju in tu dejansko opravljajo ekonomsko aktivnost. Ker je spodbuda regionalno naravnana, je njen cilj spodbujanje zaposlovanja na območju, na katerem se je brezposelnost bistveno povečala.

Povračilo plačanih prispevkov delodajalca za socialno varnost se lahko uveljavlja za brezposelno osebo, ki:

- v preteklega pol leta ni imela redno plačane zaposlitve ali
- nima dokončane višje srednje stopnje izobrazbe ali poklicnega usposabljanja ali
- je starejša od 50 let ali
- je pripadnik etnične manjšine ali
- se šteje kot invalid v kvotnem sistemu zaposlovanja invalidov.

Delodajalcu, ki bo zaposlil tako brezposelno osebo, se bodo za tega delavca za obdobje enega leta kot enkratna pomoč povrnilo plačani prispevki delodajalca za socialno varnost.

Delodajalcu, ki pa bo zaposlil delavca invalida, se bodo za tega delavca povrnilo plačani prispevki delodajalca za socialno varnost za celotno obdobje 2011–2016, ko je delavec zaposlen.

Navedena spodbuda za zaposlovanje ni združljiva s subvencijo za zaposlitev, dodeljeno delodajalcu za spodbujanje zaposlovanja v okviru izvajanja ukrepov aktivne politike zaposlovanja za to osebo.

Spodbuda za zaposlovanje se lahko seštevata z drugimi pomočmi za spodbujanje zaposlovanja, vendar skupna vsota ne sme preseči najvišje dovoljene pomoči po pravilih državnih pomoči.

Do spodbude za zaposlovanje skladno z zakonodajo EU niso upravičeni delodajalci iz dejavnosti v sektorju premogovništva in družbe v težavah, kot jih opredeljujeta Zakon o pomoči za reševanje in prestrukturiranje gospodarskih družb v težavah ter zakonodaja EU.

Način izvajanja. Plačane prispevke bo povrnil zavod za zaposlovanje. Delodajalci, ki bodo zaposlili brezposelnega invalida, bodo lahko uveljavljali povračilo prispevkov vsako leto, ko bo delavec zaposlen. Pomoč upravičencem pri uveljavljanju ugodnosti iz tega instrumenta bodo zagotavljali RC Novo mesto, Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve in območne razvojne institucije po sklepu ORP Pokolpje.

Do potrditve ustrezne sheme državnih pomoči se ta instrument ne bo izvajal.

7.3 Ukrep 3: Davčne olajšave za zaposlovanje in investiranje v Pokolpju

Namen, cilji in opis instrumenta

Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja določa davčne olajšave za zaposlovanje in investiranje na problemskem območju z visoko brezposelnostjo, ki jih bodo ob določenih pogojih lahko uveljavljali delodajalci, ki dosegajo dohodek iz dejavnosti ter imajo sedež v Pokolpju in tu dejansko opravljajo ekonomsko aktivnost. Ker je spodbuda regionalno naravnana, je njen cilj spodbujanje zaposlovanja in investiranja na območju, na katerem se je brezposelnost bistveno povečala.

Davčno olajšavo za zaposlovanje bodo lahko uveljavljali zavezanci za davek od dohodkov pravnih oseb in zavezanci za dohodnino. Ti zavezanci si bodo lahko zmanjševali davčno osnovo in s tem davek, če bodo najmanj za dvanajst mesecev zaposli brezposelno osebo, ki:

- v preteklega pol leta ni imela redno plačane zaposlitve ali
- nima dokončane višje srednje stopnje izobrazbe ali poklicnega usposabljanja ali
- je starejša od 50 let ali
- je pripadnik etnične manjšine ali
- se šteje kot invalid v kvotnem sistemu zaposlovanja invalidov.

Lahko bodo uveljavili zmanjšanje davčne osnove za 70 odstotkov stroškov tega delavca (bruto plača in obvezni prispevki delodajalca za socialno varnost), vendar največ v višini davčne osnove in do najvišje dovoljene višine po pravilih državnih pomoči.

Pomoč se lahko sešteva tudi z drugimi ukrepi za zaposlovanje, vendar le do najvišje dovoljene pomoči po pravilih državnih pomoči.

Davčno olajšavo za investiranje bodo lahko uveljavljali zavezanci za davek od dohodkov pravnih oseb in zavezanci za dohodnino. Zavezanec lahko za investiranje v obdobju od 2011 do 2016 uveljavlja zmanjšanje davčne osnove v višini 70 odstotkov investiranega zneska za nove začetne investicije v opremo in neopredmetena sredstva, vendar le za investicije v Pokolpju in največ v višini davčne osnove in do najvišje dovoljene višine po pravilih državnih pomoči.

Znižanje davčne osnove za investiranje lahko uveljavlja tudi zavezanec, ki opremo pridobi na podlagi finančnega najema z obvezo nakupa sredstev po izteku pogodbe.

Zavezanec mora ohraniti investicijski projekt v Pokolpju in ne sme odsvojiti sredstev, za katera je uveljavil olajšavo za investiranje najmanj pet let po zaključku investicije, če gre za veliko podjetje in najmanj tri leta po zaključku investicije, če gre za srednje veliko ali malo podjetje.

Zavezanec, ki želi izkoristiti olajšavo za investiranje, mora prispevati k investiciji lastna sredstva najmanj v višini 25 odstotkov njene vrednosti.

Pomoč se lahko sešteva z ukrepi za spodbujanje zaposlovanja, vendar le do najvišje dovoljene pomoči po pravilih državnih pomoči. Davčna olajšava za investiranje in davčna olajšava za zaposlovanje se lahko seštevata, vendar njuna vsota skupaj z morebitnimi drugimi pomočmi za spodbujanje zaposlovanja ne sme preseči najvišje dovoljene pomoči po pravilih državnih pomoči.

Način izvajanja. Davčne olajšave za zaposlovanje in investiranje se uveljavljajo ob davčnem obračunu. Podrobneje sta olajšavi določeni v 28. členu Zakona o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja in v uredbi, ki jo sprejme vlada za izvajanje teh davčnih olajšav. Pomoč upravičencem pri uveljavljanju ugodnosti iz tega instrumenta bodo zagotavljali RC Novo mesto, služba in območne razvojne institucije po sklepu ORP Pokolpje.

Do potrditve ustrezne sheme državnih pomoči se ta instrument ne bo izvajal.

7.4 Ukrep 4: Spodbude za trajnostni razvoj podeželja iz Programa razvoja podeželja

Instrument 4.1: Javni razpis 311 – Diverzifikacija v nekmetijske dejavnosti iz Programa razvoja podeželja 2007–2013

Predmet javnega razpisa je dodelitev nepovratnih sredstev iz naslova ukrepa 311. Cilj instrumenta je prispevati k razvoju dopolnilnih in dodatnih dejavnosti na kmetijah. To bo omogočilo začetek ali posodobitev opravljanja nekmetijske dejavnosti, spodbudilo ustvarjanje novih delovnih mest in dodatnih virov dohodka na kmetijah. Hkrati bo pripomoglo k izboljšanju socialnih in ekonomskih razmer na kmetiji. Pri ocenjevanju projektov na javnem razpisu bodo prijaviteljem iz Pokolpja dodeljene dodatne točke.

Predmet javnega razpisa je dodelitev nepovratnih sredstev iz naslova ukrepa 311 diverzifikacija v nekmetijske dejavnosti v te dejavnosti:

1. proizvodne dejavnosti, povezane s tradicionalnim znanjem na kmetiji;
2. proizvodne dejavnosti za predelavo proizvodov, ki niso navedeni v prilogi I k Pogodbi, in drugih nekmetijskih proizvodov na kmetiji;
3. pri tem ukrepu se dodelijo podpore tudi za naložbe, namenjene prednostnim nalogam iz točk b, c in e prvega odstavka 16. člena uredbe 1698/2005/ES, za te vrste dejavnosti:
 - a) proizvodnja bioplina z uporabo organskih odpadkov,
 - b) predelava biomase za obnovljive vire energije,
 - c) infrastruktura za obnovljivo energijo iz biomase in drugih obnovljivih virov energije;
4. prodajne dejavnosti na kmetiji (specializirane trgovine za prodajo pridelkov in izdelkov iz lastne proizvodnje in z okoliških kmetij ter trgovina na drobno, pretežno z živili, pijačami in tobačnimi izdelki ali kot dopolnilna dejavnost na kmetiji);
5. storitvene dejavnosti na kmetijah.

Cilj: Prispevati k razvoju dopolnilnih in dodatnih dejavnosti na kmetijah. To bo omogočilo začetek ali posodobitev opravljanja nekmetijske dejavnosti, spodbudilo ustvarjanje novih delovnih mest in dodatnih virov dohodka na kmetijah. Hkrati bo pripomoglo k izboljšanju socialnih in ekonomskih razmer na kmetiji.

Stopnja pomoči: Najvišja stopnja pomoči znaša 60 odstotkov upravičenih stroškov, od tega znaša delež Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja 75 odstotkov, delež Republike Slovenije pa 25 odstotkov. Pri naložbah v obnovljive vire se stopnja pomoči poviša za 10 odstotkov.

Sredstva se dodeljujejo na podlagi pravila de minimis. Končni prejemnik sredstev lahko pridobi največ 200.000 evrov v obdobju zadnjih treh proračunskih let oziroma prejemniki sredstev, ki delujejo v cestnoprometnem sektorju, največ 100.000 evrov v obdobju zadnjih treh proračunskih let.

Najnižji dodeljeni znesek pomoči je 3.500 evrov na upravičenca.

Obdobje upravičenosti stroškov: Upravičeni stroški naložbe, kot so gradbeno-obrtniška dela, nakup nove opreme in stroški pridobivanja ustreznega znanja za opravljanje dejavnosti, so samo stroški, nastali od datuma izdaje odločbe o pravici do sredstev do dokončanja naložbe oziroma najpozneje do 30. 6. 2015. Upravičeni splošni stroški, ki so neposredno povezani s pripravo in izvedbo naložbe, so lahko tudi stroški, nastali pred datumom izdaje odločbe o pravici do sredstev, vendar samo od 1. 1. 2007 dalje.

Vrsta javnega razpisa: Odprti

Instrument 4.2: Javni razpis 312 – Podpora ustanavljanju in razvoju mikropodjetij iz Programa razvoja podeželja 2007–2013

Predmet javnega razpisa je dodelitev nepovratnih sredstev iz naslova ukrepa 312. Cilj instrumenta je prispevati k razvoju dodatnih dejavnosti na podeželju in s tem k izboljšanju učinkovitosti razporejanja dela na podeželju ter zagotovitvi dodatnih zaposlitvenih možnosti in povečanja dohodka. Pri ocenjevanju projektov na javnem razpisu bodo prijaviteljem iz Pokolpja dodeljene dodatne točke.

Predmet javnega razpisa je dodelitev nepovratnih sredstev iz naslova ukrepa 312 podpora ustanavljanju in razvoju mikropodjetij v te dejavnosti:

1. oddelek 08 – pridobivanje rudnin in kamnin (razen 08.91 – pridobivanje mineralov za kemikalije in gnojila, 08.99 – drugo pridobivanje rudnin in kamnin);
2. področje C – predelovalne dejavnosti (razen 10 – proizvodnja živil, 11 – proizvodnja pijač, 12 – proizvodnja tobačnih izdelkov, 16.10 – predelava lesa (znotraj te kategorije se ne podpirajo izdelki, ki so navedeni kot priloga k javnemu razpisu), 19 – proizvodnja koksa in naftnih derivatov, 24 – proizvodnja kovin);
3. področje D – oskrba z električno energijo, plinom in paro;
4. področje E – oskrba z vodo; ravnanje z odplakami in odpadki: saniranje okolja;
5. pododdelek 47.2 – trgovina na drobno v specializiranih prodajalnah z živili, pijačami in tobačnimi izdelki;
6. oddelek 55 – gostinske nastanitvene dejavnosti;
7. oddelek 75 – veterinarstvo;
8. področje P – izobraževanje;
9. področje Q – zdravstvo in socialno varstvo;
10. podrazred 96.090 – čuvanje, oskrba in nega hišnih živali;
11. pri tem ukrepu se dodelijo podpore tudi za naložbe, namenjene prednostnim nalogam iz točk b, c in e prvega odstavka 16. člena uredbe 1698/2005/ES, za te vrste dejavnosti:
 - a) proizvodnja bioplina z uporabo organskih odpadkov,
 - b) predelava biomase za obnovljive vire energije,
 - c) infrastruktura za obnovljivo energijo iz biomase in drugih obnovljivih virov energije.

Cilj ukrepa: Prispevati k razvoju dodatnih dejavnosti na podeželju in s tem k izboljšanju učinkovitosti razporejanja dela na podeželju ter zagotovitvi dodatnih zaposlitvenih možnosti in povečanju dohodka.

Stopnja pomoči: Najvišja stopnja pomoči znaša 60 odstotkov upravičenih stroškov, od tega znaša delež Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja 75 odstotkov, delež Republike Slovenije pa 25 odstotkov. Pri naložbah v obnovljive vire se stopnja pomoči poviša za 10 odstotkov.

Sredstva se dodeljujejo na podlagi pravila de minimis. Končni prejemnik sredstev lahko pridobi največ 200.000 evrov v zadnjih treh proračunskih letih oziroma prejemniki sredstev, ki delujejo v cestnoprometnem sektorju, največ 100.000 evrov v zadnjih treh proračunskih letih.

Najnižji dodeljeni znesek pomoči je 3.500 evrov na upravičenca.

Obdobje upravičenosti stroškov: Upravičeni stroški naložbe, kot so gradbeno-obrtniška dela, nakup nove opreme in stroški pridobivanja ustreznega znanja za opravljanje dejavnosti, so samo stroški, nastali od datuma izdaje odločbe o pravici do sredstev do dokončanja naložbe oziroma najpozneje do 30. 6. 2015. Upravičeni splošni stroški, ki so neposredno povezani s pripravo in izvedbo naložbe, so lahko tudi stroški, nastali pred datumom izdaje odločbe o pravici do sredstev, vendar samo od 1. 1. 2007 dalje.

Vrsta javnega razpisa: Zaprti

Instrumenta 4.1 in 4.2 se izvajata v skladu s Programom razvoja podeželja, ki ga izvaja Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Opis instrumentov je indikativne narave.

Preglednica 15: Ocena sredstev iz Programa razvoja podeželja 2007–2013 za instrumenta znotraj ukrepa 4*

Instrument	2011 v evrih	2012–2013 v evrih	Skupaj v evrih
311 – diverzifikacija v nekmetske dejavnosti za območje Pokolpja	250.000	450.000	700.000
312 – podpora ustanavljanju in razvoju mikropodjetij za območje Pokolpja	600.000	900.000	1.500.000
SKUPAJ	850.000	1.350.000	2.200.000

* Ocena MKGP o sposobnosti črpanja sredstev.

Navedene javne razpise bo izvedlo Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano na podlagi Uredbe o ukrepih 1., 3. in 4. osi Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007–2013 v letih 2011–2013. Pri ocenjevanju projektov na javnih razpisih bodo prijaviteljem iz Pokolpja dodeljene dodatne točke.

7.5 Ukrep 5: Garancije s subvencijo obrestne mere za investicijske kredite podjetjem v Pokolpju v okviru regijske garancijske sheme za Jugovzhodno Slovenijo

Instrument 5.1: Garancije za investicije podjetjem s subvencijo obrestne mere za mikropodjetja, mala in srednja podjetja

Namen, cilji in opis instrumenta

Namen instrumenta je pospešiti razvoj gospodarstva, povečati investicijsko aktivnost dejavnost v Pokolpju in regiji, zmanjšati stopnjo brezposelnosti, vzpostaviti možnosti za prestrukturiranje območnega in regijskega gospodarstva ter olajšati dostop podjetjem do posojil.

Cilj je zagotoviti celovito pomoč podjetjem v Pokolpju pri njihovem investiranju. Za zaključevanje finančnih konstrukcij investicijskih projektov in zagotovitev lastnih sredstev pri

kandidaturah za državno pomoč morajo podjetja vključiti tudi kreditne vire. Pri tem se največkrat srečujejo s težavo, kako zagotoviti ustrezno garancijo za posojilo pri banki.

Cilj je mogoče doseči v okviru regijske garancijske sheme za Jugovzhodno Slovenijo (RGS). RGS bo dajala garancije za bančna posojila za začetne investicije podjetjem. RGS sklne pogodbo o poslovnem sodelovanju z bankami. V skladu z razpoložljivimi sredstvi depozita se določijo pogoji črpanja.

Za mikropodjetja, mala in srednja podjetja vključuje ta instrument subvencijo obrestne mere, zato so taka posojila za podjetje zelo ugodna in pomenijo dodatno razvojno spodbudo podjetništvu, ki je še posebej pomembna za podjetja, ki so šele začela poslovati.

Državna pomoč se obračuna v višini in v skladu s pravili regionalne sheme državnih pomoči. Okvirni pogoji: posojila so za obdobje do 10 let z mogočim dvoletnim moratorijem na odplačilo glavnice. Pričakovana obrestna mera je okoli Euribor + 2,5 %, pri subvenciji obrestne mere za mikropodjetja, mala in srednja podjetja pa okoli Euribor + 0,5 %. Največja mogoča višina garancije za posameznega prijavitelja bo 120.000 evrov, najmanjša pa 8.000 evrov.

Način izvajanja. Izvajalec RGS bo Slovenski regionalno razvojni sklad, Ribnica, v sodelovanju z RC Novo mesto in območnimi razvojnimi institucijami. Razmerja med njimi se uredijo s pogodbo oziroma po pravilih RGS.

Instrument 5.2: Garancije za obratna sredstva za mikropodjetja

Namen, cilji in opis instrumenta

Instrument za obratna sredstva je posebej opredeljen, ker se obratna sredstva obravnavajo po shemi državnih pomoči de minimis. Instrument 2.2 je sicer del instrumenta 2.1, vendar je zaradi drugačnih pogojev izvajanja prikazan posebej. Cilj je zagotoviti dodatno spodbudo mikropodjetjem v Pokolpju in širše v regiji z izdajo garancij tudi za posojila za obratna sredstva v okviru regijske garancijske sheme za Jugovzhodno Slovenijo.

Državna pomoč se obračuna v višini in v skladu s pravili sheme državnih pomoči de minimis. Okvirni pogoji: posojila so za obdobje do 3 let. Pričakovana obrestna mera je okoli Euribor + 2,5 %. Podelijo se za posojila v višini najmanj 5.000 evrov in v višini največ 50.000 evrov.

Način izvajanja. Izvajalec RGS bo Slovenski regionalno razvojni sklad, Ribnica, v sodelovanju z RC Novo mesto in območnimi razvojnimi institucijami. Razmerja med njimi se uredijo s pogodbo oziroma po pravilih RGS.

Do potrditve ustrezne sheme državnih pomoči se ta ukrep ne bo izvajal.

7.6 Ukrep 6: Prometna infrastruktura v Pokolpju

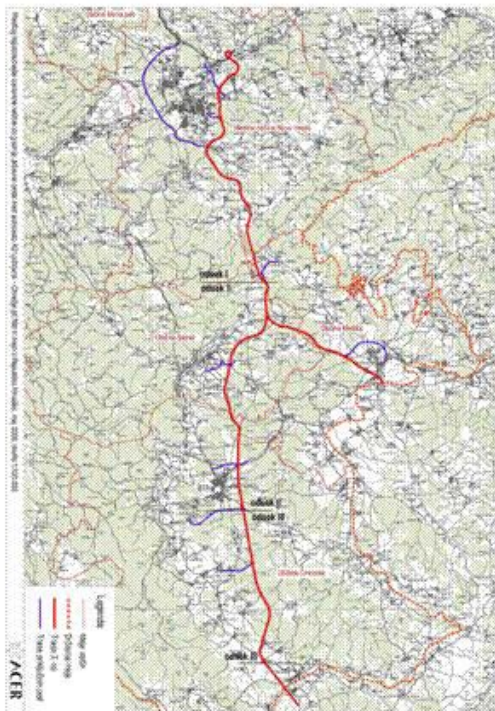
Instrument 6.1: Cestna infrastruktura – projekt tretja razvojna os

Tretja razvojna os je strukturni projekt, katerega cilj je medsebojna povezava regionalnih središč in njihovih razvojnih možnosti ter njihova hkratna priključitev na omrežje vseevropskih povezav. Glavni namen projekta je povečanje konkurenčnosti območij ob razvojni osi s povečano dostopnostjo ter okrepitevijo institucionalnih in gospodarskih povezav. Samo tako bo tretja razvojna os instrument, ki bo pripomogel k ekonomski, socialni in teritorialni koheziji ter bolj uravnoteženemu razvoju slovenskih regij in s tem evropskega prostora.

Predlagani koridor tretje razvojne osi v Jugovzhodni Sloveniji pomeni zanesljivo povezavo z Zasavjem, Savinjsko in Koroško regijo, zmožljivo in zanesljivo povezavo Bele krajine s preostalimi slovenskimi regijami, navezavo na hrvaško avtocestno omrežje v smeri vozlišča Novi Grad (MMP Metlika) oziroma vozlišča Bosiljevo (MMP Vinica) ter ustrezno navezavo gospodarskega središča Jugovzhodne Slovenije na državno in mednarodno cestno omrežje.

Južni del tretje razvojne osi naj bi izboljšal povezanost regionalnih središč v vzhodni in južni Sloveniji z Ljubljano, ki je državno središče in najpomembnejše prometno vozlišče, pa tudi s celotno Slovenijo in samim gravitacijskim zaledjem. Na tej ravni so zasnovane povezave Ljubljane ne samo z drugimi regionalnimi središči v Sloveniji, temveč tudi s sosednjimi državnimi in makroregionalnimi središči.

Slika 4: Predlog najustrežnejše različice poteka tretje razvojne osi na južnem delu

Vir: Acer, Novo mesto.

Projekt južnega dela tretje razvojne osi, ki poteka od avtoceste A2 Ljubljana–Obrežje (odcep pri Novem mestu) do meje z Republiko Hrvaško (MMP Metlika in MMP Vinica), z vsemi povezovalnimi cestami je razdeljen na te odseke:

- *Odsek od avtoceste A2 Ljubljana–Obrežje do priključka Maline, vključno z zahodno obvoznico Novo mesto*

Priprava osnutka državnega prostorskega načrta, strokovnih podlag in okoljskega poročila je v sklepnih fazi ter prehaja v fazo javne razgrnitve dokumenta. Če med javno razgrnitvijo ne bo

danih bistvenih zahtev in predlogov, ki bi zahtevali nove okoljske ali tehnične preveritve, bo prostorska umestitev tega dela državne ceste končana s sprejetjem uredbe na Vladi RS v začetku leta 2012.

Na celotnem odseku od AC do priključka Maline se načrtuje štiripasovna cesta v dolžini 17,85 km. Analiza voznih hitrosti težkih tovornih vozil je pokazala, da bi bili zaradi vzponov ceste potrebni dodatni pasovi, ki bi segali v predor Gorjanci. Glede na to, da se skladno s predpisi, ki veljajo v RS, dodatni pasovi ne morejo končevati v predoru, je predor načrtovan kot dvocevni z dvema voznima pasovoma za vsako smer, od katerih bo skrajno desni uporabljal kot nadaljevanje pasu za počasni promet z odprte trase. Kot dvopasovne ceste z zunajnivojskimi križanji pa se načrtujejo vse navezovalne ceste in zahodna obvoznica Novega mesta, katere skupna dolžina je 13,94 km.

Glede na trenutno fazo projekta je mogoče opredeliti posamezne etape, ki pomenijo sklenjeno funkcionalno celoto z vidika gradnje in uporabe, in sicer:

- zahodna obvozna cesta od navezave na obstoječi priključek Novo mesto zahod do priključka Poganci,
- od priključka Novo mesto vzhod do priključka Cikava,
- od priključka Cikava do priključka Poganci,
- od priključka Poganci do priključka Gorjanci,
- od priključka Gorjanci do priključka Maline.
- *Odsek od priključka Maline v smeri proti Metliki do mednarodnega mejnega prehoda Metlika in v smeri proti Vinici do priključka Črnomelj jug*

Dejavnosti prostorskega umeščanja na tem odseku so v fazi sklepanja pogodbe za izdelavo državnega prostorskega načrta ter dopolnitve okoljskega poročila in presoje vplivov na okolje. V tej fazi so tudi pridobljene dopolnitve smernic nosilcev urejanja prostora. V pripravi pa je razpis za izdelovalca strokovnih podlag državnega prostorskega načrta. Predvideno je, da bo Ministrstvo za okolje in prostor izdelalo časovni načrt za pripravo državnega prostorskega načrta v drugi polovici leta 2011.

- *Odsek od priključka Črnomelj jug do mednarodnega mejnega prehoda Vinica*
Izdelave strokovnih podlag za ta odsek se bo nadaljevala takoj po opredelitvi cestne osi na drugem odseku. Časovni načrt bo izdelan predvidoma v začetku leta 2012.

Za projekt južnega dela tretje razvojne osi je v proračunu RS za leti 2011 in 2012 predvidena dinamika v spodnji preglednici. Vrednosti do leta 2016 so vključene v načrt razvojnih programov proračuna in so indikativne.

Preglednica 16: Dinamika sredstev za projekt južnega dela tretje razvojne osi v proračunu RS

Projekt, ki se izvaja ali pripravlja/program	Leto 2011 sprejet proračun	Leto 2012 sprejet proračun	Leto 2013 NRP	Leto 2014 NRP	Leto 2015 NRP	Leto 2016 NRP	SKUPAJ 2011–2016
tretja razvojna os (južni del: Novo mesto–Metlika–Vinica) NRP 07-0023	2.536.827	2.500.000	3.000.000	5.000.000	8.000.000	100.000.000	121.036.827

Instrument 6.2: Cestna infrastruktura – projekt tretja A razvojna os

Tretja A razvojna os pomeni izboljšano povezanost regionalnih središč na ribniško-kočevskem območju z Ljubljano kot najpomembnejšim prometnim vozliščem v državi. Za obravnavano območje se bodo izboljšale povezave z drugimi regionalnimi središči v Sloveniji, vseevropskim koridorjem, pa tudi s pomembnimi središči sosednjih makroregij. Povezava v okviru tretje A razvojne osi ustreza merilu mednarodnosti. Pomeni čezmejno povezavo z navezavo ribniško-kočevskega območja na Ljubljano in hrvaško avtocestno omrežje ter hkrati povezavo med obema krakoma V. vseevropskega cestnega koridorja, glavne smeri, ki poteka čez Slovenijo do Budimpešte in naprej proti vzhodu, in njegovega južnega kraka od pristanišča Reka čez Zagreb do hrvaško-madžarske meje, kjer se na madžarski strani združi z glavnim krakom V. koridorja. Poleg tega pomeni tudi navezavo na jadransko-jonski koridor, ki poteka ob jadranski obali, in s tem navezavo na mednarodne turistične tokove.

Prometna povezava tretje A razvojne osi ima na obravnavanem območju poleg gospodarskega tudi povezovalni pomen. Z izvedbo ukrepov na tretji A razvojni osi bi se na ribniško-kočevskem območju izboljšala dostopnost do osrednje Slovenije oz. z urbanim območjem Ljubljanske kotline, navezava na vseevropske koridorje ter bi hkrati spodbudila

čezmejne prometne tokove z območjem Gorskega kotarja in pristaniščem Reko v sosednji Hrvaški, ki sta del primorsko-goranske regije s skupaj nad 305 tisoč prebivalci. Nova prometnica bi vplivala na časovne prihranke prometnih tokov, s tem pa posredno na večjo konkurenčnost lokalnega prebivalstva.

Projekt tretje A razvojne osi Škofljica–Velike Lašče–Ribnica–Kočevje–Petrina (meja z Republiko Hrvaško) obravnava ključne ukrepe, ki jih predstavljajo obvoznice štirih naselij – Škofljica, Velike Lašče, Ribnica in Kočevje. Poleg tega so na obstoječi trasi predvideni ukrepi za izboljšanje stanja vozišča, odprava ozkih grl zaradi geometrijskih slabosti, sanacije ter izboljšana prometna varnost.

Priprava državnega prostorskega načrta za gradnjo **obvoznice Škofljica** se je začela že v letu 2005. V postopku priprave je bila leta 2008 končana študija različic obvoznice, ki je primerjala in medsebojno vrednotila več različic. Med usklajevanjem variantnih potekov trase in spremljajočih ureditev z varstvenimi in razvojnimi resorji je bilo ugotovljeno, da je umeščanje obvoznice v občutljiv prostor Ljubljanskega barja izredno težavno in problematično. Med usklajevanjem rešitev sta se kot realno izvedljivi izkazali le različici 1A in 2A, ki najmanj prizadeneta okoliški poselitveni in razvojni prostor ter ohranjata obstoječo Dolenjsko cesto v celotnem poteku kot notranjo prometnico.

Trasa 1A/2A ima skupen potek od odcepa z današnje glavne ceste pri zaselku Glinek, poteka po skrajnem severnem robu območja, ki je življenjski prostor metulja okarčka, ob potoku Škofeljščica, ob skrajnem južnem robu območja kulturne dediščine arheološkega območja Breg in v nadaljevanju južno od osamelca Babna gorica. Trasi se razcepita južno od naselja Lavrica, in sicer se trasa 1A odkloni proti severu oziroma železniški progi Ljubljana–Novo mesto, se obrne proti zahodu in teče vzporedno ob južni obvoznici do avtocestnega priključka Rudnik (Peruzzijska), na katerega se tudi naveže. Trasa različice 2A pa se usmeri proti severu, prečka železniško progo Ljubljana–Novo mesto in se naveže na avtocestni priključek Ljubljana jug (na Dolenjsko cesto).

Trasa predvidne obvoznice Škofljica poteka znotraj registrirane arheološke dediščine Ljubljana – Arheološko območje Ljubljansko barje ter njej podrejenih enot arheološke dediščine. Ministrstvo za kulturo je ugotovilo, da po podatkih, ki izhajajo iz opravljenih predhodnih arheoloških raziskav, potek trase po različici 1A/2A na območju arheološkega

območja Breg ne sega na del, kjer je gostota arheoloških ostalin največja, zato je predložena optimizirana različica 1A/2A sprejemljiva.

Zavod RS za varstvo narave je pripravil strokovno mnenje in preveril obseg potrebnih nadomestnih habitatov za ptice. Iz njegovega mnenja izhaja, da je treba kljub izogitvi območju evidentiranega metulja okračka še vedno zagotoviti nadomestne habitate oziroma izboljšati obstoječi habitat za barjanskega okarčka. Obseg nadomestnih habitatov je različen za vsako od različic, ki potekajo po Ljubljanskem barju – od 369 ha za različico 1A, ki poteka najgloblje in najdlje po območju Barja, do 252 ha za različico OC, ki prečka načrtovano obrtno cono (različica Lisičje vzpostavitve nadomestnih habitatov ne zahteva) in se ni povečeval. Pri obvoznici Škofljica gre za vzpostavitev nadomestnih habitatov za ogrožene vrste travniških ptic, pri določanju obsega potrebnih nadomestnih habitatov je bil upoštevan daljinski vpliv prihodnje obvoznice.

Zaradi novih pogojev varstvenih resorjev je bila pripravljena predhodna ocena stroškov za predlagane različice obvoznice Škofljica. Stroški okoljskih oziroma omilitvenih ukrepov na naravno in kulturno dediščino naj pri različici 1A /2A znašali več kot 70 % celotne investicijske vrednosti obvoznice. Poteka postopek dokončanja študije različic in nadaljuje pa se tudi priprava državnega prostorskega načrta za izbrano najustreznejšo variantno rešitev. Državni prostorski načrt naj bi bil predvidoma sprejet v septembru 2012.

Vlada RS je 16. junija 2010 sprejela sklep o začetku priprave državnega prostorskega načrta za gradnjo obvoznic Velike Lašče, Ribnica in Kočevje. Zaradi razbremenitve naselij Velike Lašče, Ribnica in Kočevje ter zagotovitve prometne varnosti in pretočnosti glavne ceste G2-106 se načrtuje preložitev glavne ceste z gradnjo obvoznic naselij Velike Lašče, Ribnica in Kočevje. Cilji priprave državnega prostorskega načrta so:

- prometna razbremenitev naselij Velike Lašče, Ribnica in Kočevje,
- zagotovitev prometne varnosti in pretočnosti glavne ceste G2-106 in
- zagotovitev minimalnih elementov ceste, ki so predpisani za rang »glavna cesta«.

Idejna študija različic **obvoznice Velike Lašče**, pripravljena v letu 2006, obravnava tri različice, ki rešujejo problematiko glavne ceste G2-106 oziroma njen potek skozi strnjeno pozidano območje starega jedra naselja. Dolžina variantnih rešitev je od 1,4 do 1,8 km.

Obvoznica Ribnica, ki poteka od Žlebiča do Prigorice, je s študijo različic predlagana v štirih različicah. Obravnavane variantne rešitve novega cestnega omrežja rešujejo problematiko poteka glavne ceste G2-106, ki poteka skozi strnjeno pozidano območje naselij Dolenji Lazi, Breg, Ribnica in Nemška vas. Dolžina predlagane različice obvoznice je okoli 9 km.

Obvoznica Kočevje po študiji različic poteka od naselja Hrovača do Livolda. Prostorske možnosti so omejene, zato sta predlagani dve fazi gradnje obvoznice, in sicer:

- prva faza kot različica A, ki poteka od naselja Breg pri Kočevju, zaobide mesto po vzhodni strani poselitve in se priključi pri naselju Livold nazaj na obstoječo G2-106. Dolžina te faze znaša okoli 7,70 km in
- druga faza gradnje obvoznice Kočevje kot različica A1 poteka od naselja Hrovača vzhodno od obstoječe železniške proge, sledi progji do industrijske cone Kočevje, kjer se priključi na prvo fazo. Dolžina te faze je okoli 13,6 km

Predvideno je celovito in sočasno načrtovanje vseh treh obvoznic v okviru enovitega prostorskega akta. Potekajo dejavnosti za pripravo strokovnih podlag. Sprejetje državnega prostorskega načrta je predvideno v letu 2013.

Ukrepe na tretji A razvojni osi sestavljajo tudi **posamezni ukrepi – projekti** (25), ki so že uvrščeni v načrt razvojnih programov in se izvajajo: Pijava Gorica–Turjak (3. pas), most in križišče Rašica, križišča Jakičevo, Podulaka, Male Lašče, Dolenji Lazi, rekonstrukcije Breze–Žlebič in Ribnica ter ureditve posameznih odsekov vozišč, pločnikov ter avtobusnih postajališč.

Preglednica 17: Dinamika sredstev za projekt tretje A razvoje osi v proračunu RS

Projekt, ki se izvaja ali pripravlja/program/javni razpis	Leto 2011 sprejet proračun	Leto 2012 sprejet proračun	Leto 2013 NRP	Leto 2014 NRP	Leto 2015 NRP	Leto 2016 NRP	SKUPAJ 2011–2016
1. Škofljica 04-0011	80.000	300.000	500.000	1.000.000	2.000.000	15.000.000	18.880.000
2. glavna cesta G2-106/0215: ureditev Dolenjske ceste, križišče z Jagrovo, križišče s Kamnikarjevo 10-0134	5.000	400.000	400.000	170.000	0	0	975.000

Projekt, ki se izvaja ali pripravlja/program/javni razpis	Leto 2011 sprejet proračun	Leto 2012 sprejet proračun	Leto 2013 NRP	Leto 2014 NRP	Leto 2015 NRP	Leto 2016 NRP	SKUPAJ 2011–2016
3. glavna cesta G2-106/0261: križišče pri osnovni šoli Škofljica, Pijava Gorica, križišče za Gradišče, križišče Turjak 10-0135	0	10.000	50.000	150.000	400.000	500.000	1.110.000
4. most in križišče Rašica 06-0063	10.000	30.000	0	0	1.600.000	0	1.640.000
5. Pijava gorica–Turjak (3. pas) 08-0191	2.924.706	2.243.639	742.852	0	0	0	5.911.197
6. Male Lašče 08-0008	15.000	200.000	200.000	0	0	0	415.000
7. Jakičevo 08-0010	10.000	90.000	150.000	260.000	0	0	510.000
8. Podulaka	15.000	150.000	300.000	70.000	0	0	535.000
9. obvoznice Velike Lašče, Ribnica, Kočevje 11-0011	60.000	200.000	300.000	500.000	2.000.000	15.000.000	18.060.000
10. G2-106/0263 in R3-655/6643: Rakitnica 11-0007	0	0	50.000	340.000	0	0	390.000
11. Nemška vas–Prigorica (pločnik) 08-0181	0	5.000	50.000	200.000	400.000	100.000	755.000

Projekt, ki se izvaja ali pripravlja/program/javni razpis	Leto 2011 sprejet proračun	Leto 2012 sprejet proračun	Leto 2013 NRP	Leto 2014 NRP	Leto 2015 NRP	Leto 2016 NRP	SKUPAJ 2011–2016
12. Grič–Breg–Ribnica 08-0182	20.000	50.000	150.000	300.000	60.000	0	580.000
13. Žlebič–Breže 08-0183	5.000	20.000	50.000	0	0	0	75.000
14. Špar–MOL–Inles 08-0184	35.000	250.000	280.000	0	0	0	565.000
15. glavna cesta G2-106/0264 (Kočevje): Cankarjeva cesta, križišče pri AP, križišče Kolodvorska-Ljubljanska, križišče pri Tušu 10-0114	10.000	250.000	450.000	70.000	0	0	780.000
16. glavna cesta G2-106/0264 in G2-106/0265: ureditev Livold 10-0117	0	10.000	150.000	400.000	300.000	0	860.000
17. glavna cesta G2-106/0265 in G2-106/0266: ureditev krožišča v Fari 10-0118	1.000	25.000	150.000	250.000	0	0	426.000
SKUPAJ	3.190.706	4.233.639	3.972.852	3.710.000	6.760.000	30.600.000	52.467.197

Instrument 6.3: Cestna infrastruktura – obnova regionalne ceste R1-216 (»partizanska magistrala«)

T. i. »partizanska magistrala« je pomembna za dostopnost v regiji Jugovzhodna Slovenija in kot povezava z Ljubljano. Prometnico je treba temeljito obnoviti.

Med pomembnejšimi projekti na »partizanski magistrali« je projekt obnove ceste Gabrovčec–Vrhovo, na kateri se končujejo dela na odseku 1175, od km 7,520 do km 8,260, poleg tega je izdelana projektna dokumentacija za stacionažo od km 8,206 do km 9,310, v dolžini 1104 m. Projekt ureditve v Marinči vasi poteka. Izdelana je projektna dokumentacija ter podpisan sporazum o sofinanciranju z občino Ivančna Gorica. Odkup potrebnih zemljišč bo potekal v letu 2011, gradnja pa je predvidena v letu 2012.

Pri projektu obnove križišča v Podturnu poteka izdelava projektne dokumentacije. Vzporedno se pridobivajo potrebna zemljišča in druge stvarne pravice na prizadetih zemljiščih. Gradnja je predvidena v letu 2012.

Pri projektu ureditve ceste skozi naselje Podhosta in ureditve križišča Čardak je letos predviden začetek izdelave projektne in investicijske dokumentacije. Gradnja je predvidena po letu 2012.

V okviru projekta obvoznice Črnomelj je predvidena gradnja 2. etape, ki jo bo sofinancirala tudi občina Črnomelj.

Preglednica 18: Dinamika sredstev za projekt obnove regionalne ceste R1-216 (»partizanska magistrala«) v proračunu RS

Projekt, ki se izvaja ali pripravlja/program/javni razpis	Leto 2011 sprejet proračun	Leto 2012 sprejet proračun	Leto 2013 NRP	Leto 2014 NRP	Leto 2015 NRP	Leto 2016 NRP	SKUPAJ 2011–2016
1. Zagradec–Žužemberk 01-0071	100.000	300.000	300.000	300.000	300.000	300.000	1.600.000

Projekt, ki se izvaja ali pripravlja/program/javni razpis	Leto 2011 sprejet proračun	Leto 2012 sprejet proračun	Leto 2013 NRP	Leto 2014 NRP	Leto 2015 NRP	Leto 2016 NRP	SKUPAJ 2011–2016
2. Marinča vas 07-0082	10.000	200.000	0	0	0	0	210.000
3. R1-216/1367 in 1175: Krška vas in Gabrovčec 10-0111	0	5.000	110.000	100.000	0	0	215.000
4. R1-216/1175: obvoznica Žužemberk 10-0140	0	20.000	50.000	200.000	400.000	450.000	1.120.000
5. GABROVČEC–VRHOVO 98-0504	610.000	50.000	0	0	0	0	660.000
6. Podturn 08-0090	50.000	220.000	0	0	0	0	270.000
7. R1-216/1177 in R1-216/1178: Podhosta 10-0106	1.000	250.000	400.000	230.000	0	0	881.000
8. R1-216/1178: Črnomelj (ožina pod železniško progo) 11-0014	0	0	50.000	300.000	40.000	0	390.000
9. Metlika–Črnomelj 10-0018	1.000	200.000	500.000	500.000	500.000	500.000	2.201.000
10. R1-218/1212: ureditev ceste skozi Gradac 10-0124	1.000	100.000	250.000	500.000	700.000	650.000	2.201.000
11. obvoznica ČRNOMELJ 94-0411	500.000	1.000.000	1.500.000	1.500.000	0	0	4.500.000
SKUPAJ	1.273.000	2.345.000	3.160.000	3.630.000	1.940.000	1.900.000	14.248.000

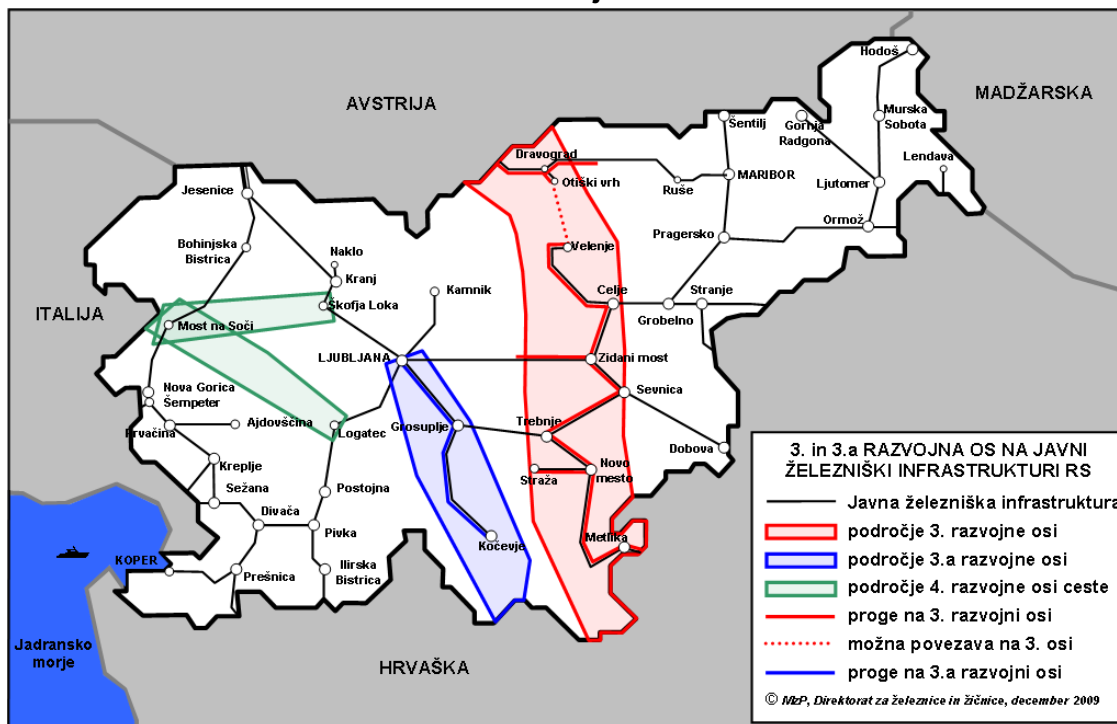
Instrument 6.4: Železniška infrastruktura na območju Pokolpja

Ob razlogih, ki se nanašajo na razvoj cestnega omrežja, je treba cestno omrežje smiselno dopolniti z železniškim in tako čim bolj zagotoviti ustrezen prometni sistem, ki bo zagotavljal povezanost regij in omogočil razvojne priložnosti ob železniških progah, še bolj pa na mestih, na katerih se oba podsistema, cestni in železniški, stikata in omogočata prehod z enega na drugega.

Proge v Pokolpju so enotirne in neelektrificirane. Z Uredbo o kategorizaciji prog so vse opredeljene kot regionalne:

1. Grosuplje–Kočevje,
2. državna meja s Hrvaško–Metlika–Črnomelj–Novo mesto–Trebnje–Grosuplje

Slika 7: Železniška infrastruktura na razvojnih oseh

Tretja A razvojna os pomeni izboljšano povezanost Pokolpja z Ljubljano kot najpomembnejšim prometnim vozliščem v državi. V tej smeri poteka železniška infrastruktura na odsekih Ljubljana–Grosuplje in Grosuplje–Kočevje. Odsek Ljubljana–Grosuplje ni pomemben le za to smer, temveč tudi kot primestna proga in regionalna proga, ki povezuje Novo mesto, Črnomelj, Semič in Metliko s središčem. Odsek Grosuplje–Kočevje je tista neposredna infrastruktura, ki bi zagotovila izboljšanje prometne logistike in optimizacijo javnega potniškega prometa.

Proga Grosuplje–Kočevje

Splošni podatki

Kočevska proga je bila zgrajena leta 1893 in od takrat ni bila deležna večjih investicijskih vlaganj. Odsek Ortnek–Kočevje dovoljuje le osno obremenitev do 16 ton/os. Postaje oziroma prometna mesta so v celoti opremljena z zastarelimi mehanskimi signalnovarnostnimi napravami, razen postaje (nekdanjega nakladališča) Ortnek, ki nima signalov. Na posameznih odsekih proge je hitrost vlakov na do zdaj ne obnovljenem delu precej omejena, deloma celo na 20 do 30 km/h. Na progi poteka le tovorni promet z omejeno hitrostjo in upoštevanjem dodatnih varnostnih ukrepov. Tirne naprave in oprema so zaradi starosti dotrajane, zato je za ponovno vzpostavitev rednega prometa potrebna celovita obnova proge.

Obnova proge je razdeljena v dve fazi, in sicer:

1. faza: Obnova objektov in tirnih naprav (spodnji in zgornji ustroj proge) na odseku od postaje Grosuplje do postaje Ortnek, s katero se bo omogočil dvig osnega pritiska na tem odseku (na kategorijo D4) in s tem optimalnejši tovorni promet. Načrtuje se tudi zagon potniškega prometa po obnovljenem delu proge pod posebnimi pogoji. Postaje 1. faze se zavarujejo s signalnovarnostnimi in telekomunikacijskimi napravami, povežejo se v daljinsko vodenje, zavarujejo se nekateri nivojski prehodi, zgradijo se peroni, položi kabelska linija ter vanjo umesti progovni in optični kabel.

2. faza: Obnova objektov in tirnih naprav (spodnji in zgornji ustroj proge) od postaje Ortnek do postaje Kočevje, s katero se bo omogočil dvig osnega pritiska na celotnem odseku Grosuplje–Kočevje. Potniški promet se bo v celoti uvedel po obnovljenem delu proge proti Kočevju. Postaje 2. faze se zavarujejo s signalnovarnostnimi in telekomunikacijskimi napravami, povežejo se v daljinsko vodenje, zavarujejo se nivojske prehode, zgradijo se peroni na postajah na območju druge faze, položi kabelska linija ter vanjo umesti progovni in optični kabel.

Dela, opravljena do decembra 2010

- **Zgornji in spodnji ustroj:** V tem obdobju se je obnovilo 23 km tira, obnovili pa so se tudi 3 postajni tiri in tri kretnice na postaji Dobropolje; zamenjani sta bili dve kretnici na postaji Grosuplje. Obnovljen je bil spodnji in zgornji ustroj (obnova tira in vgradnja tampona, manjše sanacije nasipov, ureditev odvodnjavanja progovnega telesa, gradnja novih prepustov razpetine do 1,0 m, gradbene ureditve na nivojskih prehodih in s tem povezane gradnje nadomestne cestne infrastrukture). V km 1 + 637 je bil zgrajen nov armiranobetonski most, izdelanih je bilo 24 novih prepustov, obnovljen in ojačan je bil jeklen most v km 15 + 375. Tako je obnovljeni del proge pripravljen za nosilnost 225 kN/os.
- **Nivojski prehodi:** Na odseku Grosuplje–Ortnek je bilo pred začetkom obnovitvenih del 47 nivojskih prehodov. V navedenem obdobju je bilo ukinjenih 16 prehodov, za njihovo navezavo je bilo zgrajenih 5 km gozdnih cest. Na tem odseku se bo v nadaljevanju projekta zavarovalo 10 nivojskih prehodov z zapornicami, zgrajen bo en nadvoz nad progo. Vsi drugi nivojski prehodi, zavarovani z Andrejevim križem, se bodo ukinili po gradnji nadomestnih cest in po izvedbi zavarovanj na omenjenih prehodih.

Načrtovane dejavnosti v letu 2011

V letu 2011 se nadaljujejo dela 1. faze (od 9.3.do 5.7.2011). Končal se bo gradbeni del obnove tira na odprti progi (zgornji in spodnji ustroj) od km 23 + 370 do 26 + 545, obnovljeni bodo vsi trije postajni tiri postaje Ortnek in del odprte proge do km 27 + 300 ter peron na postajališču Velike Lašče. Za navedena dela so zagotovljena sredstva s pogodbo št. 1-2/2010-2011 o opravljanju vzdrževalnih del v javno korist za obdobje od 1. 1. 2010 do 31. 12. 2011, sklenjeno med Vlado RS, ki jo po pooblastilu zastopa direktor Direkcije za vodenje investicij v JŽI, in Slovenskimi železnicami (proračunska postavka 2423-07-0015).

Za 2. fazo, ki vključuje obnovo odseka Ortnek–Kočevje, je v letu 2011 predvidena izdelava potrebne investicijske dokumentacije. V drugi fazi se načrtuje izvedba obnove (zgornji in spodnji ustroj) približno 23 km proge od postaje Ortnek do postaje Kočevje, vključno z obnovo postajnih tirov Ribnice in Kočevja. Postaji Ribnica in Kočevje se bosta opremili s signalnovarnostnimi in telekomunikacijskimi napravami. Postaji bosta daljinsko vodeni iz centra za vodenje v Grosupljem. Načrtuje se zavarovanje 14 nivojskih prehodov, ostale bodo

se bo ukinilo in zgradilo nadomestne cestne povezave. Zgradili se bodo peroni na postajah in postajališčih Ortnek, Žlebič, Ribnica, Stara Cerkev in Kočevje z vso pripadajočo opremo.

Po končani 2. fazi bi bil lahko uveden potniški promet na celotnem odseku do Kočevja.

Glede na značilnosti proge bo tako po končanih delih proga dovoljevala hitrosti 60 do 80 km/h na odseku Grosuplje–Ortnek–Žlebič (v dolžini 30 km) oziroma 100km/h na odseku Žlebič–Ribnica–Kočevje (v dolžini 19 km).

Vložena in še potrebna finančna sredstva

Do konca leta 2010 je bilo v gradbena in druga dela vloženih 31,3 milijona evrov. Za leto 2011 je v državnem proračunu zagotovljenih 5,350 milijona evrov za dokončanje 1. faze ter 10 milijonov evrov za II. fazo. V letu 2012 je zagotovljenih 10 milijonov evrov za II. Fazo. Do konca obnove bo potrebno zagotoviti še cca 41 milijonov evrov.

Proga državna meja s Hrvaško–Metlika–Črnomelj–Novo mesto–Trebnje–Grosuplje–(Ljubljana)

Proga državna meja s Hrvaško–Metlika–Črnomelj–Novo mesto–Trebnje–Grosuplje–Ljubljana je dolga 124,4 km, dopušča hitrosti od 40 do 85 km/h in je kategorije C2 (20 kN/os in 6,4 kN/m). Na relaciji Ljubljana – Metlika traja vožnja potniškega vlaka 154 minut; vožnja tovornega vlaka na odseku Novo mesto – Ljubljana pa 90 minut.

V nacionalnem programu razvoja JŽI se na tej progi predvideva izvedba ukrepov za zagotovitev pogojev izvedbe daljinskega vodenja prometa, ki zajemajo:

- izvennivojske dostope na postajne perone,
- podaljšanje uporabnih dolžin tirov in
- nadgradnjo signalnovarnostnih naprav.

Natančnejši roki izvedbe omenjenih ukrepov bodo opredeljeni z nacionalnim programom razvoja JŽI, ki je v pripravi.

Za progo Metlika–Grosuplje–Ljubljana so predvidena le sredstva za izvajanje vzdrževanja. V letih 2007, 2008 in 2009 so bili na progi urejeni ti nivojski prehodi: Leclerc, Mizarstvo v

Grosupljem, Ivančna Gorica, Cikava 1, Cikava Sela in Vrečarjeva (na Lavrici). V letih 2007 in 2008 je bil zgrajen tudi nov peron na železniški postaji Ivančna Gorica. Na dolžini skoraj 124 km proge je trenutno 117 nivojskih prehodov označenih z Andrejevim križem, 34 nivojskih prehodov je zavarovanih z ANPr-PZ (avtomatsko napravo – polzapornicami) ali ACS (avtomatskim cestnim signalom), 8 je zavarovanih z MZ (mehanskimi zapornicami), eden pa je zaprt z zapornim brunom.

Odsek Metlika–Rosalnice–državna meja–Kamanje–(Karlovac). Proga na odseku državna meja–Metlika–Črnomelj (od km 29,5 do km 46,2) je kategorije C2 (20 kN/os in 6,4 kN/m). Tako kot na drugih odsekih te proge se tudi na tem odseku načrtujejo le dela rednega vzdrževanja. Zamenjuje se tirnice sistema Xa s tirnicami S49 (zamenjane so že na odseku Črnomelj–Gradac), zamenjujejo pa se tudi posamezni pragovi. Predvidena je še zamenjava tirnic in pragov na nekaterih odsekih v skupni dolžini približno 3500 m in na postajnih tirih na postajah Črnomelj, Gradac in Metlika. Na odseku od km 30,770 do 30,840 je vpeljana počasna vožnja 30 km/h (voznoredna hitrost je sicer 60 km/h) zaradi posedanja nasipa in slabega stanja mostne konstrukcije. Dokončanje navedenih del je predvideno do konca leta 2011.

Preglednica 19: Dinamika sredstev za projekt Železniška infrastruktura na območju Pokolpja v proračunu RS (za obdobje 2013-2016 indikativna ocena)

Projekt, ki se izvaja ali pripravlja/program	Leto 2011 sprejet proračun	Leto 2012 sprejet proračun	Leto 2013 NRP	Leto 2014 NRP	Leto 2015 NRP	Leto 2016 NRP	SKUPAJ 2011–2016
proga Grosuplje–Kočevje*	15.350.000	10.000.000	10.000.000*	10.000.000*	10.000.000*	11.000.000*	66.350.000

* Za obseg naložb v obdobju od 2013 do 2016 v vrednosti 41 milijonov evrov, sredstva še niso zagotovljena.

V Preglednici 20 v nadaljevanju je dan zbirni prikaz prioriternih vlaganj v prometno infrastrukturo v Pokolpju. To ne pomeni, da so vključene vse predvidene investicije v Pokolpju ampak le investicije na prioriternih smereh. Nekaj več kot četrtnina sredstev je namenjena železniški infrastrukturi in skoraj polovica vseh sredstev za 3. razvojno os. Sredstva za izvajanje investicij se zagotavljajo z letnimi proračuni.

Preglednica 20: Dinamika sredstev za prometno infrastrukturo v Pokolpju

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	skupaj	%
Tretja razvojna os (južni del: NM - Metlika -Vinica)	2.536.827	2.500.000	3.000.000	5.000.000	8.000.000	100.000.000	121.036.827	48
3-a razvojna os	3.190.706	4.233.639	3.972.852	3.710.000	6.760.000	30.600.000	52.467.197	21
Partizanska magistrala	1.273.000	2.345.000	3.160.000	3.630.000	1.940.000	1.900.000	14.248.000	6
Železniška infrastruktura na območju Pokolpja	15.350.000	10.000.000	10.000.000	10.000.000	10.000.000	11.000.000	66.350.000	26
Skupaj prometna infrastruktura	22.350.533	19.078.639	20.132.852	22.340.000	26.700.000	143.500.000	254.102.024	100

** Za železniško infrastrukturo v obdobju 2013–2016 v višini 41 milijonov evrov so sredstva okvirno razdeljena po letih in še niso zagotovljena.

7.7 Ukrep 7: Elektroenergetska infrastruktura v Pokolpju

Strokovne analize kažejo, da je za načrtovano povečanje gospodarske dejavnosti v Pokolpju treba ojačati elektrodistribucijsko omrežje. Ključni ugotovljeni težavi sta:

- razdelilna transformatorska postaja (RTP) v Črnomlju 110/20 kV ne omogoča razvoja na območju Semiča, treba bo zgraditi novo RTP Semič. Zaradi tega ni mogoče povečati odjema obstoječih uporabnikov distribucijskega omrežja v obrtni coni Semič in v okolici, prav tako pa tudi ni mogoče priključiti novih uporabnikov distribucijskega omrežja;

- dvostransko napajanje RTP ni omogočeno, zato ob morebitnih okvarah na posameznem delu omrežja ni drugih možnosti za napajanje Bele krajine iz drugega vira.

Za energetska oskrbo obrtne cone Semič, ki je v tem trenutku najkritičnejša lokacija, je bila v letu 2010 izvedena začasna rešitev, ki je zadovoljila trenutne potrebe. Za gradnjo nove RTP Semič in 11 km daljnovoda od RTP Črnomelj do RTP Semič pa je potrebnih 2.000.000 evrov, s čimer bo šele omogočeno normalno priključevanje novih uporabnikov distribucijskega omrežja na obravnavanem območju.

Preglednica 23: Dinamika sredstev za elektroenergetsko infrastrukturo v Pokolpju po Načrtu razvoja distribucijskega omrežja električne energije v RS za desetletno obdobje 2008–2018

Projekt, ki se izvaja ali pripravlja/program/javni razpis	Leto 2011	Leto 2012	Leto 2013	Leto 2014	Leto 2015	Leto 2016	SKUPAJ 2011–2016
1. povezava med RTP Črnomelj in RP Semič (11 km)	1.000.000	300.000					1.300.000
2. gradnja RP Semič	125.000	630.000					755.000
3. daljnovod Kočevje–Črnomelj*				230.000	2.100.000	3.200.000	5.530.000
4. SKUPAJ	1.125.000	930.000		230.000	2.100.000	3.200.000	7.585.000

Sekundarni vod proti Kočevju je del širšega načrta oskrbe Bele krajine z električno energijo. Z gradnjo novih 110-kilovoltnih distribucijskih vodov: DV Grosuplje–Trebneje, DV Bršljin–Gotna vas in DV Kočevje–Črnomelj bo omogočena dvostranska elektroenergetska oskrba obstoječih in novih razdelilnih transformatorskih postaj 110/20 kV. Za DV Bršljin–Gotna vas je izdelan predlog OPPN, izvedena je bila razgrnitev na MO Novo mesto. Za DV Kočevje–

Črnomelj je bila dana pobuda na Ministrstvo za gospodarstvo. Izdelan je geodetski posnetek terena. Objekti so uvrščeni v načrt razvoja distribucijskega omrežja električne energije v Republiki Sloveniji za obdobje 2009–2018. Skupna ocena vseh potrebnih naložb po Načrtu razvoja distribucijskega omrežja električne energije v RS za desetletno obdobje 2008–2018 je od 55 do 60 milijonov evrov.

Skupna vrednost projekta povezave med RTP Črnomelj in RTP Semič ter gradnje RTP Semič po Načrtu razvoja distribucijskega omrežja električne energije v RS za desetletno obdobje 2008–2018 je 2.055.000 evrov.

Skupna vrednost projekta DV Kočevje–Črnomelj po Načrtu razvoja distribucijskega omrežja električne energije v RS za desetletno obdobje 2008–2018 je 10.030.000 evrov. Gradnja se predvideva v letih 2016–2018. Do zdaj je bilo za projekt že porabljenih 51.000 evrov. V letu 2014 je po omenjenem načrtu predvidenih 230.000 evrov, v letu 2015 2.100.000 evrov, v letu 2016 3.200.000 evrov, v letu 2017 3.000.000 evrov in v letu 2018 1.449.000 evrov.

7.8 Teritorialni razvojni dialog med ministrstvi in ORP Pokolpje v okviru Sveta za teritorialno usklajevanje razvojnih pobud

Uspešnost Pokolpja pri črpanju mogočih razpoložljivih državnih virov³ je predvsem odvisna od pripravljenosti in kakovosti projektov, ki bodo kandidirali na državnih razpisih.

³ Narejen je bil pregled načrtovanih javnih razpisov in programov/projektov v pripravi po posameznih ministrstvih in izdelana ocena, koliko od teh sredstev je potencialno na voljo prijaviteljem z območja. Ocena je okvirna in izdelana ob predpostavki približno enake uspešnosti prijaviteljev na javnih razpisih, kot je bila dosežena v preteklih letih. Posamezni razpisi in programi se pripravljajo za različna časovna obdobja, tako da skupne ocene ni mogoče pripraviti po posameznih letih, ampak za »obdobje nekaj prihodnjih let«. Na letni ravni naj bi bilo prijaviteljem iz Pokolpja potencialno na voljo več kot 40 milijonov evrov ob upoštevanju tretje razvojne osi pa v daljšem časovnem obdobju okoli 379 milijonov evrov. Največ sredstev je potencialno razpoložljivih v proračunih MzP, MOP, SVLR in MDDSZ.

Pripravljenost in kakovost projektov pa sta zlasti odvisni od usposobljenosti in razpoložljivosti razvojnega menedžmenta v Pokolpju. Zaradi tega je tej problematiki namenjen poseben instrument. Deloma so težave tudi zaradi neusklajenega delovanja ministrstev in neprilagojenih razpisov, pri katerih se včasih že na samem začetku izločijo razvojno šibkejša območja iz konkurence za javna sredstva. Eden od ukrepov razvojne pomoči je zato tudi delovanje Sveta za teritorialno usklajevanje razvojnih pobud,⁴ v katerem se bodo ministrstva, ki izvajajo razvojne programe v Pokolpju, usklajevala. Pri tem se izhaja iz določb Zakona o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja, ki v 25. členu določa dodatne začasne ukrepe razvojne pomoči za problemska območja z visoko brezposelnostjo. Ta območja so z zakonom določena kot prednostna območja vseh razvojnih politik. Proračunski uporabniki pri pripravi sektorskih programov in v razpisnih merilih javnih razpisov, ki se izvajajo na območju cele države, upoštevajo problemska območja z visoko brezposelnostjo in namenijo del finančnih sredstev za vlagatelje s teh območij ali na javnih razpisih določijo za projekte s teh območij dodatne točke pri izboru. V okviru kohezijske politike organi upravljanja prednostno zagotavljajo obravnavo operativnih programov z neposredno potrditvijo projektov in s posebnimi merili na javnih razpisih za izbor projektov s problemskih območij z visoko brezposelnostjo v skladu s pravili kohezijske politike. Za izvedbo projektov so odgovorna pristojna ministrstva.

Za izvajanje omenjenega 25. člena Zakona o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja v Pokolpju bo skrbela služba prek posebnega delovnega telesa Sveta za teritorialno usklajevanje razvojnih pobud. Med Pokolpjem in ministrstvi bo v okviru dejavnosti sveta potekal teritorialni razvojni dialog, v katerem se bodo usklajevale potrebe z možnostmi, časovno usklajevali načrti in spremljala izvedba.

⁴ Svet za teritorialno usklajevanje razvojnih pobud je sistemska nadgradnja sedanje Medresorske komisije za usklajevanje ukrepov razvojne podpore v Pomurski regiji in Pokolpju. Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja predvideva, da ga bo ustanovila vlada. Sestavljali ga bodo pristojni ministri, vodil pa predsednik vlade.

8. Skladnost ukrepov razvojne podpore z regionalnim razvojnim programom Jugovzhodne Slovenije in drugimi programi

Program POKOLPJE 2016 je usklajen z nacionalnimi in regionalnimi razvojnimi prioritetami in cilji.

Razvojna regija ima sprejet Regionalni razvojni program razvojne regije Jugovzhodne Slovenije 2007–2013 (v nadaljnjem besedilu: RRP). Za uresničitev razvojne vizije »Regija znanja in enakih razvojnih možnosti« so bile v okviru RRP oblikovane štiri razvojne prioritete, ki naj bi zagotavljale preboj Jugovzhodne Slovenije v prvo tretjino najuspešnejših slovenskih razvojnih regij:

1. povezovanje regije znotraj in navzven;
2. institucije za razvoj in prenos znanja;
3. skupno trženje in promocija za prodor na tuje trge;
4. večje razvojne možnosti in kakovost življenja.

RRP med drugim ugotavlja: »Zmanjšanje razvojnih razlik v regiji lahko dosežemo samo s hitrejšim razvojem tistih delov regije, ki zaostajajo v razvoju. Ohranjanje in povečevanje teh razlik vodi v območja depopulacije na eni in priseljevanja na drugi strani, kar ne zagotavlja policentričnega razvoja regije in ne vodi k uresničevanju razvojne vizije regije. Hitrejši razvoj JV Slovenije želimo doseči z izvedbo projektov, ki bodo spodbujali zmanjšanje razvojnih razlik v regiji, zlasti v Beli krajini in na Kočevsko-Ribniškem« (RRP, str.12).

Ukrepi prve razvojne prioritete RRP Povezovanje regije znotraj in navzven:

- 1.1 Povezovanje, mreženje in zagotavljanje podpornih potreb gospodarstva, katerih »cilj je zagotoviti ustrezno podporno okolje, ki bo omogočalo podjetnikom učinkovitejše nastopanje na domačih in tujih trgih, pospešiti domača in tuja vlaganja v izvozno

usmerjene regije in zagotoviti dolgoročno lokacijo za nastanek majhnih podjetij in za rast teh podjetij kot pogoj za pospešen razvoj podjetništva in gospodarstva«.

- 1.2 Vlaganje v raziskave in razvoj s pripadajočo infrastrukturo, da bi se povečala inovacijska sposobnost podjetij, spodbudil razvoj novih tehnologij, zmanjševali razvojni stroški. »V okviru ORP Pokolpja bomo spodbujali zlasti aktivnosti, ki bodo stimulirale vlagatelje za vlaganja na tem območju« (RRP str. 13).

S tema ukrepoma RRP so povezani instrument 1.1 Javni razpis za spodbujanje začetnih investicij podjetij in ustvarjanja novih delovnih mest ter instrumenta 2.1 in 2.2 Garancije s subvencijo obrestne mere za razvojne kredite podjetjem v Pokolpju v okviru regijske garancijske sheme za Jugovzhodno Slovenijo.

- 1.3 Ustrezno znanje v gospodarstvu na vseh ravneh, tudi za spodbujanje malega in srednjega podjetništva, da bi se vzpostavilo okolje, ki bo znalo in zmoglo vrednotiti poslovne zamisli, ter perspektivnim podjetjem zagotovile podjetniška infrastruktura, štipendije ter storitve inkubatorja in tehnološkega parka.

Na ta ukrep RRP se navezuje (instrument 1.2) podporna razvojna infrastruktura ter privabljanje tujih in domačih investicij in priprava projektov v regiji v okviru instrumenta 1.4.

Jugovzhodna Slovenija je regija z bogato naravno, ustvarjeno dediščino in kulturno krajino. Ima vse možnosti za razvoj ekološke pridelave hrane, živinoreje in gozdarstva v povezavi s turizmom in podjetništvom na podeželju. Kmetijstvo in gozdarstvo ostajata pomembni gospodarski panogi podeželja, vendar pa je njuna vloga večstranska: poleg proizvodne in gospodarske imata tudi vlogo ohranjanja podeželja z dodatnimi dopolnilnimi dejavnostmi.

Ukrepi RRP na tem področju so:

- konkurenčnost kmetijstva in gozdarstva, katere »cilj je tehnološko prilagajanje standardom in strukturne izboljšave za dvig učinkovitosti v kmetijstvu, krepitev spodbujanja inovativnosti, skrb za okolje, vzpostavitev blagovnih znamk, uporaba biomase za pridobivanje energije, izboljšanje učinkovitosti gospodarjenja z gozdovi in

povečanje gospodarske vrednosti gozda, zvišanje poklicne usposobljenosti kmetov in zasebnih lastnikov gozdov«;

- izboljšanje podeželja s trajno rabo kmetijskih in gozdnih zemljišč;
- ekonomska diverzifikacija in izboljšanje kakovosti življenja na podeželju.

Za področje turizma in dediščine so v RRP predvideni 3 ukrepi:

- izboljšanje dostopnosti do objektov naravne in kulturne dediščine;
- povečanje raznovrstnosti in kakovosti turistične ponudbe in storitev;
- izboljšanje organiziranosti in sodelovanje javnega, zasebnega in nevladnega sektorja pri razvoju območja kot turistične destinacije.

S tem ukrepom so povezani državna pomoč za turistične projekte (v okviru instrumenta 1.1) in oba instrumenta iz ukrepa 4 (spodbude iz programa razvoja podeželja).

V RRP Jugovzhodne Slovenije so opredeljeni razvojni projekti, pomembni za hitrejši in enakomernjši razvoj regije, kot so: vzpostavitev slovenske razvojne mreže; dokončanje dolenske avtoceste; tretja razvojna os, tretja A razvojna os; posodobitev državnih cest v regiji; posodobitev železniške infrastrukture in prometa; oskrba Bele krajine in Kočevsko-Ribniškega s plinom; širokopasovne podatkovne povezave na območju celotne regije; zanesljiva oskrba regijskega gospodarstva z električno energijo; ureditev vstopnih točk na meji z Republiko Hrvaško in čezmejno sodelovanje; ureditev omrežja kolesarskih poti in skladi tveganega kapitala.

S temi ukrepi RRP se povezuje ukrep 5 programa Pokolpje 2016 Teritorialni razvojni dialog med ministrstvi in ORP Pokolpje v okviru Medresorske komisije za usklajevanje ukrepov razvojne podpore Pomurski regiji in Pokolpju.

9. Priprava, izvajanje, spremljanje in vrednotenje programa POKOLPJE 2016

Služba je v sodelovanju s PIK in RIC ter pristojno regionalno razvojno agencijo RC Novo mesto pripravila predlog programa POKOLPJE 2016 za obravnavo na seji vlade ter ga medresorsko uskladila v okviru medresorske komisije in v postopku obravnave na sejah odborov in vlade. Program POKOLPJE 2016 sprejme vlada. Tudi spremembe programa se sprejmejo po tem postopku. Program izvajajo pristojna ministrstva, služba, RC Novo mesto, in območne razvojne institucije po sklepu ORP Pokolpje. Razdelitev nalog in pristojnosti med službo, RC Novo mesto in območnimi razvojnimi institucijami po sklepu ORP Pokolpje se določi v pogodbi o izvajanju.

Vlada bo ustanovila posebno delovno telo pri Svetu za teritorialno usklajevanje razvojnih pobud, v katerem bodo sodelovali predstavniki ministrstev, vključenih v izvajanje programa POKOLPJE 2016. Naloge delovnega telesa in sveta so:

- usklajevanje predlogov odločitev pristojnih ministrstev v postopku izvajanja ukrepov programa,
- usklajevanje stališč med območno in državno ravno glede izvajanja ukrepov programa,
- obravnava rednih periodičnih poročil in letnega poročila o izvajanju programa.

Delovno telo sveta se redno sestaja in obravnava poročilo o izvajanju ukrepov. Opravi razpravo o poročilih in sprejema priporočila pristojnim resorjem o izvajanju ukrepov.

Letna poročila o izvajanju programa POKOLPJE 2016 vključujejo vse podatke o tem, za katere namene, komu, koliko in na kateri podlagi so bila dodeljena sredstva za vsak instrument posebej, in podatke o doseženih ciljih in rezultatih programa.

Vmesno vrednotenje programa POKOLPJE 2016 bo sredi izvajanja programa izvedla neodvisna zunanja institucija.

Pri izvajanju programa POKOLPJE 2016 se uporablja informacijski sistem službe. Potrebne finančne in kadrovske možnosti za uporabo informacijskega sistema službe pri izvajanju programa zagotovi služba.

Organiziranost in delovanje ORP Pokolpje

Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja določa območno razvojno partnerstvo kot pogodbeno, javno-zasebno interesno sodelovanje razvojnih partnerjev na določenem območju. Območno razvojno partnerstvo se oblikuje na sklenjenem območju več občin v eni ali več regijah. Medsebojna razmerja med partnerji (občine, združenja gospodarskih dejavnosti in nevladni sektor) na ravni območja se določijo z dogovorom, s katerim se določi tristranska sestava organov območnega razvojnega partnerstva. Območni razvojni program mora biti usklajen z regionalnim in je njegov sestavni del ter se praviloma pripravlja sočasno. Območni razvojni program se uresničuje z dogovori za razvoj regije.

Na območju Pokolpja bo potrebna reorganizacija ORP Pokolpje v skladu z zakonom. Vlogo Razvojnega sveta za Belo krajino in Kočevsko ter ožjega koordinacijskega telesa bodo prevzeli organi ORP Pokolpje, ki bodo sestavljeni skladno z zakonom.

10. Viri

Zakonski podlagi

1. Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja (Uradni list RS št. 20/11).
2. Uredba o izvajanju ukrepov endogene regionalne politike.

Programska izhodišča

1. RRP Jugovzhodna Slovenija 207–2013, december 2006.
2. OP ROPI 2007–2013, MOP 2008.
3. Projekt celovitega razvoja območja tretje razvojne osi, Omega Consult, SVLR, 2007.
4. Program krepitev razvojnih potencialov v Pokolpju – območje Kočevja, maj 2010.
5. Program krepitev razvojnih potencialov v Pokolpju – Bela krajina, maj 2010.
6. ORP Pokolpje, Identifikacija razvojnih projektov, Podjetniški inkubator Kočevje, 14. 7. 2010.

7. Strateški poslovni načrt območja občin: Loški Potok, Sodražica, Ribnica, Kočevje, Kostel, Osilnica, Velike Lašče in Dobropolje; RC Kočevje Ribnica, d. o. o., in sodelavci iz obravnavanih občin, Kočevje, junij 2010.
8. Predvidene aktivnosti in razvojne spodbude posameznih resorjev v Beli krajini in na Kočevskem v prihodnjih letih, Služba Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko, Ljubljana, 26. 3. 2010.
9. Identifikacija inovacijskega potenciala za program POKOLPJE+; SIRD, d. o. o., Ravne na Koroškem, 2010.
10. Program POKOLPJE 2011–2016, Programski dokument za razvoj Pokolpja (Kočevsko in Bela krajina); APR, d. o. o., Ljubljana s soizvajalci: RC Novo mesto, PIK in RIC (priprava podatkov, analize, nabor projektov), Kočevje, december 2010.

Drugi viri

1. SURS, SI.STAT statistični portal.
2. Statistični in drugi uradni podatki Zavoda RS za zaposlovanje.
3. Podatki iz zbirk AJPES.
4. Spletne strani občin ORP.
5. Druge podatkovne zbirke.